

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

“Academic Journal for the Humanities and Social Sciences Dhonburi Rajabhat University”

วัตถุประสงค์	1. เพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์ นักวิชาการ และนักวิจัย ได้ใช้เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและผลงานวิจัย โดยมุ่งเน้นในสาขามนุษยศาสตร์ ภาษาและวรรณคดี ศิลปกรรม นาฏศิลป์และการแสดง และสาขาสังคมศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการชุมชน 2. เพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการและส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในด้านวิชาการและงานวิจัยของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกของมหาวิทยาลัย
กำหนดเผยแพร่	3 ฉบับ ต่อปี ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม
การเผยแพร่	มอบให้ห้องสมุดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศและต่างประเทศที่เป็นเครือข่ายของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ห้องสมุดหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ห้องสมุดของสื่อมวลชน และโรงเรียนเครือข่าย
สถานที่ติดต่อ	สำนักงานกองบรรณาธิการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ถนนอิสรภาพ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600 โทรศัพท์ 0 2890 1801 ต่อ 2142 โทรสาร 0 2890 2294 e-mail : journal.human@dru.ac.th http://research.dru.ac.th/h-journal/
จัดพิมพ์โดย	ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์ทันใจ 1053/20 ถนนเอกชัย แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร 10150 โทร. 0 2415 4944-5

- บทความในวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เป็นความคิดของผู้เขียน ไม่ใช่ความคิดของกองบรรณาธิการ และไม่ใช่วรรณกรรมของกองบรรณาธิการและ/หรือของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา
- บทความที่ได้รับการตีพิมพ์จะมีการตรวจความถูกต้องเหมาะสมจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review) อย่างน้อย 2 คน โดยผู้ทรงคุณวุฒิจะไม่ทราบผู้เขียน และผู้เขียนไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (double-blind peer review)

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เป็นวารสารที่ได้รับคัดเลือกเข้าสู่ฐาน TCI และได้ถูกจัดคุณภาพให้เป็น วารสารกลุ่มที่ 2 : วารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพ ของ TCI (จนถึง 31 ธันวาคม 2567) และอยู่ในฐานข้อมูล TCI ซึ่งถือว่าเป็นความสำเร็จและสร้างความภาคภูมิใจให้กับคณะผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นอย่างยิ่ง และจะมุ่งมั่นพัฒนาวารสารนี้เพื่อให้เป็นเวทีสำหรับแลกเปลี่ยนทางวิชาการที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานทั้งในระดับชาติและระดับสากลต่อไป ทั้งนี้ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงดลบันดาลให้ทุกท่านมีแต่ความสุข และความเจริญตลอดไป

วารสารฉบับนี้ เป็นปีที่ 3 ฉบับที่ 1 ประกอบด้วยบทความวิจัยและบทความวิชาการ จำนวน 8 เรื่อง เนื้อหาของบทความมีความหลากหลายน่าสนใจจากผู้สร้างสรรค์ผลงานจากหน่วยงานภายในและภายนอก ทั้งนักศึกษา คณาจารย์ และนักวิชาการ ประกอบด้วยบทความวิจัยด้านภาษาและวัฒนธรรม เรื่องการเจริญอานาปานสติที่มีต่อผลสัมฤทธิ์แห่งการปฏิบัติธรรม อันนำความพัฒนายั่งยืนสู่มหาชน ของวิษณาย ดีสุวรรณ และจุฑาทิพย์ หริรักษ์ธำรง เรื่อง การพัฒนาการออกเสียงของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้ระบบประมวลภาษา ของหทัยชนก อ่างหิรัญ และบทความวิจัยด้านศิลปกรรม เรื่อง การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเชรามิกที่เป็นเอกลักษณ์บ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ของบุญเรือง สมประจบ และสุจินต์ เพิ่มพูล

นอกจากนี้ ยังมีบทความวิชาการด้านภาษาและวัฒนธรรมที่น่าสนใจเกี่ยวกับ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการสอนภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารในประเทศไทย ของจิรดา เอื้อศิริวัฒน์ชัย เรื่อง เทศกาลหยวนเซียว (โคมไฟ) ของขวัญดาว มาอยู่เรื่อง อิริยาบถที่เหมาะสมของพิธีกรในงานการประชุมวิชาการ ของอติตตา ภูเจริญยศ โสภิตา สังข์สว่าง และจอมขวัญ สุทธิพันธ์ เรื่อง การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงในวัยรุ่น ของเบญจมาภรณ์ รุ่งแสง และเรื่อง การสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในเยาวชนจีน กรณีศึกษา แบบเรียนวิชา กิจกรรมกลุ่ม ยุวชนแนวหน้า ของวุฒิพงษ์ ประพันธ์มิตร และสุรสิทธิ์ อมรรณชศักดิ์ ซึ่งบทความเหล่านี้ล้วนเป็นบทความที่น่าสนใจและทรงคุณค่าในเชิงวิชาการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงวิชาการและการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันต่อไป

กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้ร่วมสร้างสรรค์องค์ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านวารสารทุกท่านจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากวารสารฉบับนี้ และขอเชิญชวนนิสิต นักศึกษา นักวิจัย คณาจารย์ ตลอดจนผู้ที่สนใจร่วมเสนอบทความเข้ารับการเผยแพร่สู่สาธารณะกับกองบรรณาธิการวารสารในฉบับต่อไป หากท่านมีข้อเสนอแนะประการใดอันที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพที่ดีขึ้นของวารสารนี้ กองบรรณาธิการขอน้อมรับด้วยความยินดีและขอขอบคุณยิ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา อินทิม

บรรณาธิการ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Faculty of Humanities and Social Sciences

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

เจ้าของ

สำนักงานกองบรรณาธิการ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุกต์ลักษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร. วิไล

เวชวิทยาลัง

ตั้งจิตสมคิด

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร. ธัญวรรณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รสริน

อาจารย์พิมพ์ภา

อาจารย์ศรีณย์

คำคำ

ดิษฐบรรจง

เพ็ญนาเรนทร์

สรรพศิริ

บรรณาธิการบริหาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทนา

อินทนิม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. อัจฉรา

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. อมรา

ศาสตราจารย์ ดร. อรุณ

รองศาสตราจารย์ ดร. วิไลวรรณ

รองศาสตราจารย์ ดร. จิรศักดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นริศ

วงศ์โสธร

ประสิทธิ์รัฐสินธุ์

รักธรรม

ชนิษฐานันท์

รอตจันท์

วศินานนท์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

มหาวิทยาลัยหัวเฉียว

เฉลิมพระเกียรติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชลลดา

พงศ์พัฒน์โยธิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผดุง

พรมมูล

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัครวิทย์

เรืองรอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ

เวชกามา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทองเจือ

เชียดทอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ญัฐชยา

อุณสกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วงศกร

เพิ่มผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พัฒนา

ศรีสุรักษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ดร. เชษฐา

ทรัพย์เย็น

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

คณะดำเนินงาน

อาจารย์ชมพูนุท

อาจารย์พฤกษา

อาจารย์กมลชนก

อาจารย์ ดร.ชัยมงคล

อาจารย์จักรพันธ์

อาจารย์กัลยรัตน์

ถาวรวงศ์

ดอกกุหลาบ

ธรรมมิเก

สุพรรณอินทร์

พรมฉลวย

กลินสุวรรณ

ปกและรูปเล่ม

อาจารย์วิเชียร

เทียนแพร่ณมิตร

ฝ่ายเผยแพร่ทางอิเล็กทรอนิกส์

นางสาวอลิสสา

อรุณธนหิรัญ

ฝ่ายประสานงาน

นางสาวจิตติมา

นายมานิตย์

นางสาวกรรณิการ์

นางสาวสมสมร

สรวยโศก

กุศลคุ้ม

แก้วงาม

ทรัพย์แสงสง

Academic Journal for the Humanities and Social Sciences

Dhonburi Rajabhat University

Owner

Faculty of Humanities and Social Sciences Dhonburi Rajabhat University

Editorial Office

Faculty of Humanities and Social Sciences Dhonburi Rajabhat University

Honorary advisors

Asst. Prof. Dr. Yuwalak

Vejwitayaklung

Assoc. Prof. Dr. Wilai

Tangchitsomkit

Editorial Advisors

Assoc. Prof. Dr. Tayawan

Kakham

Asst. Prof. Dr. Rodsarin

Dittabanjong

Miss Pimpanga

Phangnaren

Mr. Sarun

Sanpasiri

Editorial Editor

Asst. Prof. Dr. Chanthana

Inthachim

Editorial Board

Emeritus Prof. Dr. Achara

Wongsothorn

Chulalongkorn University

Emeritus Prof Dr. Amara

Prasithratsint

Chulalongkorn University

Prof. Dr. Arun

Raktham

Thammasat University

Assoc. Prof. Dr. Wilaiwan

Khanittanan

Thammasat University

Assoc. Prof. Dr. Jirasak

Rodchan

Dhurakij Pundit University

Asst. Prof. Dr. Naris

Wasinanon

Huachiew Chalermprakiet University

Asst. Prof. Dr. Chollada

Pongpattanayothin

Bansomdejchaopraya

Asst. Prof. Dr. Phadung

Prommoon

Suan Dusit University

Asst. Prof. Dr. Akhawit

Ruengrong

Bansomdejchaopraya

Asst. Prof. Dr. Sombat

Watchkama

Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Thongchue

Khiatthong

Uttaradit Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Nutchaya

Unskul

Dhonburi Rajabhat University

Asst. Prof. Dr.Wongsakorn

Poempol

Dhonburi Rajabhat University

Asst. Prof. Dr.Patana

Srisuruk

Dhonburi Rajabhat University

Dr. Chettha

Sapyen

Dhonburi Rajabhat University

Managing Committee

Miss Chompoonut

Thawornwong

Miss Prueksa

Dokkularb

Miss Kamonchanok

Thammika

Dr. Chaimongkhon

Supromin

Mr. Jakkapan

Promchaluay

Miss Kanyarat

Klinsuwan

Designer

Mr. Wichian

Tienpraenimit

Electronic Distribution

Miss Alisa

Aloontanahirun

Coordinator

Miss Jittima

Sruayphok

Mr. Manit

Gusonkhum

Miss Kannika

Kaewngam

Miss Somsamorn

Subsangsong

สารบัญ

บทความวิจัย

- การเจริญอานาปานสติที่มีผลสัมฤทธิ์แห่งการปฏิบัติธรรม อันนำความพัฒนายั่งยืนสู่มหาชน
The Anapanasati Practice with influences Dharma Practice Achievement Leading
to Public Sustainable Development
วิษณาย ดีสุวรรณ และจุฑาทกั หริรักษ์ธำรง
(Wikhanay Desuwanna and Jutapak Harirakthamrong) 7
- การพัฒนาการออกเสียงของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้ระบบประมวลภาษา
Improvement of English Major Students' Pronunciation Using Natural Language
Processing
หทัยชนก อ่างหิรัญ
(Hathaichanok Anghirun) 23
- การพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิกที่เป็นเอกลักษณ์ บ้านหาดส้มแป้น จังหวัด
ระนอง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
The Development of Ceramic Souvenirs Unique to Baan Hatsompaen, Ranong,
for the Community Economic Development
บุญเรือง สมประจวบ และสุจินต์ เพิ่มพูน
(Boonrueng Somprajob and Sujin Permpool) 41

บทความวิชาการ

- ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการสอนภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร
ในประเทศไทย
Factors Affecting Effectiveness of Communicative English Language Teaching in
Thailand
จิรดา เอื้อศิริวัฒนะชัย
(Jirada Ueasiriwatthanachai) 55

เทศกาลหยวนเซียว (โคมไฟ)

Yuan Xiao Festival (Lantern)

ขวัญดาว มาอยู่

(Kwandaw Mayou) 68

อิริยาบถที่เหมาะสมของพิธีกรในงานการประชุมวิชาการ

Proper Body Language of Master of Ceremony for the Academic Conference

อติตตา ภูเจริญยศ โสภิตา สังข์สว่าง และจอมขวัญ สุทธินนท์

(Atitta Phucharoenyot, Sopida Sangsawang and Jomkwan Sudhinont) 82

การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงในวัยรุ่น

Managing Violence among Adolescents

เบญจมาภรณ์ รุ่งสาข

(Benjamaporn Rungsang) 92

**การสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในเยาวชนจีน: กรณีศึกษา แบบเรียนวิชา กิจกรรมกลุ่ม
ยุวชนแนวหน้า**

The Creation of Core Ideology of Socialism in Chinese Youth: A Case Study of *the Young Pioneers' Activities* Textbooks

วุฒิพงษ์ ประพันธ์มิตร และสุรสิทธิ์ อมรวนิชศักดิ์

(Wuttipong Prapantamit and Surasit Amornwanitsak) 100

การเจริญอานาปานสติที่มีต่อผลสัมฤทธิ์แห่งการปฏิบัติธรรม อันนำความพัฒนายั่งยืนสู่มหาชน

The Anapanasati Practice with Influences Dharma Practice Achievement Leading to Public Sustainable Development

วันที่รับบทความ : 31 มกราคม 2563

วิษณุ ดิสุวรรณ ¹

วันที่แก้ไขบทความ : 11 มีนาคม 2563

จุฑาทิพย์ หริรักษ์ธำรง ²

วันที่ตอบรับบทความ : 20 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

ปัญหาสังคมไทยในปัจจุบันเกิดจากขาดการฝึกฝนด้านจิตเจ้านั้นวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อวิเคราะห์ นัยและความสำคัญของการเจริญสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน 2) เพื่อวิเคราะห์ อิทธิพล ต่อผลสัมฤทธิ์แห่งการปฏิบัติธรรม ตามแนวทางที่ถูกต้องของการเจริญสมถและการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานและ 3) เพื่อบูรณาการองค์ความรู้และการสร้างนวัตกรรมการเจริญสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน เข้าด้วยกัน สู่การจัดปัญหาทุกประเด็นในสังคม (ทางแห่งความพ้นทุกข์) วิจัยดำเนินการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) โดยเน้นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ขอบเขตความรู้ ด้านเนื้อหา การเจริญสมถ กัมมัฏฐาน สมถกรรมฐาน ผลการวิจัยพบว่า มีการสร้างรูปแบบนวัตกรรมองค์ความรู้ใหม่และผลกระทบ จากการบรรลุธรรมด้วยอานาปานสติ กล่าวคือ 1) รูปแบบการเจริญมหาสติปัญฐานและผลกระทบจาก อนุปัสสนา 7 2) รูปแบบนัยและความสำคัญของการเจริญสมถกัมมัฏฐาน 3) รูปแบบอิทธิพลของอานา ปานสติต่อผลสัมฤทธิ์แห่งการปฏิบัติธรรม ตามแนวทางของการเจริญสมถกัมมัฏฐาน 4) รูปแบบบูรณา การองค์ความรู้และการสร้างนวัตกรรมการเจริญสมถกัมมัฏฐาน สหสัมพันธ์ (correlation) ความ เชื่อมโยงระหว่างวิปัสสนาวิสุทธิ 7 และไตรสิกขา 5) รูปแบบการเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ ความรู้ใหม่ธรรมวิจารณ์ปริทัศน์ปฏิบัติ และข้อปฏิบัติให้ถึงประโยชน์อย่างยิ่งอย่างสูงสุด และ 6) รูปแบบการบูรณาการองค์ความรู้ใหม่ “อานาปานสติ” ผสมผสานอยู่ใน “โพธิปักขิยธรรม 37” ในการ เจริญสมถและวิปัสสนากัมมัฏฐาน ทำให้ได้รับ “องค์ความรู้ใหม่” จากการเจริญอานาปานสติอีกมากมาย รวมทั้ง “ปัจจัยธรรม” ต่าง ๆ ที่พึงพึงอิงอาศัยกัน จนประสบความสำเร็จหลายขั้นตอนตามลำดับ จาก การปฏิบัติสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานสู่การบรรลุธรรมในที่สุด

คำสำคัญ : อานาปานสติ การปฏิบัติธรรม การเจริญสมถกัมมัฏฐาน

¹ ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์พิเศษคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี (ปัจจุบันถึงแก่กรรม)

The Anapanasati Practice with Influences Dharma Practice Achievement Leading to Public Sustainable Development

Received: January 31, 2020

Revised: March 11, 2020

Accepted: April 20, 2020

Wikhanay Desuwanna¹

Jutapak Harirakthamrong²

Abstract

Social problems caused by lack of training. The objectives of the research were to 1) analyze the significance and importance of Samatha and Vipassanà-bhàvanà, 2) analyze the influences on the achievement for Dharma practices according to the right path of those Samatha and Vipassanà-bhàvanà, 3) integrate new holistic knowledge and mutually construct the innovation of Samatha and Vipassanà-bhàvanà development for eradicating all of social problems and issues in societies (Ways of Suffering Independence. The methodology of analysis has focused on the scope of knowledge and contents of Samathabhàvanà practice. The research results have been disclosed that there were the constructions for models of newly innovative-holistic of knowledge with their impacts from Enlightenment by Satipaññhàna: foundations of mindfulness or ânàpànasati: mindfulness on breathing; namely, 1) Model of Satipaññhàna development and impacts from Anupupassana7, 2) Model of significance & importance of Samatha-bhàvanà development, 3) Model of the influential ânàpànasati through the achievement of Dharma practices according to Samatha-bhàvanà, 4) Models of Holistic knowledge integration with the innovative Samatha-bhàvanà constructions (Correlation of linkage among Vipassana, Visuddhi 7: Stages of Purity and Sikkhà and the Threefold Learning), 5) Model of the connection relationship amongst new holistic classification of dhammas-the highest remuneration and practices for achieving the utmost benefits, 6) Models of the holistic integration on ânàpànasati ‘Bodhipakkhiya-dhamma’ 37 in Samatha-Vipassanaânàpànasati including many “Dharma Factors” that are mutually dependent which achieve many steps respectively throughout – the practices on Samatha-Vipassanabhàvanà for the Enlightened realization.

Keywords: Ânàpànasati, Dharma practices, Samatha-bhàvanà development

¹ Lecturer in Thai Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University
e-mail:wikhanay.d@dru.ac.th

² Assistant Professor Dr., Faculty of Management Science, Dhonburi Rajabhat University (passed away)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จุดมุ่งหมายของการปฏิบัติพระกัมมัฏฐานนั้นก็เพื่อชำระจิตของผู้ปฏิบัติให้บริสุทธิ์สะอาดหมดจด จนกระทั่งถึงบรรลุธรรมผลนิพพาน อันเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดทางพระพุทธศาสนา ก่อนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระองค์ทรงมอบพระพุทธศาสนาให้เป็นสมบัติของพุทธบริษัท 4 คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา การที่บริษัทใดบริษัทหนึ่งได้บรรลุธรรมระดับใดก็ตามด้วยการเจริญพระกัมมัฏฐานก็ย่อมจะทำให้พุทธบริษัทเหล่านั้นเกิดความมั่นใจในการเจริญพระกัมมัฏฐานโดยเห็นว่าการเจริญพระกัมมัฏฐานเป็นการปฏิบัติธรรม เพื่อพัฒนาจิตของมนุษย์ให้บรรลุถึงพระนิพพานได้ ผู้ที่เคยเจริญพระกัมมัฏฐานอย่างไร้จุดหมายหรือมีความท้อแท้หมดกำลังใจในการปฏิบัติ ก็จะมีกำลังใจในการปฏิบัติมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันผู้ที่ยังไม่สามารถบรรลุธรรมระดับใดระดับหนึ่งก็สามารถพัฒนาจิตของตน จุดมุ่งหมายของการปฏิบัติพระกัมมัฏฐานนั้นก็เพื่อชำระจิตของผู้ปฏิบัติให้บริสุทธิ์สะอาดหมดจด จนกระทั่งถึงบรรลุธรรมผลนิพพาน อันเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดทางพระพุทธศาสนา สังคมโลกก็จะได้รับประโยชน์คือสันติภาพ พร้อม ๆ กับผู้ปฏิบัติธรรมขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งสามารถบรรลุจุดหมายสูงสุดคือพระนิพพานได้ สังคมโลกก็จะได้รับประโยชน์คือสันติภาพ สันติธรรมพร้อม ๆ กับผู้ปฏิบัติธรรม

ปัญหาต่าง ๆ ที่โลกกำลังประสบอยู่ เช่น การเบียดเบียนกัน การเข่นฆ่ากัน การแย่งชิงผลประโยชน์กัน ก็จะลดน้อยลงไปตามลำดับ เพราะอาศัยบุคคลผู้มีคุณภาพ มีจำนวนมากขึ้นในสังคม

งานวิจัยนี้ต้องการนำเสนอการบูรณาการองค์ความรู้ และการสร้างนวัตกรรมและรูปแบบวิธีการเจริญอานาปานสติ วิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์แห่งการปฏิบัติธรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สู่ความเข้าใจถึงสภาวะธรรมต่าง ๆ ตามความเป็นจริงเข้าด้วยกันเพื่อขจัดปัญหาทุกประเด็นทั้งในระดับสังคม ระดับประเทศชาติ และระดับนานาชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์นัยและความสำคัญของการเจริญสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน
2. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์แห่งการปฏิบัติธรรม ตามแนวทางที่ถูกต้องของการเจริญสมถและการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน
3. เพื่อบูรณาการองค์ความรู้และการสร้างนวัตกรรมการเจริญสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน เข้าด้วยกันสู่การจัดปัญหาทุกประเด็นในสังคม ประเทศชาติ นานาชาติ (ทางแห่งความพ้นทุกข์)

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) โดยเน้นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ขอบเขตความรู้ ตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวมาข้างต้น นั่นคือ การสังเคราะห์จริยธรรมในมั่งคั่งดลทีปนี: พุทธวิธีสู่มหาปารมีธรรมอันยิ่งใหญ่แห่งเวไนยสัตว์ โดยอาศัยข้อมูลจากมั่งคั่งดลทีปนี แปลทั้ง 5 เล่ม (เล่ม 1-5) (คณะกรรมการแผนกตำรา, 2555)

การวิเคราะห์และวิจัย จึงมุ่งประสงค์จะวิจัยเฉพาะหน่วยวิจัย (research units) ที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์เท่านั้น ประกอบด้วยการแบ่งขอบเขตการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การเจริญสมถกัมมัฏฐาน สมถกรรมฐาน ได้แก่การฝึกจิตให้มีสมาธิ ความสงบ ความมีจิตใจแน่วแน้อยู่กับอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่ง

สมถกรรมฐานมีอารมณ์ (สิ่งที่จิตใจเข้าไปยึดไว้) 40 อย่างคือ 1) กสิณ คือวัตถุอันจูงใจให้เกิดสมาธิ มี 10 อย่าง 2) อสุภะคือสภาพที่ไม่งามในที่นี้หมายถึงซากศพในสภาพต่าง ๆ มี 10 อย่าง 3) อนุสติ ได้แก่อารมณ์ที่ควรระลึกถึงเนื่อง ๆ มี 10 อย่าง 4) พรหมวิหาร คือธรรมประจำใจของท่านผู้มีคุณความดียิ่งใหญ่ มี 4 อย่าง 5) อรูปฌาน คือฌานมีรูปธรรมเป็นอารมณ์ มี 4 อย่าง 6) อาหาเรปฏิกูลสัญญา คือความสำคัญหมายในอาหารว่าเป็นของปฏิกูลมี 1 อย่าง และ 7) จตุธาตววัตถาน คือการกำหนดธาตุสี่ได้แก่พิจารณาแยกแยะร่างกายออกให้เห็นส่วนประกอบต่าง ๆ ที่จัดเข้าในธาตุสี่ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ

วิธีปฏิบัติสมถกรรมฐาน คือการนำเอาอารมณ์เพียง 1 อย่างใน 40 อย่างที่เหมาะสมกับจริตของตนมาเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติเช่นการภาวนาว่า พุท-โธ เป็นต้น ถูกต้อง สมบูรณ์แบบตรงตามหลักไตรสิกขา-ศีล-สมาธิ-ปัญญา) อย่างครบถ้วนตามกระบวนการปฏิบัติ หลักสูตรสมถและวิปัสสนากัมมัฏฐานตั้งแต่ระดับขั้นกรรมเอก และสูงขึ้นทุกขั้นตอน

2. ขอบเขตด้านข้อมูล

2.1 วิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) โดยเน้นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ขอบเขตความรู้ ตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวมาข้างต้น นั่นคือ การสังเคราะห์จริยธรรมในมังคลัตถทีปนี: พุทธวิธีสู่มหาปารมีธรรมอันยิ่งใหญ่แห่งเวไนยสัตว์ โดยอาศัยข้อมูลจากมังคลัตถทีปนี แปลทั้ง 5 เล่ม (เล่ม 1-5) (คณะกรรมการแผนกตำรา, 2555)

2.2 วิจัยนี้มุ่งศึกษา ค้นคว้า กรรมวิธี กระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติพระกัมมัฏฐานนั้น เพื่อชำระจิตของผู้ปฏิบัติให้บริสุทธิ์สะอาดหมดจดจนกระทั่งถึงบรรลุมรรคผลนิพพาน อันเป็นจุดหมายสูงสุดทางพระพุทธศาสนา ก่อนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระองค์ทรงมอบพระพุทธศาสนาให้เป็นสมบัติของพุทธบริษัท 4 คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา การที่บริษัทใดบริษัทหนึ่งได้บรรลุธรรมระดับใดก็ตามด้วยการเจริญพระกัมมัฏฐานก็ย่อมจะทำให้พุทธบริษัทเหล่าอื่นเกิดความมั่นใจในการเจริญพระกัมมัฏฐาน

โดยเห็นว่า การเจริญพระกัมมัฏฐานเป็นการปฏิบัติธรรม เพื่อพัฒนาจิตของมนุษย์ให้บรรลุถึงพระนิพพานได้ ผู้ที่เคยเจริญพระกัมมัฏฐานอย่างรู้จุดหมายหรือมีความท้อแท้หมดกำลังใจในการปฏิบัติ ก็จะมีกำลังใจในการปฏิบัติมากขึ้นในขณะเดียวกันผู้ที่ยังไม่สามารถบรรลุธรรมระดับใดระดับหนึ่งก็สามารถพัฒนาจิตของตนขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งสามารถบรรลุจุดหมายสูงสุดคือพระนิพพานได้ สังคมโลกก็จะได้รับประโยชน์คือสันติภาพพร้อม ๆ กับผู้ปฏิบัติธรรม ปัญหาต่าง ๆ ที่โลกกำลังประสบอยู่ เช่น การเบียดเบียนกัน การเข่นฆ่ากัน การแย่งชิงผลประโยชน์กัน ก็จะลดน้อยลงไปตามลำดับ เพราะอาศัยบุคคลผู้มีคุณภาพดี มีจำนวนมากขึ้นในสังคม

นิยามศัพท์

1. สมถกัมมัฏฐาน คือ การกำหนดจิตไว้กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (เรียกว่า อารมณ์) ให้แน่วแน่มั่นคงพร้อมตั้งอยู่ในสิ่งนั้นสิ่งเดียว เรียกว่า จิตมีอารมณ์เป็นหนึ่ง ความแน่วแน่มั่นคงหรือตั้งมั่นของจิตนี้เรียกว่า “สมาธิ” เมื่อสมาธิแนบสนิทเต็มที่แล้ว ก็จะเกิดสภาวะจิตที่เรียกว่า “ฌาน” และระดับที่กำหนดรูปธรรมเป็นอารมณ์เรียกว่า “อุปธรรม” มีอยู่ 4 ชั้น ทั้งรูปฌาน 4 และ อุปธรรม 4 เรียกรวมกันว่า “สมาบัติ 8”

2. วิปัสสนากัมมัฏฐาน คือ การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานนั้น ผู้ปฏิบัติหรือที่เรียกว่าโยคีนั้น ต้องพยายามทำความเข้าใจให้ถูกต้อง ถึงสภาวะของรูปนามที่เกิดขึ้นในร่างกายของผู้ปฏิบัติเอง สภาวะของรูปนั้นเป็นรูปร่าง ซึ่งเราสามารถมองเห็นได้ชัดเจนรอบ ๆ ตัวเรา ร่างกายของคนเราทั้งหมดที่มองเห็นได้ชัดเจนนั้น เรียกว่า รูป สภาวะของนามมีหน้าที่ในการรับรู้อารมณ์ นามรูปนี้สามารถเห็นได้เด่นชัด เมื่อใดก็ตามที่ตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นรับรส กายถูกต้องสัมผัส ใจนึกคิดเรื่องราวต่าง ๆ ผู้ปฏิบัติจะต้องรู้อารมณ์ทั้งหลายด้วยตนเอง โดยกำหนดว่า เห็นหนอ ได้ยินหนอ กลิ่นหนอ รสหนอ ถูกหนอ คิดหนอ เป็นต้น ทุกขณะที่โยคีผู้ปฏิบัติเห็นรูป ได้ยินเสียง ได้กลิ่น รู้รส ถูกต้อง สัมผัส นึกคิดเรื่องราวต่าง ๆ ก็ควรกำหนดรู้อารมณ์เหล่านี้ตามความเป็นจริง

3. อานาปานสติคือ การเจริญอานาปานสติกรรมฐานนั้น เป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งที่เรจะต้องฝึกให้มีความรู้ความชำนาญ เพราะกรรมฐานเกี่ยวกับลมหายใจนี้ เรื่องของลมหายใจมันไปแทรกอยู่ทุกกรรมฐาน เพราะทุก ๆ ครั้งที่เราสามารถทำกรรมฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง ด้วยอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการบริกรรมภาวนา เมื่อจิตของเราสงบลงไปแล้ว จิตจะละวางคำบริกรรมนั้นเสีย แล้วลมหายใจก็จะผุดขึ้น ถ้าจิตเดินทางที่ถูก จิตจะยึดเอาลมหายใจหายใจขาดไป แล้วจิตจึงจะละวางลมหายใจ เมื่อลมหายใจหายใจขาดไปแล้ว ความรู้สึกในร่างกายทุกสิ่งทุกส่วนไม่ปรากฏว่ามีอยู่ กายก็ไม่มี ลมหายใจก็ไม่มี ในความรู้สึกในขณะนั้นมีแต่สภาวะจิตที่นิ่ง คือ ตัวผู้รู้ปรากฏเด่นชัดอยู่ จิตมีความสว่างไสวอยู่และรู้รอบคอบอยู่ที่จิตโดยเฉพาะ นี่คือการภาวนาที่ถึงขั้นละเอียด

อานาปานสติสูตรนี้แบ่งสาระที่แสดงเป็นสำคัญ ๆ ได้ดังนี้ 1) หลักการเจริญอานาปานสติ 2) แสดงการเจริญอานาปานสติ แล้วย่อมาทำให้สติปัฏฐาน 4 บริบูรณ์ 3) แสดงการเจริญในสติปัฏฐาน 4 ย่อมาให้โพชฌงค์ 7 บริบูรณ์ และ 4) แสดงการเจริญใน โพชฌงค์ 7 ย่อมาให้ วิชาและวิมุตติ บริบูรณ์

4. สติปัฏฐาน 4 เป็นการปฏิบัติที่พระองค์ท่านตรัสว่าเป็นทางสายเอก (เอกายนมรรค) เมื่อปฏิบัติอย่างตั้งมามย่อเป็นเครื่องสนับสนุนให้โพชฌงค์ 7 องค์แห่งการตรัสรู้บริบูรณ์ซึ่งยังให้วิชาและวิมุตติบริบูรณ์ จึงถึงที่สุดแห่งทุกขได้ ดังที่ตรัสแสดงไว้อย่างแจ่มแจ้งในกุณฑลยสูตร

5. มหาสติปัฏฐานสูตร เป็นวิธีการเพื่อความดับสูญแห่งทุกข์และโศกนาฏ เพื่อบรรลุลิขิตที่ถูกต้องเพื่อทำพระนิพพานแจ้งเท่านั้น ซึ่งในที่สุด เมื่อเขาฝึกสำเร็จถึงจุดสูงสุด พอเขาตายลง จิตของเขาจะไม่ไปสร้างกายอนัตตา คือ ชั้น 5 ที่เป็นกายมายา (กายหลง) อีก แต่จะไปสร้างกายอัตตา ที่เรียกว่า “ธรรมกาย” หรือ “ธรรมธาตุ” หรือ “ธรรมชั้น” แทนเบญจขันธ์หรือชั้น 5 ด้วยเหตุนี้ ผู้ที่เน้นการฝึกวิปัสสนาอย่างเดียว ท่านก็หลุดพ้นเป็นอรหันต์ได้ เรียกว่า “อรหันต์สุกขวิปัสสโก” แต่อรหันต์สุกขวิปัสสโก ท่านไม่มีความรู้จริงในเรื่อง วิญญาณธาตุ (จิต) และวิญญาณขันธ์ เพราะปัญญาความรู้จริงเรื่อง

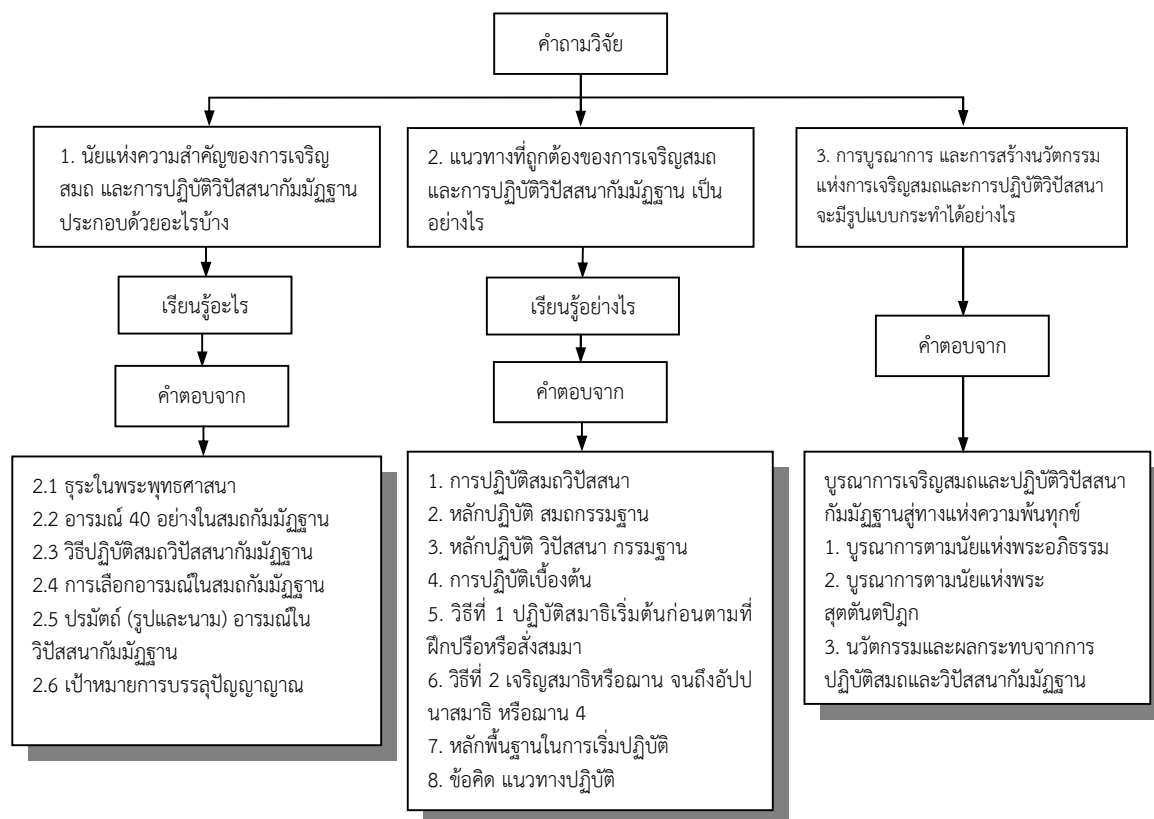
วิญญานธาตุ (จิต) และวิญญานขันธ จะเกิดกับพระอรหันต์ที่ฝึกทั้งสมถะและวิปัสสนา โดยเฉพาะสมถะหรือสมาธิ ต้องเข้าสู่ฌาน 4 เท่านั้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. สามารถวิเคราะห์ห็นัยและเข้าใจถึงความสำคัญของการเจริญสมถ และการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน
2. สามารถวิเคราะห์ห็นัยต่อผลสัมฤทธิ์แห่งการปฏิบัติธรรม ตามแนวทางที่ถูกต้องของการเจริญสมถและการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน
3. มีความรู้ความเข้าใจเชิงปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้องของการเจริญสมถ และการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน
4. สามารถบูรณาการองค์ความรู้ และการสร้างนวัตกรรมการเจริญสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน เข้าด้วยกันสู่การขจัดปัญหาทุกระดับในสังคม ประเทศชาติ นานาติ ทางแห่งความพ้นทุกข์

กรอบแนวคิดการวิจัย

เป้าหมายการวิจัยเพื่อศึกษา “พุทธวิธีการเจริญอานาปานสติที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์แห่งการปฏิบัติธรรม อันนำความพัฒนอย่งยั่งยืนมาสู่มหาชน” โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเจริญอานาปานสติที่มีต่อผลสัมฤทธิ์แห่งการปฏิบัติธรรมอันนำความพัฒนายังย่นสู่มหาชน ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการศึกษาและค้นคว้าไว้ ดังนี้

ขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) โดยเน้นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ขอบเขตความรู้ คือ การสังเคราะห์จริยธรรมในมิ่งคัลลิตที่ปนี: พุทธวิธีสู่มหาปารมีธรรมอันยิ่งใหญ่แห่งเวไนยสัตว์โดยอาศัยข้อมูลจากมิ่งคัลลิตที่ปนี แปลทั้ง 5 เล่ม (เล่ม 1-5) ขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 1) ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (primary source) ได้แก่พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2539 ทานพุทธทาส สมานและวิปัสสนาตามธรรมชาติ เป็นต้น
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary source) ได้แก่ คัมภีร์อรรถกถาฎีกา อรรถกถา และหนังสือพระพุทธศาสนา เช่นคัมภีร์วิสุทธิมรรค เป็นต้น และที่อ้างถึงในบรรณานุกรม รวมทั้ง หนังสือตำราวิชาการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเช่น พุทธธรรม วิมุตติมรรค ฯลฯ เป็นต้น
- 3) ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาในเรื่องและตีความข้อมูลที่ได้รวบรวมมาเปรียบเทียบกับเห็นถึงบทบาทของอานาปานสติ ในการเจริญสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานทางพระพุทธศาสนาที่ชัดเจนยิ่งขึ้น
- 4) สรุป เรียบเรียง
- 5) นำเสนอผลจากการศึกษาวิจัยสู่สาธารณชน เผยแพร่การฝึกปฏิบัติอย่างตรงตามกลยุทธ์พุทธวิธี

การวิเคราะห์และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

รูปแบบของการวิจัย (documentary research) การวิจัยเชิงเอกสารจากพระไตรปิฎก ฉบับมจร. อื่น ๆ อรรถกถา คัมภีร์ วิสุทธิมรรค ฯลฯ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) การประมวลผลจากทฤษฎี เอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์
- 2) การสร้างนวัตกรรมองค์ความรู้
- 3) การวิเคราะห์องค์ความรู้ใหม่เพื่อการเผยแพร่
- 4) ทำการจำแนกและจัดระบบข้อมูล เพื่อให้เข้าใจถึงความหมายและความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์จากทัศนะของวรรณกรรมที่นำมาวิจัย (literature's category) การวิเคราะห์ข้อมูลในความหมายนี้

4.1) การจัดหมวดหมู่ของข้อมูล จึงเป็นการค้นคว้าหาแบบแผน ความหมายและความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ภายใต้บริบททางพระพุทธศาสนาเถรวาท

4.2) ทำความเข้าใจ หาความสัมพันธ์ สหสัมพันธ์ (correlation) ความเชื่อมโยงกับความหลากหลายและความแตกต่างของข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวบรวมมา โดยทำการศึกษารูปแบบการเจริญอานาปานสติ ในพระพุทธานุศาสนาเถรวาท

สรุปผลการวิจัย

สมถกัมมัฏฐาน เป็นอุบายวิธีฝึกใจ หมายถึง วิธีอบรมจิตให้สะอาด สว่าง สงบ ผ่องใส ปราศจากนิวรณ์ คือ สิ่งกีดขวางบุคคลไม่ให้บรรลุความดีและธรรมขั้นสูง ได้แก่ มรรค ผล นิพพาน สมถะเป็นข้อปฏิบัติที่มุ่งฝึกอบรมจิตให้เกิดความสงบ จนตั้งมั่นเป็นสมาธิ แน่วแน้อยู่ในอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่ง เรียกว่า รูปฌาน 4 และระดับที่กำหนดอุปปัสนธรรมเป็นอารมณ์ เรียกว่า อุปปัสนธรรม 4 ซึ่งรวมเรียกว่า สมาบัติ 8 ภาวะจิตขณะอยู่ในฌานนั้น เป็นจิตที่ปราศจากกิเลสรบกวนตลอดเวลา ที่ยังอยู่ในองค์ฌานนั้น ๆ แต่ถ้าหากออกจากฌานแล้ว กิเลสก็กลับมีได้ตามเดิม อาการเช่นนี้เราเรียกว่า ฌานข่มกิเลสไว้ จึงเรียกว่า วิกขัมภนวิโรธ หรือ วิกขัมภนวิมุตติ นิวรณ์ที่สามารถข่มไว้ด้วยวิกขัมภนวิโรธ

ส่วนการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานนั้น เป็นความเห็นแจ้งด้วยปัญญา หมายถึงการเห็นเบญจขันธ์ตรงตามความเป็นจริงด้วยปัญญา เป็นการใช้ปัญญาพิจารณาไตรลักษณ์ ที่ทำให้ออนความเห็นผิดในเบญจขันธ์เสียได้ หรือเป็นการฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความเห็นแจ้งภาวะของสิ่งทั้งหลายตามที่มันเป็น จนมีจิตใจเป็นอิสระ ไม่ถูกกิเลสและความทุกข์ครอบงำ สามารถข้ามพ้นวิจิจจณา หรือความลังเลสงสัยเรื่องชีวิตเสียได้ เรียกเป็นวิธีการปฏิบัติว่า วิปัสสนากรรมฐาน หรือวิปัสสนาภาวนา หรือปัญญาภาวนา แปลว่า ปัญญาที่เห็นแจ้งเบญจขันธ์ตามความเป็นจริงว่าไม่เที่ยงเป็นทุกข์เป็นอนัตตา

วัตถุประสงค์ประการแรก เพื่อวิเคราะห์หัตถ์และความสำคัญของการเจริญสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน จึงสามารถสรุปได้ว่า

หลักการเจริญอานาปานสติ

แสดงการเจริญอานาปานสติ แล้วย่อมาทำให้สติปัฏฐาน 4 บริบูรณ์

แสดงการเจริญในสติปัฏฐาน 4 ย่อมาทำให้โพชฌงค์ 7 บริบูรณ์

แสดงการเจริญใน โพชฌงค์ 7 ย่อมายังให้ วิชาและวิมุตติ บริบูรณ์

การปฏิบัติในอานาปานสติสูตร (ม.อ. (ไทยฉบับหลวง) 14/152/282) นี้ มีข้อสังเกตประการหนึ่งว่า ล้วนเป็นการปฏิบัติที่ต้องมีสติที่หมายถึงการระลึกกำกับทั้งสี่ จึงเป็นการเจริญสมถวิปัสสนา ดังนั้นพึงแยกแยะให้ถูกต้องว่า ขณะนั้นปฏิบัติอะไรต้องการฝึกสติเพื่อให้เกิดสมาธิอันเป็นไปเพื่อการเจริญวิปัสสนา หรือฝึกฌานสมาธิล้วน ๆ อันเป็นเรื่องทั่วไปที่มีมานานแสนนานแม้ในเหล่าอัญญเดียรถีย์ก็ปฏิบัติกันมาตั้งแต่ก่อนพุทธกาลเสียอีก อันจัดเป็นมิจฉาสมาธิ ฌานสมาธิจึงไม่ใช่เรื่องของพระพุทธศาสนาแต่ฝ่ายเดียวเพราะมีผู้เข้าใจสับสนกันเป็นอันมากโดยเข้าใจความนัย ๆ อย่างผิด ๆ โดยไม่รู้ตัวไปเสียว่า อานาปานสติ คือการฝึกหรือปฏิบัติฌานสมาธิที่ใช้ลมหายใจเป็นเครื่องกำหนดหรืออารมณ์ เพื่อเข้าถึงความสงบเท่านั้น จึงขาดการวิปัสสนาอันเป็นหัวใจของการปฏิบัติในพระศาสนาไปเสีย

กล่าวโดยสรุป ในการปฏิบัติโดยย่อก็คือ จิตที่สงบสบายแต่อานาปานสติแล้ว ดำเนินต่อไปในการเจริญวิปัสสนาต่าง ๆ เสียนั่นเอง

วัตถุประสงค์ประการที่สองเพื่อการวิเคราะห์อิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์แห่งการปฏิบัติธรรมตามแนวทางที่ถูกต้องของการเจริญสมถและการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานกล่าวคือ อานาปานสติสมาธิ : วิธีการที่ทำให้พระโพธิสัตว์ตรัสรู้สู่ความเป็นพุทธ (ว.วชิรเมธี, 2552)

วิธีฝึกสมาธิมีมากมายเป็นอเนกประการ เท่าที่พระอรรถกถาจารย์ประมวลไว้ก็มีมากกว่า 40 วิธี แต่วิธีที่ปฏิบัติง่ายที่สุด (คือใช้เพียงการตามดูลมหายใจ) มีประโยชน์มากที่สุด คือ ตั้งแต่ประโยชน์ขั้นพื้นฐาน เช่น ใช้เป็นการพักผ่อนเพื่อผลต่อการเกื้อกูลสุขภาพไปจนถึงผลสูงสุด คือ ดับกิเลสสิ้นอาสวะได้เลย และพระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญมากที่สุด ก็ได้แก่ อานาปานสติสมาธิ (สมาธิคือการระลึกรู้ลมหายใจเข้าออก) ดังที่ทรงตรัสยืนยันถึงอานิสงส์ของสมาธิชนิดนี้พร้อมทั้งเชิญชวนให้พุทธสาวกปฏิบัติตาม

ในพระไตรปิฎกท่านแสดงหลักฐานไว้ว่า อานาปานสติสมาธิกับสติปัฏฐาน 4 นั้น ดำรงอยู่ในกันและกัน บารุณาการเข้าในกันและกัน หรือเป็นหนึ่งเดียวกัน เกื้อกูลซึ่งกันและกัน เวลาที่ทรงแสดงอานาปานสติสมาธิ ก็ทรงแสดงสติปัฏฐาน 4 โพชฌงค์ 7 นับเนื่องอยู่ในพระสูตรเดียวกัน ซึ่งเท่ากับทรงแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าทั้งอานาปานสติสมาธิ สติปัฏฐาน 4 และโพชฌงค์ 7 นั้น เป็นหมวดธรรมประเภทเดียวกัน วิธีปฏิบัติก็ใช้หลักการเดียวกัน มุ่งตรงต่อเป้าหมายสูงสุดคือ “วิชา วิมุตติ” เหมือนกัน

วัตถุประสงค์ประการที่สามเพื่อบูรณาการองค์ความรู้ และการสร้างนวัตกรรมการเจริญสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานเข้าด้วยกันสู่การขจัดปัญหาทุกประเด็นในสังคมประเทศชาติ นานาชาติ (ทางแห่งความพ้นทุกข์) นั้น ผู้วิจัยได้สร้างการบูรณาการองค์ความรู้ทั้งหมดเข้าด้วยกัน ในรูปแบบ หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่ง นวัตกรรมแบบจำลองเชิงสร้าง (creative innovation) 4 รูปแบบ ประกอบด้วย

- 1) นวัตกรรมที่ 1 การเจริญอานาปานสติ 16 ขั้น
- 2) นวัตกรรมที่ 2 สหสัมพันธ์ (correlation) ความเชื่อมโยงระหว่างวิปัสสนาญาณ วิสุทธิ 7 และไตรสิกขา
- 3) นวัตกรรมที่ 3 บูรณาการองค์ความรู้ (integration) ธรรมวิภาค อานาปานสติในการเจริญสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน
- 4) นวัตกรรมที่ 4 บูรณาการองค์ความรู้ใหม่ (holistic innovation of knowledge) ธรรมวิจารณ์ ปรมัตถปฏิบัติ ขอบปฏิบัติให้ลุล่วงประโยชน์อย่างยิ่ง อย่างสูงสุดประกอบด้วย 1) นิพพิทา 3 2) วิราคะ 8 3) วิมุตติ 5 4) วิสุทธิ 7 5) สันติ 3 และ 6) นิพพาน 2 นัย

อภิปรายผลการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีในการปฏิบัติการเจริญอานาปานสติมีดังนี้

1) อานาปานสติ คือ สติกำหนดลมหายใจเข้าออก เป็นกัมมัฏฐานที่มีความสำคัญ เพราะทำให้จิตผ่องแผ้วจากอกุศล และได้ชื่อว่าเป็นการเจริญสติปัฏฐานด้วย โดยในพระไตรปิฎกได้ให้แนวทางในการเจริญอานาปานสติไว้ 16 ขั้นตอน

2) การเจริญอานาปานสติเพื่อให้เข้าถึงพระธรรมกาย มีวิธีการพิจารณา 4 ขั้นตอน คือ การนับลมหายใจ การติดตามลมหายใจ การถูกต้องลมหายใจ และการที่จิตตั้งมั่น เมื่อทำการพิจารณาตามวิธีการ

ดังกล่าว จนกระทั่งถึงที่สุดแล้ว จึงเอาจิตมาตั้งไว้ที่ต้นลมคือศูนย์กลางกาย จนกระทั่งจิตสงบเกิดอุคคหนิมิต ปฏิภาคนิมิต และตกศูนย์ เข้าถึงดวงธรรมในที่สุด

3) อุปสมานุสติ คือ การระลึกถึงพระนิพพานเป็นอารมณ์ โดยการตามระลึกถึงคุณพระนิพพาน 29 ประการ อุปสมานุสตินี้เป็นกัมมัญฐานของผู้มีปัญญาเพื่อให้ได้รับความสุขในปัจจุบัน

4) ในการเจริญอุปสมานุสติเพื่อให้เข้าถึงพระธรรมกาย ให้ระลึกถึงพระนิพพานเป็นอารมณ์ จนกระทั่งจิตสงบ แล้วจึงภาวนาคำว่า นิพพาน ให้ตั้งอยู่ในศูนย์กลางกาย จนกระทั่งจิตรวมเป็นหนึ่งตกศูนย์ เข้าถึงดวงธรรมภายในทั้งนี้เพื่อให้สามารถอธิบายขั้นตอนการเจริญอุปสมานุสติ

ความเป็นมาของอานาปานสติ

อานาปานสติ เป็นกัมมัญฐานหนึ่งในอนุสติ 10 และปรากฏอยู่ในสติปัฏฐานด้วย ดังที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า ถ้าบุคคลปฏิบัติอานาปานสติ เธอชื่อว่าทำสติปัฏฐาน 4 ให้บริบูรณ์ ถ้าบุคคลปฏิบัติสติปัฏฐาน 4 เธอชื่อว่าทำโพชฌงค์ 7 ให้บริบูรณ์ ถ้าบุคคลปฏิบัติโพชฌงค์ 8 เธอชื่อว่าทำวิมุตติและวิชาให้บริบูรณ์

1) ปรากฏอยู่ในสัญญา 10 ประการ ที่พระพุทธองค์ทรงประทานแก่พระอานนท์เพื่อให้พระอานนท์ไปสวดให้พระศิริมานนท์ฟังเพื่อให้อาพาธที่เป็นอยู่หายได้ (ม.อ. (ไทย) 22/287/367).

2) พระพุทธองค์ยังทรงสรรเสริญอานาปานสติว่าเป็นอริยวิหาร (ธรรมเครื่องอยู่ของพระ-อริยะ) พรหมวิหาร (ธรรมเป็นเครื่องอยู่ของพระพรหม) และตถาคตวิหาร (ธรรมเป็นเครื่องอยู่ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า) นับว่าอานาปานสติเป็นกัมมัญฐานที่สำคัญยิ่ง พระพุทธองค์ทรงสนับสนุนให้ภิกษุทั้งหลายปฏิบัติ (สงม. (ไทย) 24/1352/230)

สรุปความหมายของอานาปานสติ

อานาปานสติมาจากคำ 3 คำ ได้แก่ อานะ คือ ลมหายใจเข้า อปานะ คือ ลมหายใจออก สติ คือ ความระลึก ในคัมภีร์มหานิเทศกล่าวไว้ว่า อานาปานสติหรืออานาปานัสสติ คือ การระลึกอยู่ในลมหายใจเข้าออกหรือสติที่เกิดขึ้นโดยมีการระลึกอยู่ในลมหายใจเข้าออกลมหายใจนั้นมีอยู่ 2 อย่างคือลมหายใจเข้ากับลมหายใจออก ในอรรถกถาพระวินัย

ลมหายใจเข้า ท่านใช้คำว่า อัสนาสะ ลมหายใจออก ท่านใช้คำว่า ปัสสาสะ แต่ในอรรถกถาพระสูตรท่านเรียกตรงข้าม คือ อัสนาสะ แปลว่าหายใจเข้า ปัสสาสะ แปลว่า หายใจออก ลมหายใจ เข้าออกนี้ปรากฏขึ้นเมื่อแรกเกิดของทารกที่ออกจากครรภ์ กล่าวคือ ในเวลาทารกคลอดออกจากครรภ์มารดา ลมจากภายในครรภ์ออกมาภายนอกก่อน แล้วภายหลังลมภายนอกจึงได้พาธุลีละเอียดเข้าไปภายใน พอถึงเพดานปากก็ดับในที่นั้น

สรุปวิธีเจริญอานาปานสติในพระไตรปิฎก

พระไตรปิฎกได้กล่าวถึงวิธีการเจริญอานาปานสติที่เป็นลำดับ 16 ขั้นตอน จนกระทั่ง ผู้ปฏิบัติสามารถหมดกิเลส ในการปฏิบัติเมื่อต้องการเจริญอานาปานสติ พระพุทธองค์ทรงแนะนำให้เข้าไปสู่ป่า โคนไม้ หรือเรือนว่าง แล้วให้นั่งคู้บัลลังก์ ตั้งกายตรง ดำรงสติอยู่เฉพาะหน้า มีสติกำหนดลมหายใจเข้าออก ดังที่พระองค์ตรัสไว้ว่า “ภิกษุในธรรมวินัยนี้ อยู่ในป่าก็ดี อยู่ในโคนไม้ก็ดี อยู่ในที่เรือนว่างก็ดีนั่งคู้บัลลังก์ ตั้งกายตรง ดำรงสติไว้เฉพาะหน้า เธอมีสติหายใจออกมีสติหายใจเข้า ฯลฯ” (สงม. (ไทย) 24/1352/230)

ในอรรถกถาท่านอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสำคัญของการเจริญอานาปานสติแล้วต้องเข้าไปอยู่ป่า และมีอิริยาบถดังที่กล่าวไว้นั้นดังนี้

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแนะนำให้เลือกเสนาสนะที่เป็นป่า โคนไม้ หรือเรือนว่าง ว่าเหมาะต่อการเจริญภาวนา เพราะสถานที่เหล่านั้นเป็นที่สงัด ปราศจากสิ่งรบกวน ทำให้เมื่อเจริญอานาปานสติแล้ว ใจหยุดนิ่งตั้งมั่นเป็นสมาธิได้ง่าย เสนาสนะที่พระองค์แนะนำนั้น มีลักษณะดังนี้ เสนาสนะป่า คือ ที่ที่พ้นจากเขตบ้าน หรือเสนาสนะป่าที่ห่างจากเขตบ้านอย่างน้อย 500 ชั่วธนู (ประมาณ 1 กิโลเมตร) เข้าไปสู่โคนไม้ คือ เข้าไปสู่ที่ใกล้ต้นไม้เพื่อเจริญภาวนา ส่วนการอยู่เรือนว่าง คือ อยู่ในที่สงัดปลอดจากการรบกวน เหตุผลที่ทรงแนะนำที่เหล่านั้นมีอยู่ 3 ประการ คือ

1) การเข้าสู่ป่า โคนไม้ หรือเรือนว่าง ย่อมเหมาะสมต่อการเจริญอานาปานสติ เพราะจิตนั้นคุ้นอยู่กับการเล่นไปสู่อารมณ์ต่าง ๆ ภายนอกมานาน เมื่อมาเจริญภาวนา จึงไม่รวมหยุดนิ่งได้โดยง่าย เหมือนเกวียนที่เทียมด้วยวัวตัว มักเล่นออกนอกทางอยู่เสมอ เพราะฉะนั้นคนเลี้ยงโค เมื่อต้องการฝึกลูกโคที่ตัว ซึ่งยังกินนมของแม่โคอยู่ ต้องแยกมันออกจากแม่ ปักหลักขนาดใหญ่ไว้ให้มันคง แล้วผูกลูกโคไว้กับหลักนั้น ลูกโคนั้นก็จะต้องเดินไปมาแต่ก็ไม่อาจหนีไปไหนได้ ในที่สุดก็จะเหนื่อยและหมดพยศนอนหมอบอยู่ที่หลักนั่นเอง

ในทำนองเดียวกัน นักปฏิบัติ ผู้ต้องการทรมานจิตที่คุ้นเคยอยู่กับอารมณ์ต่าง ๆ ภายนอกมานาน มีรูป เสียง กลิ่น รส เป็นต้น ต้องพรากจากอารมณ์ มีรูป เป็นต้น นั้นเสีย แล้วเข้าไปสู่ป่า โคนไม้ หรือเรือนว่าง แล้วผูกจิตไว้ด้วยเชือกคือสติ ไว้ที่เสา คือลมหายใจเข้าออก เมื่อจิตถูกผูกไว้เช่นนั้น แม้จะเดินไปมา เพราะไม่ได้อารมณ์ที่เคยชิน ก็ไม่อาจตัดเชือกคือสติหนีไปได้ ย่อมจะต้องหมอบอิงอารมณ์กัมมัฏฐาน และเข้าถึงอุปปาจารสมาธิและอัปปนาสมาธิได้ในที่สุด

2) อีกเหตุผลหนึ่ง เพราะอานาปานสติ เป็นยอดแห่งกัมมัฏฐานที่ทำให้บรรลุคุณวิเศษ และการเข้าอยู่เป็นสุข (ภิกขุธรรมวิหาร) ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพุทธสาวกทั้งปวง ซึ่งผู้ที่ไม่ได้ละทิ้งถิ่นที่ระงมไปด้วยเสียงคน เสียงสัตว์ ยากที่จะทำให้เกิดขึ้นได้ ด้วยเหตุที่ว่า เสียงเป็นอุปสรรคต่อสมาธิ ส่วนในป่าเป็นการง่ายที่จะทำให้สมาธิเกิดด้วยการเจริญอานาปานสติ แล้วทำสมาธิให้เป็นฐาน เจริญวิปัสสนาพิจารณาสังขารจนกระทั่งบรรลุพระอรหัตผลได้ในที่สุด

3) อีกอย่างหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเป็นเหมือน อาจารย์ผู้ชำนาญการดูพื้นที่ในการสร้างเมือง เมื่อได้ตรวจตราดูพื้นที่จนตลอดแล้ว จึงชี้บอกให้สร้างเมืองตรงนั้นตรงนี้ เมื่อสร้างเมืองได้สำเร็จ ก็ย่อมได้รับการสักการะอย่างมากมายจากราชตระกูลฉันท พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงตรวจตราดูเสนาสนะที่เหมาะสมแก่ผู้ปฏิบัติเป็นอย่างดีแล้ว จึงได้ชี้บอกว่าควรเจริญกัมมัฏฐาน ในที่นั้นที่นี้ เมื่อทำตามที่พระองค์

แนะนำแล้ว ได้บรรลุผลตามลำดับ จนกระทั่งเป็นพระอรหันต์แล้ว สักการะอันใหญ่หลวงย่อมบังเกิดขึ้นกับพระผู้มีพระภาคเจ้าว่าสมเด็จผู้มีพระภาคพระองค์นั้นเป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้ด้วยพระองค์เอง จริ่งแท้หนอ

ครั้นทรงแนะนำเสนาสนะที่เหมาะสมแก่การบำเพ็ญอานาปานสติในฤดูทั้ง 3 รวมทั้งเหมาะกับธาตุและจริตแล้ว ทรงแนะนำอิริยาบถที่สงบ และไม่เป็นไปในฝ่ายของความหดหู่และฟุ้งซ่าน คืออิริยาบถนั่ง ท่านั่งที่นั่งได้นาน ลมหายใจเดินได้สะดวก ทรงแนะนำให้นั่งในท่า คู้บัลลังก์ ตั้งกายตรง ดำรงสติอยู่เฉพาะหน้า คือ นั่งพับขาทั้งสองโดยรอบ (นั่งขัดสมาธิขาขวาทับขาซ้าย) ตั้งกายส่วนบนให้ตรงซึ่งทำให้กระดูกสันหลังทั้ง 18 ข้อจรดกัน เหมือนเหรียญที่วางซ้อนกันเป็นชั้น ๆ มือขวาทับมือซ้าย เพราะเมื่อนั่งอย่างนี้แล้ว หนัก เนื้อและเส้นเอ็นจะไม่ตึง ทำให้ไม่ปวดไม่เมื่อย เมื่อเป็นอย่างนั้น จิตจะรวมหยุดนิ่งได้โดยง่าย มีความเจริญก้าวหน้าในการเจริญภาวนา เพราะมีสติอยู่กับกัมมัฏฐานตลอดเวลา เมื่อได้เสนาสนะที่เหมาะสม และได้เริ่มเจริญกัมมัฏฐานแล้ว ท่านให้ตั้งสติเฉพาะหน้า แล้วตั้งสติระลึกถึงลมหายใจ ด้วยลักษณะ 16 ประการ (ม.อ.(ไทย) 22/288/367.) คือ

- 1) เมื่อหายใจออกยาว ก็รู้ชัดว่าหายใจออกยาว เมื่อหายใจเข้ายาว ก็รู้ชัดว่าหายใจเข้ายาว
 - 2) เมื่อหายใจเข้าสั้น ก็รู้ชัดว่าหายใจเข้าสั้น เมื่อหายใจออกสั้น ก็รู้ชัดว่าหายใจออกสั้น
- อาการที่ลมหายใจยาวหรือสั้นนั้น พึงทราบด้วยระยะทางและเวลาที่หายใจ เหมือนอย่างน้ำหรือทรายที่แผ่ออกไป เป็นพื้นที่กว้างหรือแคบ ก็เรียกน้ำมากทรายกว้าง หรือน้ำน้อยทรายแคบฉั่นใด ลมหายใจเข้าและลมหายใจออกก็ทำนองเดียวกัน

ในทางปฏิบัติ ให้เรากำหนดรู้ลมหายใจที่เข้าออกตามปกติ ไม่ต้องไปฝืนหรือบังคับลมให้ยาวหรือสั้น ลมหายใจเข้าออกอย่างไรก็กำหนดรู้อย่างนั้น ลมหายใจเข้ายาวออกยาว ก็รู้ว่าเข้ายาวออกยาว ลมหายใจเข้าสั้นออกสั้น ก็รู้ว่าเข้าสั้นออกสั้น ทำเพียงเท่านั้นแค่นั้นเท่านั้น

- 3) ย่อมศึกษา (ย่อมศึกษา คือ ย่อมเสพ ย่อมเจริญ ย่อมทำให้มาก ด้วยสตินั้น ด้วยการใส่ใจในอารมณ์ คืออานาปานสติ) ว่าเรารู้กายทั้งปวงหายใจเข้าออก กายในที่นี้คือ ลมหายใจ การรู้กายทั้งปวงนี้ คือ การรู้ลมหายใจที่มีอยู่ในร่างกาย คือ ทำเบื้องต้น ท่ามกลาง และที่สุด แห่งกองลมหายใจเข้าทั้งสิ้น ให้รู้แจ้ง คือทำให้ปรากฏหายใจเข้า (และ) ย่อมสำเหนียกว่า เราจักทำเบื้องต้น ท่ามกลาง และที่สุด แห่งกองลมหายใจออกทั้งสิ้นให้รู้แจ้ง คือทำให้ปรากฏหายใจออก เมื่อเธอทำให้รู้แจ้ง คือทำให้ปรากฏด้วยอาการอย่างนั้น ย่อมหายใจเข้าและหายใจออก ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยญาณ เพราะฉะนั้น ท่านจึงเรียกว่า ย่อมสำเหนียกว่า เราจักหายใจเข้า จักหายใจออก

- 4) ย่อมศึกษาว่าเราจักยังกายสังขารให้สงบหายใจเข้าออก กายสังขาร หมายถึง ลมหายใจเข้าออก การหายใจเข้าออกด้วยกายสังขาร เช่น โนม์ตัวลง ก้มตัวลง โค้งตัวลงโน้มไปข้างหน้า เอี้ยวตัว เอน คู้ เคลื่อน แกว่ง สั่น ไหว เมื่อทำความเพียรต่อไปด้วยคิดว่าเราจะทำอาการที่ไม่สงบเหล่านี้ให้สงบให้หนึ่งด้วยการกำหนดลมหายใจเข้าออก กายสังขารที่หยาบก็จะค่อย ๆ สงบระงับ มีความรู้สึกว่ากายเบาใจเบา ลมหายใจละเอียดอ่อน จากนั้นก็บำเพ็ญปฐมนานโดยอาศัยกายที่ละเอียด จากนั้นก้าวไปสู่หุตยนิมาน โดยอาศัยกายสังขารที่ละเอียด ยิ่งขึ้น จากนั้นก้าวไปสู่สุตติยนิมานโดยอาศัยกายสังขารที่ละเอียดยิ่งกว่า

จากนั้นก้าวไปสู่จุดตกตมณ เมื่อได้ทํากายสังขารให้ดับสิ้นโดยไม่เหลือ (ลมหายใจเข้าออกหยุดเมื่อเข้าถึงระดับของณณ (สง ม. (ไทย) 24/1352/230)

5) ย่อมศึกษาว่าเรารู้ปิติหายใจเข้าออก การเจริญสมาธิด้วยการกำหนดลมหายใจเข้าออกเมื่อถึงในระดับของณณที่ 2 องค์ณณ คือ ปิติ จะปรากฏอยู่ในขั้นนี้ ซึ่งสามารถรู้ได้ด้วยวิธีการ 2 อย่าง คือ โดยอารมณ์ และโดยความไม่หลงคือ เมื่อได้บรรลุณณ 2 ประเภทแรก ย่อมได้รับปิติอันเนื่องมาจากความสำเร็จซึ่งเกิดจากการรู้แจ้งอารมณ์นั้น

6) ย่อมศึกษาว่าเรารู้สุขหายใจเข้าออก การเจริญสมาธิด้วยการกำหนดลมหายใจเข้าออกเมื่อถึงในระดับของณณที่ 3 องค์ณณ คือ สุข จะปรากฏอยู่ในขั้นนี้ สามารถรู้ได้ด้วยวิธีการ 2 อย่าง คือ โดยอารมณ์และโดยความไม่หลง

7) ย่อมศึกษาว่าเรารู้จิตตสังขารหายใจเข้าออก คำว่าจิตตสังขาร หมายถึง สัญญาและเวทนา ซึ่งจิตตสังขารนี้จะเกิดขึ้นในณณที่ 4 สามารถรู้ได้ 2 วิธี คือ โดยความไม่หลง และโดยอารมณ์

8) ย่อมศึกษาว่าเราระงับจิตตสังขารหายใจเข้าออก

9) ย่อมศึกษาว่าเรารู้จิตหายใจเข้าออก นั่นคือ เมื่อใส่ใจถึงลมหายใจเข้าออกอยู่จิตรู้การเข้ามาและออกไปของอารมณ์ ซึ่งรู้ได้ด้วยวิธีการ 2 อย่าง คือ โดยความไม่หลง และโดยอารมณ์

10) ย่อมศึกษาว่าเราทําคิจให้เร็นเรงหายใจเข้าออก ปิติ คือ ความเร็นเรง ซึ่งปิติเกิดขึ้นในณณที่ 2 ทําคิจให้เร็นเรงด้วยอํานาจสมาธิและวิปัสสนา

11) ย่อมศึกษาว่าเราทําคิจให้ตั้งมั่นหายใจเข้าออก นั่นคือ ผู้ปฏิบัติใส่ใจถึงลมหายใจที่เข้ามาและออกไป ได้ทําคิจให้ตั้งมั่นอยู่กับอารมณ์และด้วยณณ เมื่อทําคิจให้ตั้งมั่นแล้ว ความสำเร็จก็เกิดขึ้น (ประสบความสำเร็จในการเจริญอานาปานสติ)

12) ย่อมศึกษาว่าเราทําคิจให้หลุดพ้นหายใจเข้าออก ผู้ปฏิบัตินั้นได้ใส่ใจถึงลมหายใจเข้าลมหายใจออก ถ้าจิตเฉื่อยชา หดหู่ ก็ทำให้หลุดพ้นจากความเฉื่อยชา หดหู่ ถ้าจิตขวนขวายมากเกินไปเกิดความฟุ้งซ่าน ก็ทําคิจให้พ้นจากความฟุ้งซ่าน ถ้าจิตฟุ้งซ่าน ก็ทําคิจให้พ้นจากราคะ ถ้าจิตคับแคบ ก็ทําคิจให้พ้นจากความคับแคบ ถ้าจิตเศร้าหมอง ก็ทําคิจให้พ้นจากอุปกิเลส (โทษเครื่องเศร้าหมอง) ถ้าจิตไม่มุ่งต่ออารมณ์และไม่พอใจอยู่ในอารมณ์นั้น ก็ทําคิจให้มุ่งหน้าต่ออารมณ์นั้น การทําดังกล่าวมาทั้งหมดนี้เรียกว่าทําคิจให้หลุดพ้น

13) ย่อมศึกษาว่าเรากำหนดรู้ความไม่เที่ยงหายใจเข้าออก คือ การกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก อารมณ์ของลมหายใจเข้าออก จิตและเจตสิก และการเกิดขึ้นของจิตและเจตสิกนั้น

14) ย่อมศึกษาว่าเราเห็นความไม่กำหนดหายใจเข้าออก คือ กำหนดลมหายใจเข้าออก ด้วยความคิดอย่างนี้ว่า “นี่ คือความไม่เที่ยง นี่คือความไม่กำหนด นี่คือความดับ นี่เป็นนิพพาน”

15) ย่อมศึกษาว่าเราเห็นความดับกิเลสหายใจเข้าออก คือ เมื่อเรารู้ชัดนิรณทั้งหลายตามความเป็นจริงแล้วคิดว่า นิรณเหล่านี้ไม่เที่ยง ความดับของนิรณเหล่านี้ คือ นิพพาน เรามีความเห็นที่สงบ

16) ย่อมศึกษาว่าเราเห็นการสละคืนกิเลสหายใจเข้าออก คือ รู้ชัดทุกขโทษภัย ตามความเป็นจริง คิดว่าสิ่งเหล่านี้ไม่เที่ยง แล้วทำตัวเองให้พ้นจากทุกขโทษภัยไปอยู่ในความดับ คือ นิพพาน เรา

สำเนียงอย่างนี้แล้วบรรลุความสุข ความสงบ ความประณีต บัณฑิตทั้งหลายพึงเข้าใจอย่างนี้ว่า สังขารทุกอย่างถูกนำไปสู่ความระงับ กิเลสทุกอย่างถูกละทิ้งไป ตัณหาถูกทำลาย รากะสิ้นไป เป็นความสงบที่เกิดขึ้นจากนิพพาน

ในวิธีฝึกอานาปานสติทั้ง 16 วิธีนี้ 12 วิธีแรกทำได้ทั้งสมณะและวิปัสสนา ส่วน 4 วิธีหลัง ทำให้ได้วิปัสสนาอย่างเดียว

สรุปนิมิตของอานาปานสติ

การเจริญอานาปานสติมีนิมิต 3 อย่าง คือ “บริกรรมนิมิต” ได้แก่ ลมหายใจเข้าออก “อุคคหนิมิต” คือ บางท่านลมหายใจเข้าออกปรากฏดังปยุ่นๆ ปยุ่ล่ำลือและดุจลมฝน ดุจสายน้ำบ้าง เปลวควันบ้าง “ปฏิภาคนิมิต” คือ ลมหายใจเข้าออกที่ปรากฏเป็นเหมือนดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ ดวงแก้วมณี เป็นต้น เมื่อปฏิบัติจนได้ปฏิภาคนิมิต ให้เอาสติมาตั้งไว้ที่ปฏิภาคนิมิต แล้วน้อมมาตั้งไว้ที่ศูนย์กลางกาย จนใจรวมจากศูนย์กลางเข้าสู่ “ดวงปฐมมรรค” ที่แท้จริงได้ การกำหนดลมหายใจเข้าออก ในขณะที่มีบริกรรมนิมิตและอุคคหนิมิตอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นอารมณ์อยู่ สมานนั้นเรียกว่า “ขณิกสมาธิ” การกำหนดลมหายใจเข้าออกที่มีปฏิภาคนิมิตเป็นอารมณ์เรียกว่า “อุปจารสมาธิ” การกำหนดลมหายใจเข้าออกที่มีปฏิภาคนิมิตเป็นอารมณ์จนเกิด “ดวงปฐมมรรค” เรียกว่า “อัปปนาสมาธิ” การรักษาปฏิภาคนิมิต ต้องละสิ่งที่เป็นอุปสรรคที่จะมารบกวนการปฏิบัติ และให้ถือเอาอุปสรรค สิ่งที่เป็นอุปสรรคหรือเป็น ที่สบายมี 7 ประการ คือ 1) อาวาส ที่อยู่เป็นที่สบาย 2) โจร ที่บิณฑบาต หรือแหล่งอาหารไม่อดอยาก 3) ภัตตสพุดคฺยแต่เรื่องที่เสริมการปฏิบัติ 4) บุคคล ผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยแล้วทำให้จิตใจผ่องใสมั่นคง 5) โภชนะ อาหารให้พอเหมาะ และถูกกับธาตุขันธ์ 6) อุตุ สภาพแวดล้อมและอุณหภูมิเหมาะกับร่างกาย และ 7) อิริยาบถ อิริยาบถเป็นที่สบาย

ส่วนอุปสรรค 7 ประการ คือ สิ่งที่เป็นที่ไม่สบายมี 7 ประการ ตรงข้ามกับอุปสรรค เช่น อาวาส หรือที่พักที่อยู่ไม่สบาย หรืออุตุไม่สบาย คือ อากาศไม่สบายแก่ผู้ปฏิบัติ เช่น ร้อนเกินไป หรือหนาวเกินไป เป็นต้น และควรที่จะปฏิบัติใน อัปปนาโกศล 10 คือ 1) ทำความสะอาดเครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้สอยที่อยู่ และชำระร่างกายให้สะอาด 2) ต้องเข้าใจในการกำหนดลมหายใจ 3) ต้องข่มจิตในคราวที่จิตมีความฟุ้งซ่านรำคาญใจ 4) ต้องยกจิตในคราวที่จิตง่วงเหงา หรือ เกียจคร้านในการเจริญภาวนา 5) ทำจิตที่เหี่ยวแห้งให้เบิกบานปิติโสมนัส 6) วางเฉยต่อจิตที่กำลังดำเนินงานสมำเสมออยู่ในอารมณ์กัมมัฏฐาน 7) เว้นการคลุกคลีกับคนที่ไม่มีความสมาธิ 8) คบหาแต่กับบุคคลที่มีความสมาธิ 9) อบรมอินทรีย์ 5 (ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา) และ 10) มีจิตน้อมที่จะได้อัปปนาสมาธิ

หากปฏิบัติตามนี้ ปฏิภาคนิมิตก็จะไม่เสื่อมหายไปและได้รูปตามลำดับ แต่การจะได้ อัปปนาสมาธิ พึงทราบด้วยว่าลมเข้าลมออกและนิมิต เป็นอารมณ์ของจิตคนละดวง คนละอัน ไม่ใช่ อารมณ์ของจิตดวงเดียวกัน

สรุปอานิสงส์ของอานาปานสติ

1) ทำให้ได้รูปฌาน 2) ทำให้เป็นบาทของมรรคผล 3) ทำให้ป้องกันไม่ให้เกิดวิตก 4) ผู้ที่สำเร็จอรรถผลโดยใช้อานาปานสติเป็นบาท ย่อมสามารถกำหนดรู้อายุสังขารของตนว่าจะอยู่ได้นานเท่าใด และสามารถรู้เวลาที่จะปรินิพพาน และ 5) บรรลุพระอรหัตผล ย่อมสามารถกำหนดรู้วันละสังขารได้

สรุปอานาปานสติกับจิต

อานาปานสติ เหมาะกับผู้ที่มิมีโหจจิตและวิตกจจิต เพราะตามธรรมดาโมหะนั้นมีสภาพมืดมัว งามาย ย่อมทำให้จิตใจฟุ้งซ่าน โลเล หวั่นไหวอยู่เนื่องนิตย์ และธรรมดาของผู้มีวิตกจจิตก็มักจะนึกคิดไปเรื่อยเปื่อยต่าง ๆ นานา เมื่อใดที่วิตกก็มีกำลังแก่กล้าขึ้น ส่งผลให้จิตใจปราศจากความสงบผ่องแผ้ว มีแต่ความเลื่อนลอยไปในอารมณ์ต่าง ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้ ถ้าหากผู้ที่มีโหจจิตและวิตกจจิต ใช้อารมณ์ที่ผิดมาเป็นหลักในการเจริญภาวนา เช่น ใช้มรรณานุสติ อุปสมานุสติ อาหารเรปฏิกูลสัญญา เป็นต้น ซึ่งเป็นอารมณ์กรรมฐานที่มีความละเอียดลึกซึ้ง เห็นคุณและโทษได้ยาก ก็จะทำให้โมหะและวิตกมีกำลังมากขึ้น การเจริญก็มีภูมิจึงจะไม่ได้รับผลแต่อย่างใด แต่ถ้าใช้อานาปานสติเป็นอารมณ์แล้ว การเจริญก็มีภูมิจึงย่อมได้รับผลเต็มที่ เพราะว่าอานาปานสติไม่ได้มีความลึกซึ้งกว้างขวางมากนัก อีกทั้งปรากฏชัดอยู่ทุกลมหายใจเข้าออก จึงมีความเหมาะสมแก่ผู้ที่มีจิตทั้งสอง แม้ผู้ที่ไม่ได้ตั้งใจบำเพ็ญก็มีภูมิจึงเป็นคนทั่วไป หากปรากฏว่ามีความวิตกกังวลเกิดความวุ่นวายใจจนถึงกับนอนไม่หลับ ท่านยังแนะนำให้กำหนดลมหายใจเข้าออกเพื่อให้ใจสงบระงับจากความวุ่นวายกังวลเหล่านั้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ศึกษาเชิงปฏิบัติเพื่อวิเคราะห์ผลที่ได้จากการเจริญอานาปานสติในเยาวชนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาพระพุทธศาสนา

บรรณานุกรม

- พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). (2549). **สมาธิและวิปัสสนาตามธรรมชาติ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภาพใจ.
- พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ญาณสิริ). (2548). **คำถาม-คำตอบ เรื่องวิปัสสนากรรมฐาน**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2548). **วิปัสสนากรรมฐาน ภาค 1 เล่ม 2 ว่าด้วยวิปัสสนากรรมฐานทั่วไป**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหธรรมิก.
- _____. (2548). **วิปัสสนากรรมฐาน ภาค 2 ว่าด้วยมหาสติปัฏฐาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหธรรมิก.
- _____. (2548). **วิปัสสนากรรมฐาน ภาค 1 เล่ม 1 ว่าด้วยวิปัสสนากรรมฐานทั่วไป**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหธรรมิก.
- _____. (2546). **หลักปฏิบัติ สมถะและวิปัสสนากรรมฐาน**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหธรรมิก.
- _____. (2538). **ความเป็นมาของวิปัสสนากรรมฐาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2559). **มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 1-45**. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2555). **มังคลัตถทีปนีแปล เล่ม 1-5**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการแผนกตำรา, มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ว. วชิรเมธี. (2552). **เคล็ดลับดับทุกข์**. กรุงเทพฯ: รักลูกกรุ๊ป.

การพัฒนาการออกเสียงของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้ระบบประมวลภาษา

Improvement of English Major Students' Pronunciation Using Natural Language Processing

วันที่รับบทความ : 29 มกราคม 2563

หทัยชนก อ่างหิรัญ¹

วันที่แก้ไขบทความ : 11 มีนาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 17 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการการออกเสียงพยัญชนะภาษาอังกฤษ /θ/, /ð/ และ /dʒ/ ก่อนและหลังใช้แอปพลิเคชันระบบประมวลภาษา และเพื่อสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้แอปพลิเคชันโดยเก็บข้อมูลกับนักศึกษาชมรมสัทศาสตร์ จำนวน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่แบบทดสอบการออกเสียงแอปพลิเคชัน “English Pronunciation” และแบบสอบถามข้อมูลที่ได้นำมาประมวลผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักศึกษามีพัฒนาการในการออกเสียงพยัญชนะภาษาอังกฤษหลังใช้แอปพลิเคชันและมีความพึงพอใจต่อการใช้แอปพลิเคชัน “English Pronunciation” อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักศึกษาพึงพอใจต่อการแสดงสัญลักษณ์สัทศาสตร์ ($\bar{X} = 4.68$) การประยุกต์ใช้ที่เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.62$) และการแสดงเนื้อหาทางสัทศาสตร์ ($\bar{X} = 4.59$) มากตามลำดับ

คำสำคัญ : การออกเสียงภาษาอังกฤษ ระบบประมวลภาษา สัทศาสตร์ภาษาอังกฤษ

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
e-mail: hathaichanok812@gmail.com

Improvement of English Major Students' Pronunciation Using Natural Language Processing

Received: January 29, 2020

Hathaichanok Anghirun¹

Revised: March 11, 2020

Accepted: April 17, 2020

Abstract

This research aimed to measure students' development in producing the consonant sounds of /θ/, /ð/ and /dʒ/ before and after using the NLP application, and to also study the students' satisfaction level. Thirty-seven students from the Phonetics club participated in the study. Research instruments used included pronunciation tests, the 'English Pronunciation' application and questionnaires. Collected data were computed using descriptive statistics. The findings revealed that the students' pronunciation significantly developed after the exposure to the application and they also rated their satisfaction in a very high level ($\bar{X}$ = 4.41). Considering a particular item, it was found that the students highly satisfied with an obvious presentation of Phonetic symbols ($\bar{X}$ = 4.68), the implementation of the application in teaching and learning ($\bar{X}$ = 4.62), and Phonetics contents ($\bar{X}$ = 4.59) respectively.

Keywords: English pronunciation, natural language processing, English phonetics

¹ Lecturer of English program, the Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University
e-mail: hathaichanok812@gmail.com

I. INTRODUCTION

In Thailand, the movement towards English proficiency is seen in the article 34 of the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) charter which states “The working language of ASEAN shall be English” (Association of Southeast Asian Nations, 2017, p. 29). Each ASEAN region utilizes different mother tongues, but proficient English has been strongly endorsed by associated governments as a requirement when discussing or engaging in trades and negotiation agreements. Consequently, this has been shaped the new direction of foreign language teaching and learning in Thai schools and universities. In Thailand, English knowledge and the ability to communicate has become the critical emphasis in English classrooms to aid learners to be able to apply English, learned from the classroom, in their daily life as well as their future careers (Khamkhien, 2010, p. 757).

According to the standard Thai curriculum, English is a mandatory subject in all levels of education. Every module must fall within four main areas of content: language for communication; language and cultures; language and relationship with other learning areas; and language and relationship with community and the world (Ministry of Education, 2008, p. 221). These requirements enable learners to acquire knowledge, develop positive attitudes towards language learning, increase their language proficiency to talk in several situations, pursue higher education, as well as understand a cultural diversity. Recent research, however, uncovered that Thai students have not possessed an English competency despite the 12 compulsory years of English subject, particularly in pronunciation. (Wei & Zhou, 2002, p.8-9; Kanokpermpoon, 2007, p. 57 Khamkhien, 2010, p. 762; Noom-Ura, 2013, p. 139; Chakma, 2014, p. 113; Lamarca, Surasin, & Varasarin, 2016, p. 7). Clear and accurate pronunciation plays a critical role in communication and deliver messages (Garrigues, 1999). Many previous researches were conducted to examine Thai students’ ability and knowledge with regard to pronunciation, both segmental and suprasegmental levels.

Segmental level concerns with sound units. Tuaychareon (2003, p. 49) posted that English fricatives like /θ/ and /ð/ occurred as the challenging consonant sounds for Thai students to pronounce accurately including a voiced affricate of /dʒ/. The certain sounds appeared problematic for the students due to the first language interference. English consonant sounds of /θ/, /ð/, and /dʒ/ do not exist in Thai; the students then substituted Thai sounds for those ones. As similar to the study of Dee-in (2006), the problem of Thais’ English pronunciation included the consonant sounds of /v/, /θ/, /ð/,

/ʃ/, and /dʒ/ since manner of articulation between Thai and English pronunciation are different. Moreover, Chakma (2014, pp. 115) displayed that a number of Thai students mispronounced the consonant sounds of /θ/, /ð/, /x/, and /v/ in initial position.

Khamkhien (2010, p. 762) held the investigation on a level of suprasegmental pronunciation and revealed the unsatisfactory competence of Thai students in stressing five-syllable words the most and two-syllable words the least. The researcher noticed that gender appeared as the most significant factor affecting the participants' test scores. Another research showed that Thai undergraduates stressed long vowels, diphthongs, and consonant sounds wrong (Winaithan & Suppasetsee, 2012, p. 304). This research also disclosed several factors causing the pronunciation errors: a shortage of English basic knowledge of pronunciation, the use of Thai tones and intonation, less intention, unacquaintance with English intonation, infrequent use of English in daily life as well as anxiety when communicating in English.

Most previous research mentioned point that Thai students are still finding English intricate and not as expected. Educational Testing Service or ETS (2011) informed that the average TOEFL iBT and IELTS scores of Thai examinees were low comparing to other countries where English is used as foreign language. It indicates that English teaching and learning in Thailand needs to be regulated. In recent world with rapid expansion of knowledge, modern technologies are demanding and holding a significant role in education. Technology appears as a part of many curriculums, as a means for aiding the teaching process, or as a tool for enhancing learners' language ability (Raja & Nagasubramani, 2018, p. 34). As a consequent, the implementation of technological applications in pedagogical contexts can alter learners' behaviors and turn once passive activities into interactive activities.

Technology has become a learning source and a helper, for both teachers and learners, in acquiring a language. Some technologies allow a person to speak, to read, and to write natural languages corresponding with computers. This certain innovation is known as the Natural Language Processing (NLP). It is the sub-field of Computer Science, exclusively Artificial Intelligence (AI), that carries the key duty to program computer applications for analyzing and processing natural language data or human speech, which is literally unstructured and ambiguous (Tutorials Point, 2019, p. 1). Thai teachers, however, find it difficult to apply this new technology in their classrooms (Darasawang, 2007, p. 189). Nevertheless, teachers are expected to adapt to the technology in order that their teaching styles are not outmoded. Unfortunately, Thai English teachers are

struggling to keep up with the demand and construct effective, up-to-date, instruction methods that can support and boost their students to achieve a high level of English proficiency.

II. LITERATURE REVIEW

Key Factors Affecting Pronunciation Problems

Regarding Thai students who are learning English as a Foreign Language (EFL), getting to the point of flawless speaking and writing ability is against all odds. Many prior pieces of research can be summarized to reveal the following main factors that hinder students in mastering languages.

i. Native language interference

Each student naturally picks up their native language (L1) during an early Childhood from the surroundings while the ability to learn additional languages, or a target language (L2), comes subsequently (Saville-troike, 2012, pp. 2). During the L2 learning process, students tend to encounter with some difficulties in mastering it because the way they use their native language slightly or highly different from the target one. Lu (2014, p.4) highlighted that the L2 commonly differs from the L1 in several segments such as words used, word formation, sentence structures, and particularly speech sounds. That is to say, problems of pronunciation, intonation, rhythm and melody can result from distinct rules between the two languages. Hence, the native language interference or negative transfer is described as the remarkably influential factor in accounting for the students' pronunciation (Kenworthy, 1987, p. 4).

Defining dissimilar components between the two languages, referring to the L1 and L2, has been done by a contrastive analysis. Richards and Schmidt (2002, p.129-130) described this approach as an instrument to compare any similarities and to contrast any differences of the native to the target language. It is the useful method that aids teachers in figuring out possible problems that Thai students tend to have in learning English. Defense Language Institution (1974, p. 9) emphasized a great impact of Thai-English different sound units to non-native speakers learning a language. Previous comparative studies on Thai and English phonology revealed the difference on the consonant sounds (Bowman, 2000, p. 48; Tuaycharoen, 2003, p. 49; Kanokpermpoon, 2007, p. 58). In general, Thai consists of twenty-one consonant sounds whereas English composes twenty-four sounds. The tables below will illustrate the differences between sets of Thai and English consonants.

Table 1 Consonant sounds in Thai language system (Defense Language Institution, 1974, p. 13)

Thai consonants		bilabial	labiodental	dental	alveolar	post-alveolar	velar	glottal
stops	Aspirated (vl)	p ^h			t ^h		k ^h	
	Unaspirated (vl)	p			t		k	ʔ
	Unaspirated (vd)	b			d			
affricates	aspirated					tʃ ^h		
	unaspirated					tʃ		
fricatives			f		s			h
nasals		m			n		ŋ	
laterals					l			
semivowels		w			r	j		

Table 2 Consonant sounds in English language system (Defense Language Institution, 1974, p. 11)

English consonants		bilabial	labiodental	dental	alveolar	post-alveolar	velar	glottal
stops	voiced	b			d		g	
	voiceless	p			t		k	
affricates	voiced					dʒ		
	voiceless					tʃ		
fricatives	voiced		v	ð	z	ʒ		
	voiceless		f	θ	s	ʃ		h
nasals		m			n		ŋ	
laterals					l			
semivowels		w			r	j		

The two tables above can depict some problems of Thai students when having an attempt in learning or speaking English. It can be seen from Table 2 that English does not comprise unaspirated /p/, /t/, and /k/ whereas Thai system omits the sounds of /v/, /ð/, /θ/, /z/, /ʒ/, /dʒ/, and /j/. Another research also discovered that the Thai students could not produce the consonant sounds of /r/, /ð/, /θ/, /v/, /z/, /ʒ/, and /dʒ/ (Wei & Zhou, 2002, p. 6-7; Jukpim, 2009, p. 396; Jantharaviroj, 2019, p. 37). For instance, a pair of /ð/ and /θ/ consonant. The students commonly mispronounced them and replaced those dental sounds with a fricative voiceless alveolar /s/ or the voiced alveolar /z/. Jantharaviroj (2019, pp. 38) found that the participants replaced the English voiced affricate /dʒ/ with [tɕ], a Thai unaspirated voiceless affricate or voiced alveolar stop /d/; /ʒ/ as an English voiced fricative was substituted by a Thai aspirated voiceless affricate [tɕ^h]. The researchers also identified a few causes concerning the students' incomprehensible English pronunciation which included borrowing of English words to Thai, an influence of Romanization in Thai language, teachers' Thai style English pronunciation, and students' shyness when speaking English as well as different sound units existed in English, but not in Thai.

ii. Shortage of target language practice

Another factor that also creates a barrier in mastering that target language pronunciation is a shortage of practicing. Many students unveiled that pronunciation was not the main focus of language teachers when studying at schools comparing to other aspects such as grammars, vocabulary, or reading (Rosyid, 2009, p. 440). This indicates that students who has often experienced and exposed to English language have much advantages in contributing improving accurate pronunciation when studying in a higher level (Senel, 2006, p. 115; Yangklang, 2006, p. 20).

iii. Lack of coding ability

According to Sahatsathatsana (2017, p. 73), an ability to differentiate sounds is sometimes required for non-native speakers learning a target language. As a result, the non-native speakers are able to imitate the target language sounds better when they discriminate the sounds of the two languages.

Technology used in pronunciation development

English pronunciation is considered as a basic skill of speech and plays a significant part in communication; however, it is treated the most abandoned aspect of learning and teaching language (Farhat & Dzakiria, 2017, p. 53). Teaching and learning

pronunciation in the current era can be accomplished easily through a usage of appropriate teaching materials. Fraser (2000, p. 22) stated that computer-based materials can provide a good assistance for those who learn English as a Second Language (ESL) and English as a Foreign Language (EFL).

Using technology in educational contexts provides some essential shifts for both teachers and learners. In essence, technologies have changed teacher roles from being a knowledge transmitter to a facilitator, a coach, and a creator who allow learners to make their decision on learning sources and contents (Weinberger, Fischer, & Mandl, 2002, p. 2). Learners will then become open-minded, active, creative, and being a medium negotiator. Technologies are moreover believed to perform a proper means of giving new opportunities for practicing English pronunciation; therefore, both teachers and learners can effectively develop their pronunciation competency (Gilakjani, 2018, p. 96). Many technologies are available recently, but the teachers are suggested to choose the best instrument that supports learning objectives, processes data effectively and correctly, function easily, and does not cost any fees (Yoshida, 2018, p. 196).

Apparently the 'English Pronunciation' application meets the above qualifications as the appropriate tool for aiding teaching and learning pronunciation. It is one of the computer-based applications in the field of computational linguistics or Natural Language Processing (NLP), which has been initiated as an intersection of artificial intelligence and linguistics (Nadkarni, Ohno-Machado, & Chapman, 2011, p. 544). The application of the NLP system carries the main task to highlight the productive outcomes of forming human language to create software to improve human-machine interaction. It is a tract to process human language by using the application of computational machines in useful ways such as detecting speech to text, correcting grammatical issues, and translating one language to another.

Furthermore, the 'English Pronunciation' application was invented following pedagogical tasks of teaching and learning pronunciation. Yoshida (as cited in Yoshida, 2018, p. 197) generated four main tasks of teachers teaching the pronunciation in which the appropriate technology should contain. Information concerning on teachers' tasks are described below in accordance with the NLP application format.

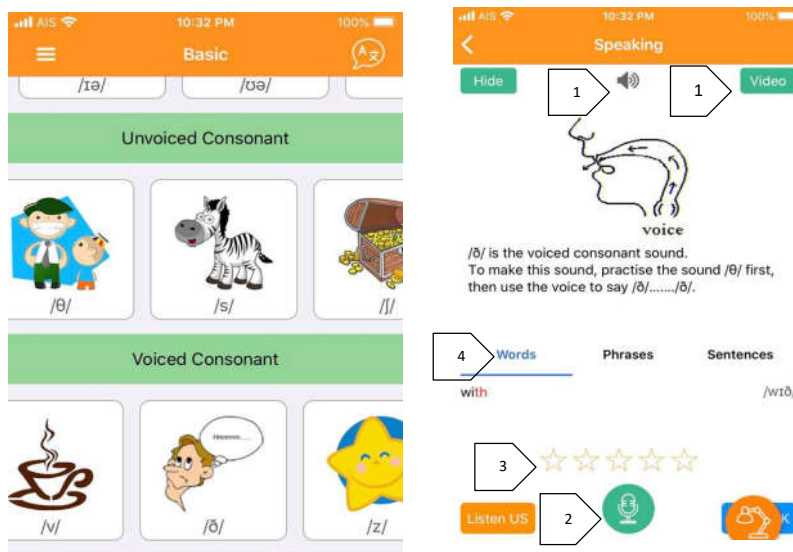

Figure 1: Application's Format

1. Teachers should provide students examples of the pronunciation for each single sound, word, and longer meaningful speech. The 'English Pronunciation' application is appropriated to use since it allows users to hear the sounds audibly by pressing the speaker button as well as to acquire which speech articulators are used in pronouncing the sounds by pressing the video button.

2. Teachers should benefit the students from recording and listening to their own pronunciation. The students can then learn and develop from their self-correctness. Consequently, the application above enables users to record their own voice by pressing the microphone button.

3. To develop intelligible pronunciation, teachers should give students feedbacks as a guide for future practice. So, the application is practical because it evaluates an accuracy of one's pronunciation and interpret in forms of stars. Users can see from red words shown above the stars concerning mistakes they make.

4. Teachers should offer independent practice to strengthen students' pronunciation skill. Similarly, the application covers all consonant and vowel sounds in which each sound comprises of different practice levels starting from words to sentences.

III. RESEARCH OBJECTIVES

1. To measure students' pronunciation achievement before and after exposing to the NLP application
2. To study students' satisfaction level towards the use of NLP application in teaching and learning

IV. RESEARCH METHODOLOGY

Sample

Thirty-seven students, members of the Phonetics club in semester 2/2019, were chosen by using a purposive sampling method. Participants were English major students of Phetchabun Rajabhat University.

Research Instruments

1. Pronunciation tests

During the first hour of the club, each individual participant took three pronunciation tests which targeted to test the sounds of /θ/, /ð/ and /dʒ/. Each test comprised a list of fifteen words drawn from the top fifteen words shown in the application practice.

2. 'English Pronunciation' application

Measuring the students' pronunciation could be less accurate without the use of computational applications. To ascertain the accuracy of the results, the application titled 'English Pronunciation' was applied. Regard a great number of available applications, the selected application is compatible with both IOS and android systems as well as no subscription costs.

3. Questionnaires

The questionnaires used aimed to examine the students' satisfaction level towards the 'English Pronunciation' application. The first part of each questionnaire asked the participants for their genders, year levels, and duration of smartphone browsing. In addition, the second part required the participants to rate their satisfaction on a quality of the 'English Pronunciation' application used, starting from 5 (excellent) to 1 (poor). Ten items concerning the application were evaluated: 1) being user-friendly, 2) holding to Phonetics' principles, 3) showing Phonetics symbols used, 4) giving simple description on each sound pronunciation, 5) presenting simple videos, 6) providing word, phrase, and sentence level, 7) processing data instantly and accurately, 8) showing possible mistakes on pronunciation, 9) boosting efficiency in

correct pronunciation, and 10) being a productive tool in teaching and learning. The perceptions of the respondents were based on the following Five-point Likert scales adapted from Galabo (2019, pp. 114):

Range of means	Interpretation
4.20-5.00	This means that the application quality as perceived by the participants is very high.
3.50-4.19	This means that the application quality as perceived by the participants is high.
2.60-3.49	This means that the application quality as perceived by the participants is moderate.
1.80-2.59	This means that the application quality as perceived by the participants is low.
1.00-1.79	This means that the application quality as perceived by the participants is very low.

Data Collection

Quantitative data was collected to complete the two research objectives. For both the pre-test and post-test, each participant was given 3 opportunities to pronounce the single selected word. After the pre-test on the first hour, the participants were instructed and given educational activities and games using the ‘English Pronunciation’ application. On the last day of the club, the participants were tested again to see if there was any progression as well as were asked to complete the questionnaires.

Data Analysis

Data from both the pre-test and post-test were collected and analyzed using descriptive statistics including frequencies and percentages. In addition, the participants’ satisfaction level was then computed in terms of mean scores.

V. CONCLUSION AND DISCUSSION

Research findings

i. Participants’ scores in both the pre-test and the post-test were computed to complete the main research objective, aiming to examine the students’ achievement in pronouncing the sounds of /θ/, /ð/ and /dʒ/ before and after exposing to the ‘English Pronunciation’ application. With regard to both the pre-test and post-test, each student

was required to pronounce the fifteen selected words embedded with the targeted consonants. The findings are then shown in the following tables.

Table 3 A comparison of participants' scores in pronouncing the sound of /θ/

Test	N	X	ΣD	ΣD^2	t-test
Pre-test	37	4.54	214	45,796	21.294
Post-test	37	10.32			

** p-value $\leq .05$

Table 3 shows that the students gained the higher scores in pronouncing the sound of /θ/ after exposing to activities and games using the application ($\bar{X} = 10.32$).

Table 4 A comparison of participants' scores in pronouncing the sound of /ð/

Test	N	X	ΣD	ΣD^2	t-test
Pre-test	37	4.32	216	1,280	48.845
Post-test	37	10.16			

** p-value $\leq .05$

Additionally, the statistics presented in Table 4 can indicate a significant development of the students' pronunciation to the consonant sound of /ð/. Mean score of the post-test ($\bar{X} = 10.16$) was higher than the pre-test scores ($\bar{X} = 4.32$) significantly.

Table 5 A comparison of participants' scores in pronouncing the sound of /dʒ/

Test	N	X	ΣD	ΣD^2	t-test
Pre-test	37	4.08	233	1,503	38.450
Post-test	37	10.38			

** p-value $\leq .05$

When exposing to the 'English Pronunciation' application, Table 5 points that the students' pronunciation ability has developed. The mean scores of all students after doing the post-test increased to ($\bar{X} = 10.38$) as compared to the pre-test scores, which is ($\bar{X} = 4.08$).

ii. Data drawn from the collected questionnaires were analyzed to access the level of the participants' satisfaction towards the quality of the 'English Pronunciation' application used in bettering their pronunciation ability. The findings are shown in the following table.

Table 6 Students' satisfaction level in using the application

No.	Aspects	$\bar{X}$	S.D.	Interpretation
1.	Functions of the application are easy to use.	4.54	0.51	very high
2.	Contents in the application are based on the Phonetics.	4.59	0.50	very high
3.	The IPA symbols are presented clearly in the application.	4.68	0.58	very high
4.	Description presented on the application is written simply and clearly for users' understanding.	4.30	0.66	very high
5.	Video clips present the way to produce sounds simply.	4.41	0.60	very high
6.	The application provides the tests on words, phrases, and sentences.	4.27	0.65	very high
7.	The application processes the data rapidly and accurately.	4.22	0.85	very high
8.	The application shows users the mistakes they make.	4.05	0.81	high
9.	The application strengthens users' better pronunciation.	4.43	0.60	very high
10.	Using the application is very helpful to teaching and learning	4.62	0.49	very high
Total		4.41	0.63	very high

Table 6 displays that the overall satisfaction of the students towards the 'English Pronunciation' was in a very high level ($\bar{X} = 4.41$). Considering a particular item, the students named the obvious presentation of Phonetics symbols ($\bar{X} = 4.68$) and the positive advantages of using the application in teaching and learning ($\bar{X} = 4.62$) as the most satisfying aspects, respectively. Adversely while still showing a very high level of satisfaction, the students showed less satisfaction to the application's processing to show pronunciation mistakes ($\bar{X} = 4.05$).

Discussion

The current research findings provide at length data which in turn successfully completes the two research objectives. The first objective focusing on investigating the development of the students' pronunciation after they are exposed to the application. Before exposure to the 'English Pronunciation' application, the students had lower scores in pronouncing the targeted consonant sounds of /θ/, /ð/ and /dʒ/. This piece of research findings supports the studies of Jantharaviroj (2019, p. 38) and Jukpim (2009, p. 396) reporting that the three segmental sound units conveyed a great difficulty for Thai students when speaking English. An occurrence of this problem results from different manners of articulation between Thai and English languages as well as

the certain sounds are basically absent in Thai consonant system, but appear in English. Before conducting the post-test, the students participated in various activities and games that mainly depended on the 'English Pronunciation' application. They heard, they learned, they watched, and they practiced pronouncing the sounds repeatedly. As a consequent, the results of the post-test showed that their pronunciation significantly improved. It can be hypothesized that the students could master or get better in the L2 pronunciation when they are provided an opportunity to get familiar and to practice the target language. Intelligible English pronunciation is then enforced through repetition until the students can grasp the correct way to activate the articulators needed to produce the sounds. Frequent exposure to the target language can therefore lessen the students' difficulties in learning or speaking the language.

Furthermore, the second aim of this research was to study how the application was perceived by the students. Data findings presented in the collected questionnaires presented a very high satisfaction of the students towards the use of the 'English Pronunciation' application, aiming to develop the pronunciation ability. The results can point that using this technological tool in bettering students' pronunciation was productive. It is used to not only test student's pronunciation, but to also boost their motivation and eagerness to learn and practice the target language. Versatility of the application aids students, for example, to watch videos and to hear audios of a native speaker pronouncing a sound. It also provides practice which creates drive in students to push themselves to get higher results. As similar to the statement of Gilakjani (2018, p. 96), the 'English Pronunciation' application can be counted as one of effective learning resources for both teachers and students when having an attempt to develop their pronunciation skills. In this sense, the use of the application may become an alternative to the traditional classroom setting, called 'a mobile classroom', where the students are given the freedom of practicing according to their needs.

VI. RECOMMENDATIONS

The current research focuses on comparing students' development in pronouncing English consonant sounds using the NLP application as well as exploring their satisfaction. All findings were successfully reached with a few limitations. Other researchers should be aware of the strength of this smartphone's system in acquiring data and results. In regards to this research, it was found that an Android system tended to detect the sounds more quickly than the IOS system of the iPhone.

For the scopes of the study, further research is recommended to examine other English consonant sounds, which appear as problematic sounds for non-native speakers, in different positions: initial, middle, and final positions. This would offer a clear-cut picture as to which sounds and which positions of the sounds within English words remain challenging for Thai English students. Moreover, a further research comparing results between the English major and another major in Phetchabun Rajabhat University should provide more information on the factors affecting errors in pronunciation.

Lastly, the other NLP applications could aid Thai English students in accomplishing correct pronunciation, stress, and intonation. This may increase the language proficiency and confidence of students, both in class and in their daily situation.

References

- Association of Southeast Asian Nations. (2017). **the ASEAN Charter**. Jakarta: Community Relations Division (CRD) of ASEAN Secretariat.
- Bowman, M. (2000). A contrastive analysis of English and Thai and its practical application for teaching English pronunciation. **The English Teacher**, 4(1), pp. 40-53.
- Chakma, S. (2014). Difficulty in pronunciation of certain English consonant sounds. **SripatumChonburi Journal**, 10(3), pp. 110-118.
- Darasawang, P. (2007). English language teaching and education in Thailand: A decade of change. inD. Prescott (Ed.). **English in Southeast Asia: Varieties, Literacies and Literatures Newcastle**(pp. 187-204). Cambridge: Cambridge Scholars Publishing.
- Dee-in, W. (2006). **The development of computer- assisted instruction lessons promoting oral skills forEnglish problem sound for students of English majoringin International Communication, Rajamangala Universityof Technology LannaPhitsanulok Campus**. Unpublished master's thesis,UttaraditRajabhat University.
- Defense Language Institution. (1974). **A Contrastive study of English and Thai**. Retrieved from <https://eric.ed.gov/?id=ED105775>
- Educational Testing Service. (2011). **Test and score data summary for TOEFL®Internet-based and paper-based tests**. New Jersey: Educational TestingService.
- Farhat, P.A., &Dzakiria, H. (2017). Pronunciation barriers and computer assisted language learning(CALL): coping the demands of 21st century in Second Language learning classroom in Pakistan. **International Journal of Research in English Education**, pp. 53-62.
- Fraser, H. (2000). Coordinating Improvements in pronunciation teaching for adult Learners of English as a Second Language. **Canberra: DETYA (ANTA Innovative Project)**.
- Galabo, N.R. (2019). Canteen service quality and student satisfaction. **International Journal of Scientific and Technology Research**, 8(6), pp. 114-126.
- Garrigues, S. (1999). **Overcoming pronunciation problems of English teachers in Asia**. Retrieved from <http://asianbridges.com/pac2/presentations/garrigues.html>

- Gilakjani, A.P. (2018). Teaching pronunciation of English with computer technology: a qualitative study. **International Journal of Research in English Education**, 3(2), pp. 94-114.
- Jantharavijor, W. (2019). Improving English consonants pronunciation of undergraduate students in Rajamangala University of technology LannaLampang. **TNI Journal of Business Administration and Languages**, 2(7), pp. 32-41.
- Jukpim, C. (2009). An investigation of KU CSC students pronunciation performance reflects pronouncingneeds improving. In **English and Literatures-in-English in a Globalised World: Proceedings of the 13th International Conference on English inSoutheast Asia**.Singapore, 2009: pp. 378-385.
- Kanokpermpoon, M. (2007). Thai and English consonantal sounds: a problem or a potential for EFL Learning? **ABAC Journal**, 27(1), pp. 57-66.
- Kenworthy, J. (1987). **Teaching English Pronunciation**. New York: Longman.
- Khamkhien. A. (2010). Thai Learners' English Pronunciation Competence: Lesson Learned from Word Stress Assignment. **Journal of Language Teaching and Research**, 1(6), pp.757-764.
- Lamarca, C.A.,Surasin, J., & Varasarin, P. (2016). Explicit pronunciation instruction to improve Thai vocational college students' intelligibility. **HRD Journal**, 1(7), pp. 7-17.
- Lu, L. (2010). **Language transfer: from topic prominence to subject prominence**. Unpublished master's thesis, University of Leeds.
- Ministry of Education. (2008). **The basic education core curriculum**. Bangkok: The Ministry of Education.
- Nadkarni, M.P., Ohno-Machado, L., & Chapman, W.W. (2011). Natural language processing: an Introduction. **J Am Med Inform Assoc**, 8, pp. 544-551.
- Noom-Ura, S. (2013). English-Teaching problems in Thailand and Thai teachers' professional development needs. **English Language Teaching**, 6(11), pp. 139-147.
- Raja, R., &Nagasubramani, P.C. (2018). Impact of modern technology in education.**Journal of Applied and Advanced Research**, 3(1), pp. 33-35.
- Richards, J.C., & Schmidt, R. (Eds.). (2002). **Longman dictionary of language teaching and Applied Linguistics**. New York: Longman
- Rosyid, A. (2016). Factors affecting EFL learners in learning English pronunciation. **JournalIlmiahPendidikan**, 2(8), pp. 436-443.

- Sahatsathatsana, S. (2017). Pronunciation problems of Thai students learning English Phonetics: a case study at Kalasin University. **Journal of Education, Mahasarakham University**, 11, pp. 67-84
- Saville-Troike, M. (2012). **Introducing Second Language Acquisition**. New York: Cambridge University Press.
- Senel, M. (2006). Suggestions for beautifying the pronunciation of EFL learners in Turkey. **Journal of Language and Linguistic Studies**, 2(1), pp. 111-125.
- Tuaycharoen, P. (2003). A Reflection of Thai English. **Journal of Language and Linguistics**, 21(2), 47-65.
- Tutorials Point. (2019). **Natural language processing**. Retrieved from https://www.tutorialspoint.com/natural_language_processing/natural_language_processing_tutorial.pdf
- Weinberger, A., Fischer, F., & Mandl, H. (2002). Fostering individual transfer and knowledgeconvergence in text-based computer-mediated communication. In G. Stahl (Ed.), **Computersupport for collaborative learning: Foundations for a CSCL community. Proceedings of CSCL 2002**. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Winaithan, W., & Suppasetseree, S. (2012). The investigation of English pronunciation errors and factors affecting English pronunciation of Thai undergraduate students. **Silpakorn Educational Research Journal**, 4(2), pp. 304-320.
- Wei, F., & Zhou, Y. (2002). **Insights into English pronunciation problems in Thai students**. Retrieved from <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED476746.pdf>
- Yangklang, W. (2006). **Improving English final /-V/ pronunciation of Thai students through computer-assisted instruction program**. Unpublished doctoral's dissertation, Suranaree University of Technology.
- Yoshida, T.M. (2018). Choosing technology tools to meet pronunciation teaching and learning goals. **The CATESOL Journal**, 30(1), pp. 195-212.

การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิกที่เป็นเอกลักษณ์ บ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

The Development of Ceramic Souvenirs Unique to Baan Hatsompaen, Ranong, for the Community Economic Development

วันที่รับบทความ : 24 ตุลาคม 2562

บุญเรือง สมประจบ¹

วันที่แก้ไขบทความ : 20 ธันวาคม 2562

สุจินต์ เพิ่มพูน²

วันที่ตอบรับบทความ : 21 ธันวาคม 2562

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิก ที่เป็นเอกลักษณ์บ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิกประเภทต่าง ๆ 2) เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิก ที่เป็นเอกลักษณ์บ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง และ 3) เพื่อสร้างสรรค์ผลงานต้นแบบของที่ระลึก ที่เป็นเอกลักษณ์บ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิก ที่เป็นเอกลักษณ์บ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในด้านความพึงพอใจ ต้นแบบชุดผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหารนั้นได้รับความสนใจลวดลายอยู่ในระดับมากด้วยการนำดอกไม้ประจำจังหวัดระนอง ดอกโกมาชุมหรือเอื้องเงินหลวง มาเป็นสื่อความหมายผลิตภัณฑ์ชุดสปาโรมา มีความพึงพอใจของต้นแบบในระดับมาก มีแนวคิดจากการนำรูปแบบของบ่อน้ำพุร้อน แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดระนองมาเป็นแนวคิดในการผลิต ด้านประติมากรรมของที่ระลึกมีความพึงพอใจในการระดับปานกลาง การสื่อความหมายของรูปแบบผลิตภัณฑ์โดยนำสถานที่สำคัญพระราชวังรัตนรังสรรค์ อาชีพในอดีตคนร่อนแร่ของชาวบ้าน บ่อน้ำพุร้อนและรถโบราณที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดระนอง มาจัดเป็นองค์ประกอบของงานประติมากรรม และผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน มีความพึงพอใจระดับมากได้แนวคิดจากการนำรูปแบบสัตว์ในท้องทะเลมาจัดองค์ประกอบของงานผลิตภัณฑ์

คำสำคัญ: เซรามิก ของที่ระลึก

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
e-mail: boonrueng_s@rmutt.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
e-mail: permpool@rmutt.ac.th

The Development of Ceramic Souvenirs Unique to Baan Hatsompaen, Ranong, for the Community Economic Development

Received: October 24, 2019

Revised: December 20, 2019

Accepted: December 21, 2019

Boonrueng Somprajob¹

Sujin Permpool²

Abstract

The research study on the development of the design of ceramic souvenirs which are unique to Baan Hatsompaen, Ranong, is aimed 1) to study the design of various ceramic souvenirs, 2) to design ceramic souvenirs unique to Baan Hatsompaen, Ranong, and 3) to produce ceramic souvenirs which are unique to Baan Hatsompaen, Ranong to strengthen the community's economy. With regard to the level of satisfaction with the design of ceramic souvenirs unique to Baan Hatsompaen, Ranong, it was found that the patterns of the prototypes of dining utensils were highly satisfactory. *Dendrobium formosum* (Go-ma-chum or AuengNgern Luang) which is the provincial flower of Ranong was used to convey the meaning. Spa and aromatherapy products inspired by hot springs, tourist attractions of Ranong, also achieved a high level of satisfaction. The study showed a moderate level of satisfaction with souvenir sculptures with the use of Rattanakosin Palace, villagers' job in the past as miners, hot springs, and vintage cars to create a sculptural composition. Finally, home decoration products also achieved a high level of satisfaction with the use of sea creatures to create the composition of products.

Keywords: ceramic, souvenirs

¹ Assistant Professor. Faculty of Fine and Applied Arts Rajamangala University of Technology Thanyaburi
e-mail: boonrueng_s@rmutt.ac.th

² Assistant Professor. Faculty of Fine and Applied Arts Rajamangala University of Technology Thanyaburi
e-mail: permpool@rmutt.ac.th

บทนำ

การก่อให้เกิดอารยธรรมของมนุษย์นั้น ถือเป็นขบวนการจากวัฒนธรรมของมนุษย์ที่แสดงออกทางจิตใจและทางวัตถุ ขบวนการตามลำดับคือรากฐานต้นกำเนิด การพัฒนาการ การต่อเนื่องสืบต่อ อิทธิพลและการประยุกต์ ซึ่งมีการเกิด การเจริญ การเสื่อมและการดับ เป็นจักรวจรอยู่ตลอดเวลาตามยุคตามสมัยอารยธรรมของมนุษยชาติ และในบรรดาสิ่งของเครื่องมือ เครื่องใช้สอยที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมนั้น เครื่องปั้นดินเผาเป็นสิ่งหนึ่งที่มีพัฒนาการที่ยาวนาน และมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของมนุษย์อย่างต่อเนื่องทุกยุคทุกสมัย เครื่องปั้นดินเผา คือ ภาชนะใช้สอยต่าง ๆ ที่ทำด้วยดินซึ่งเป็นผลงานที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมาตามความจำเป็นสำหรับชีวิตประจำวันมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ เครื่องปั้นดินเผาได้ถือกำเนิดมาพร้อม ๆ กับมนุษย์ที่รู้จักทำอาหารให้สุกโดยพบว่าดินใต้กองไฟเมื่อเผาจนสุกตัวจะมีความแข็งแกร่งกว่าดินทั่วไปไม่ละลายน้ำ จึงเกิดแนวคิดนำดินมาทำภาชนะ สำหรับหุงต้มอาหารให้สุก ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการทำภาชนะเครื่องปั้นดินเผา และได้ทำสืบต่อเนื่องกันมาจนเป็นแบบอย่างวัฒนธรรมเครื่องปั้นดินเผา (ประกิจ บัวบุศย, 2527, หน้า 5) หลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า เครื่องปั้นดินเผาเป็นทั้งภาชนะที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นสิ่งของที่ใช้ในพิธีกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเซ่นบวงสรวงศพผู้ตายตามแหล่งฝังศพอันเป็นสถานศักดิ์สิทธิ์ของชุมชนทุกหนแห่ง จะพบภาชนะดินเผาที่ทำขึ้นอย่างประณีต ทั้งในด้านรูปแบบและการตกแต่งหรือเครื่องประดับที่มีเอกลักษณ์ของกลุ่มชุมชนเดียวกัน หรือร่วมวัฒนธรรมเดียวกัน (สุจิตต์ วงษ์เทศ และคณะ, 2528, หน้า 12)

กระบวนการผลิตเครื่องปั้นดินเผาโดยทั่วไปนั้น มีขั้นตอนต่าง ๆ นับตั้งแต่การเตรียมวัตถุดิบ การเตรียมดิน การขึ้นรูป การทำให้แห้ง การเผาดิบ การตกแต่ง การจุ่มเคลือบ การเผาเคลือบ ตลอดจนใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อความสวยงาม ในการทำเครื่องปั้นดินเผาขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้ อาจจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับชนิดของเครื่องปั้นดินเผานั้นว่าจะทำชนิดใด ซึ่งอาจมีกรรมวิธีที่แตกต่างกันไป อาจเนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านวัตถุดิบกระบวนการผลิตหรือเทคโนโลยีที่มีอยู่ (สุจินต์ เพิ่มพูล, 2555, หน้า 1-2)

หาดส้มแป้นเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอเมืองจังหวัดระนองในอดีตเคยเป็นพื้นที่อุดมไปด้วยแร่ดีบุก ปัจจุบันเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งดินขาวคุณภาพดีของประเทศ เป็นสินค้าส่งออกไปขายยังจังหวัดอื่น ๆ ที่มีการผลิตเซรามิก คนในพื้นที่มีความคิด ความต้องการตรงกันที่อยากนำดินขาวที่เป็นทรัพยากรในท้องถิ่นของตนมาสร้างผลผลิตที่เป็นเอกลักษณ์จังหวัด ที่สามารถเกิดประโยชน์และทำรายได้ให้กับคนในพื้นที่ จึงได้รวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มเซรามิกบ้านหาดส้มแป้นขึ้นในปี พ.ศ. 2550 โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานในท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานพัฒนาชุมชนของจังหวัดระนอง และประสานงานขอรับการสนับสนุนเทคโนโลยีผ่านทางสำนักส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แจ้งให้กรมวิทยาศาสตร์บริการเข้าไปฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีกระบวนการผลิตเซรามิกให้กับสมาชิกของกลุ่ม แต่เนื่องจากสมาชิกของกลุ่มเซรามิกบ้านหาดส้มแป้นยังไม่มีความรู้พื้นฐานทางด้านเซรามิกมาก่อนขาดการฝึกอบรมพัฒนา ทำให้สมาชิกของกลุ่มขาดทักษะความชำนาญในกระบวนการผลิต ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้คุณภาพไม่ดีปริมาณของเสียในกระบวนการผลิตยังสูง เกิดการสิ้นเปลืองวัตถุดิบซึ่งเป็นทรัพยากรของท้องถิ่น สมาชิกของกลุ่มไม่สามารถวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุที่ต้องใช้ประโยชน์ เพื่อช่วยลดการสูญเสียและอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ไว้กรม

วิทยาศาสตร์บริการได้นำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าไปถ่ายทอดให้กับบุคลากรของกลุ่มเซรามิกบ้านหาดส้มแป้น เพื่อให้มีพื้นฐานด้านการผลิตเซรามิกและพัฒนากระบวนการผลิตอย่างต่อเนื่องให้สามารถผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ลดการสูญเสียในกระบวนการผลิตให้เหลือน้อยที่สุด กรมวิทยาศาสตร์บริการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเริ่มดำเนินโครงการหมู่บ้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปี 2552 ตามนโยบายของรัฐบาลในขณะนั้น ที่มุ่งเน้นการนำผลงานวิจัยพัฒนา เทคโนโลยี และนวัตกรรม เข้าไปเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิตการบริหารจัดการ การลดต้นทุนในการผลิต และกระบวนการนำความคิดทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปพัฒนาต่อยอดและประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสร้างอาชีพที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างเงิน สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น โดยต้องการให้หมู่บ้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นหมู่บ้านต้นแบบในการพัฒนาชุมชนด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหมู่บ้านต้นแบบที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพิ่มทักษะจนมีความเชี่ยวชาญเทคโนโลยีนั้น ๆ สามารถนำองค์ความรู้ในเทคโนโลยีนั้น ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์และมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ขยาย แพร่กระจายไปยังชุมชนใกล้เคียง หมู่บ้านนั้นจะได้รับการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านแม่ข่ายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกรมวิทยาศาสตร์บริการซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้รับนโยบายและดำเนินการคัดเลือกหมู่บ้านที่เคยได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากกรมวิทยาศาสตร์บริการ และมีความพร้อมในการพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบพบว่าสามารถจัดตั้งหมู่บ้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในความรับผิดชอบของกรมวิทยาศาสตร์บริการได้รวม 7 หมู่บ้าน ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการเข้าไปดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านจากกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหมู่บ้านเซรามิกบ้านหาดส้มแป้น ตำบลหาดส้มแป้น อำเภอมืองจังหวัดระนอง เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิทยาศาสตร์บริการ ที่ได้รับจัดตั้งเป็นหมู่บ้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปี พ.ศ. 2553 ชลัย ศรีสุข นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ สำนักเทคโนโลยีชุมชน เสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากโครงการหมู่บ้านแม่ข่ายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปี พ.ศ. 2553 - 2555 นำวิทยากรของกรมเข้าไปถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยการจัดฝึกอบรมให้กับสมาชิกกลุ่มอย่างต่อเนื่อง เพิ่มทักษะความชำนาญในการผลิตให้กับกลุ่ม ปัจจุบันกลุ่มเซรามิกบ้านหาดส้มแป้นสามารถผลิตสินค้าได้หลากหลายชนิดที่มีรูปแบบและลวดลายเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด เช่น ชุดถ้วยชาถ้วยกาแฟของประดับตกแต่งและของที่ระลึกจำหน่าย ณ ที่ทำการกลุ่มและสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด รวมทั้งมีการนำผลิตภัณฑ์ไปเปิดร้านจำหน่ายนอกสถานที่ มีการสาธิตให้กับผู้สนใจในงานเทศกาลประจำจังหวัด และงานแสดงสินค้า OTOP City ปัจจุบันหมู่บ้านเซรามิกบ้านหาดส้มแป้นได้รับการพัฒนาจนมีสถานที่อุปกรณ์การผลิตและวิทยากรประจำกลุ่มที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตเซรามิกให้กับผู้สนใจเข้ามาเรียนรู้และเป็นสถานที่ที่ได้รับความสนใจจากเยาวชน สถาบันการศึกษาและหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกจังหวัดในการเข้ามาศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง นับได้ว่าหมู่บ้านเซรามิกบ้านหาดส้มแป้นเป็นหมู่บ้านต้นแบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์สร้างอาชีพสร้างรายได้ เพิ่มคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และเป็นศูนย์เรียนรู้การผลิตเซรามิกของจังหวัดระนองที่มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีองค์ความรู้ให้กับเยาวชนในพื้นที่ และพร้อมจะยกระดับเป็นหมู่บ้านแม่ข่ายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใน

อนาคตเพื่อพัฒนาชุมชนใกล้เคียงให้มีการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน (ชลัย ศรีสุข, 2555, หน้า 33)

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบของที่ระลึกผลิตภัณฑ์เซรามิก บ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง ถึงแม้ว่าได้รับการสนับสนุน จากหลายหน่วยงาน ที่ส่งเสริมให้ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่กลุ่มชุมชน แต่หลังจากนั้นการผลิตสินค้าของกลุ่มส่วนใหญ่ยังมีแนวโน้มของรูปแบบคล้ายกับท้องตลาดทั่วไป จึงทำให้เกิดอุปสรรคในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ดังนั้นผู้วิจัยได้ให้ความสนใจในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิก ที่เป็นเอกลักษณ์ให้แก่กลุ่มชุมชนบ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิกประเภทต่าง ๆ
2. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิก ที่เป็นเอกลักษณ์บ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง
3. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานต้นแบบของที่ระลึก ที่เป็นเอกลักษณ์บ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิกบ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง
2. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผู้ซื้อหรือผู้สนใจ
3. ศึกษาหลักการออกแบบและกระบวนการผลิตในเชิงงานอุตสาหกรรม
4. ศึกษาการพัฒนาเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกเซรามิกบ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิกที่เป็นเอกลักษณ์ของบ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และข้อมูลภาคสนาม เพื่อศึกษารูปแบบ กระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของชุมชนกลุ่มเซรามิกบ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง และผลิตภัณฑ์จากแหล่งต่าง ๆ และเพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนา การเก็บข้อมูลจากการถ่ายภาพ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์กับข้อมูลจากเอกสารเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย

พื้นที่ในการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่การวิจัยแบบเจาะจง แหล่งผลิตที่มีกระบวนการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์เซรามิก ของกลุ่มเซรามิกบ้านหาดส้มแป้น อำเภอมะนัง จังหวัดระนอง เพื่อช่วยพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มเซรามิกบ้านหาดส้มแป้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประกอบด้วย ผู้นำกลุ่มชุมชน นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะและการออกแบบผลิตภัณฑ์เซรามิก แหล่งผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์เซรามิก

2. กลุ่มตัวอย่าง ใช้แหล่งผลิต แหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์เซรามิกที่มีกระบวนการผลิตและรูปแบบเฉพาะท้องถิ่นมาเป็นรูปแบบเอกลักษณ์เฉพาะของที่ระลึกบ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ดังนี้

2.1 กลุ่มผู้รู้ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประธานกลุ่มเซรามิกบ้านหาดส้มแป้น ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะและการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 5 คน

2.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติ ได้แก่ แหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผู้ประกอบการ และผู้ปฏิบัติการฝ่ายผลิต จำนวน 10 คน

2.3 กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มประชาชน และผู้สนใจผลิตภัณฑ์ จำนวน 35 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยโครงการการพัฒนารูปแบบ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิกบ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนองเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลและเก็บข้อมูลจากเอกสาร โดยเป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกบ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนองและแหล่งต่าง ๆ

2. ประสานงานกับประธานกลุ่มเซรามิกบ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง และแหล่งชุมชนที่เกี่ยวข้องเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ

3. วิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิกบ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สร้างแบบสอบถาม รูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของชุมชนบ้านหาดส้มแป้นจังหวัดระนอง

5. นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเห็นสอดคล้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องในการนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

6. รวบรวมแบบสัมภาษณ์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในการออกแบบและผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์

7. ออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกบ้านหาดส้มแป้น ตามข้อมูลแบบสอบถามที่ได้วิเคราะห์

8. ปรีกษาผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านการออกแบบความเป็นไปได้ในการนำไปผลิต และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและข้อเสนอแนะในการออกแบบ

9. ผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิก ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง
10. พัฒนาปรับปรุงแก้ไขต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก
11. ประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกเซรามิกที่เป็นเอกลักษณ์บ้านหาดส้มแป้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิกที่เป็นเอกลักษณ์บ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การเก็บข้อมูลจากภาคสนามโดยการสังเกตการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการค้นคว้าเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิกที่เป็นเอกลักษณ์บ้านหาดส้มแป้น ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษามาวิเคราะห์โดยแบ่งออกเป็นลำดับต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์บ้านหาดส้มแป้นจังหวัดระนอง

ตอนที่ 2 การพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก รูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์บ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน สามารถแข่งขันและสร้างความสนใจแก่ผู้ผลิตและผู้สนใจใน รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้พัฒนาขึ้นมา

ตอนที่ 3 สำรวจ สอบถามความพึงพอใจของกลุ่มผู้ผลิต และผู้สนใจรูปแบบผลิตภัณฑ์ ที่เป็นรูปแบบเอกลักษณ์ของที่ระลึกบ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง นำผลการประเมินที่ได้ไปพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์และวางแผนการผลิตเพื่อการสร้างรายได้ให้กับกลุ่มชุมชนต่อไป

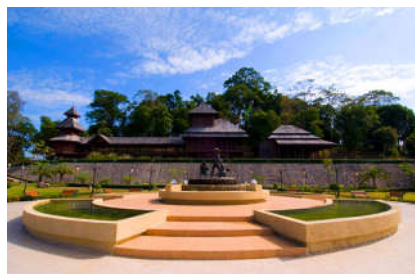
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1

การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิกที่เป็นเอกลักษณ์บ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน คัดเลือกแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเป็นไปได้ของรูปแบบที่จะสามารถนำไปสร้างผลิตภัณฑ์ได้ และนำแบบที่ได้รับการพิจารณาให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ด้านเครื่องปั้นดินเผาและด้านประติมากรรม คัดเลือกแบบ ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่ผู้เชี่ยวชาญได้คัดเลือกการออกแบบร่างชุดผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหารได้ข้อสรุปการคัดเลือกเพื่อนำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์มีคุณสมบัติดังการอ่านค่าในตารางมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.32 ตามลำดับรองลงมาผลิตภัณฑ์ชุดสเปาโรมาศรีประติมากรรมของที่ระลึกและผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2

การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ให้เป็นเอกลักษณ์บ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน สามารถแข่งขันและสร้างความสนใจของผู้บริโภคและผู้สนใจใน

รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้พัฒนาขึ้นมาจากการศึกษาข้อมูลพบว่า บ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง มีแหล่งวัตถุดิบดินขาวที่ใช้ผลิตเซรามิกของท้องถิ่นที่มีคุณภาพดีแห่งหนึ่งของประเทศไทย อาจกล่าวได้ว่าชุมชนบ้านหาดส้มแป้น มีวัตถุดิบที่ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ มีอาชีพ สร้างรายได้ รวมกลุ่มมีความเข้มแข็ง ส่งผลให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น ในการสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิก ให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นนั้น ได้แนวความคิดสร้างสรรค์โดยนำสถานที่สำคัญพระราชวังรัตนรังสรรค์ บ่อน้ำพุร้อน แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ต้นไม้ประจำถิ่น มะม่วงหิมพานต์ (กาหยู) ดอกไม้ประจำจังหวัด ดอกโกมาชุมหรือเอื้องเงินหลวง เป็นต้น

ภาพที่ 1 พระราชวังรัตนรังสรรค์ (จำลอง)

ที่มา : <https://travel.thaiza.com/guide/242913/>

ภาพที่ 2 บ่อน้ำพุร้อนระนอง

ที่มา : สุจินต์ เพิ่มพูล

บ่อน้ำพุร้อนแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดระนอง เป็นบ่อน้ำร้อนที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีอุณหภูมิประมาณ 65 องศาเซลเซียส ซึ่งกรมวิทยาศาสตร์บริการได้วิเคราะห์ว่า เป็นน้ำพุร้อนที่ประกอบด้วยแร่ธาตุที่สำคัญ และเป็นแหล่งเดียวในประเทศไทยที่ไม่มีกำมะถันเจือปน สามารถดื่มได้ การแช่และอาบน้ำแร่ ช่วยผ่อนคลาย บำบัดความเมื่อยล้า

ภาพที่ 3 เอื้องเงินหลวงหรือชื่อเรียกในท้องถิ่น “โกมาซุม”

ที่มา : http://sasiwimonoil.blogspot.com/2015/10/blog-post_82.html

ภาพที่ 4 มะม่วงหิมพานต์ (กาหยู)

ที่มา : <https://krua.co/current/public/food-story/food-view-by-thavitong/81>

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3

การประเมินผลความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์บ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง ของกลุ่มผู้บริโภคหรือผู้สนใจผลิตภัณฑ์ และได้พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ขึ้นมาเพื่อเป็นทางเลือกและโอกาสในการแข่งขัน มีผลการประเมินค่าคะแนนความพึงพอใจชุดผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร ต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเชรามิกบ้านหาดส้มแป้น ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดระนอง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน พบว่าชุดผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร มีผลรวมทั้งหมด มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.49

ภาพที่ 5 ชุดผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร
ที่มา : สุจินต์ เพิ่มพูล

ภาพที่ 6 ผลิตภัณฑ์ชุดสปอโรมา
ที่มา : สุจินต์ เพิ่มพูล

สรุปผลการวิจัย

ขั้นการศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิก จากการศึกษาข้อมูลภาคสนาม ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งการผลิต แหล่งจำหน่ายพบว่าผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมานั้นเป็นการสั่งทำ หรือผลิตขึ้นมาเพื่อการจำหน่าย ซึ่งแนวโน้มของรูปแบบมักคล้ายกันกับท้องตลาดทั่วไป จึงทำให้เกิดอุปสรรคในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เช่นเดียวกับกลุ่มเซรามิกบ้านหาดส้มแป้น ที่ยังไม่มีรูปแบบที่หลากหลายและรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของบ้านหาดส้มแป้น หรือรูปแบบผลิตภัณฑ์เฉพาะท้องถิ่น

ขั้นการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิก ที่เป็นเอกลักษณ์บ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง ผู้วิจัยได้แนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ให้สอดคล้องกับชุมชนบ้านหาดส้มแป้น เพื่อเป็นแนวทางเลือกของการตลาด ที่มีความเหมาะสมกับการใช้งาน การออกแบบโดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ การดำเนินวิถีชีวิต ที่มีความสอดคล้องกับชุมชน ในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนเซรามิกบ้านหาดส้มแป้นมีปัญหาบุคลากรในด้านนี้ เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ไม่มีพื้นฐานความรู้ในการ

ออกแบบเซรามิก ทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมามีรูปแบบไม่ต่างจากผลิตภัณฑ์ที่มีจำหน่ายทั่ว ๆ ไป ถึงแม้ว่ามีหน่วยงานต่าง ๆ มาให้ความรู้ ให้การสนับสนุนหรืองบประมาณลงทุน จากการรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้ข้อสรุปเพื่อเป็นแนวทางการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ขึ้นมา เพื่อสร้างต้นแบบ 4 รูปแบบงาน คือ 1) ชุดผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร รูปทรงของผลิตภัณฑ์เรียบง่าย ตกแต่งลวดลายบนผลิตภัณฑ์ด้วย ลวดลายรูปดอกสีบนเคลือบ ดอกไม้ประจำจังหวัดระนอง ดอกโกมาชุมหรือเอื้องเงินหลวง ผลิตภัณฑ์เคลือบด้วยน้ำเคลือบขาวที่มีลายจุดเล็ก ๆ คล้ายกับลักษณะหาดทรายสีขาว 2) ผลิตภัณฑ์ชุดสปาโรมา ได้แนวคิดจากรูปแบบของบ่อน้ำพุร้อน แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดระนองมาเป็นแนวทาง เพื่อให้มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์เซรามิก บ้านหาดส้มแป้น 3) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ประติมากรรมของที่ระลึก ได้แนวคิดสื่อความหมายของรูปแบบผลิตภัณฑ์โดยนำสถานที่สำคัญพระราชวัง รัตนรังสรรค์จำลอง อาชีพของชาวบ้านในอดีตคนร่อนแร่ บ่อน้ำพุร้อนสถานที่ท่องเที่ยวและรถโบราณที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดระนอง มาจัดเป็นองค์ประกอบในผลิตภัณฑ์ประติมากรรมของที่ระลึก และ 4) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านได้แนวคิดจากการนำรูปแบบสัตว์ต่าง ๆ ในท้องทะเลมาจัดองค์ประกอบของงานผลิตภัณฑ์เพื่อใช้และเพื่อการตกแต่งบ้าน

ภาพที่ 7 ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านที่ตกแต่งลวดลายโดยใช้ต้นไม้รูปทรงมะม่วงหิมพานต์
ที่มา : สุจินต์ เพิ่มพูล

ขั้นการสร้างต้นแบบ ผลจากการศึกษาข้อมูลพบว่า การผลิตงานเซรามิกของกลุ่มเซรามิกบ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนองนั้น มีกระบวนการผลิตอย่างเป็นระบบ ดินวัตถุดิบได้จากเหมืองแร่ดินของชุมชนมาใช้ในการผลิต มีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรที่มีความพร้อม ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหลายหน่วยงาน และยังมีผู้นำที่มีความสามารถและเข้มแข็ง จนทำให้เกิดกลุ่มเซรามิกบ้านหาดส้มแป้นขึ้นในการสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์นี้ เพื่อให้เป็นทางเลือกและให้ผลิตภัณฑ์สื่อความหมายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลจากการออกแบบร่าง ที่ได้คัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญนำมาสร้างต้นแบบ 4 รูปแบบงาน 1) ชุดผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร กระบวนการขึ้นรูปด้วยใบมีด การเขียนแบบ การกลึงต้นแบบ นำต้นแบบไปทำพิมพ์และขึ้นรูป ตกแต่งลวดลายด้วยรูปดอกสีบนเคลือบ ลายดอกไม้ประจำจังหวัดดอกโกมาชุมหรือเอื้องเงินหลวงเป็นดอกกล้วยไม้ชนิดหนึ่ง 2) ผลิตภัณฑ์ชุดสปาโรมาเป็นชุดผลิตภัณฑ์ที่ได้

แรงบันดาลใจมาจากบ่อน้ำพุร้อน กระบวนการขึ้นรูปด้วยการหล่อน้ำดิน การเขียนแบบ การกลึงต้นแบบ นำต้นแบบไปทำพิมพ์และขึ้นรูปด้วยการหล่อน้ำดิน 3) ผลิตภัณฑ์ประติมากรรมของที่ระลึก กระบวนการขึ้นรูปด้วยการหล่อน้ำดิน การออกแบบ ปั้นต้นแบบ นำต้นแบบไปทำพิมพ์และขึ้นรูปด้วยการหล่อน้ำดิน และ 4) ผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน กระบวนการขึ้นรูปแบบอิสระ และตกแต่งด้วยการเขียนสีเซรามิก

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิก ที่เป็นเอกลักษณ์บ้านหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ให้มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ซึ่งที่ผ่านมารูปแบบผลิตภัณฑ์เซรามิกบ้านหาดส้มแป้น ส่วนใหญ่ยังเป็นรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมาคล้าย ๆ กับผลิตภัณฑ์ที่มีจำหน่ายอยู่ทั่วไป ยังไม่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลรอบด้าน จึงจำเป็นที่จะต้องมีความเข้าใจในวิถีชีวิต วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สภาพทางภูมิศาสตร์ สอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบของสุวิทย์ อินทิพย์ ให้แนวทาง 5 แนวทาง คือ 1) ลักษณะเฉพาะถิ่น 2) ความสวยงาม 3) ประโยชน์ใช้สอย 4) ขนาดสัดส่วน และ 5) กรรมวิธีการผลิต (สุวิทย์ อินทิพย์, 2555, หน้า 97) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเซรามิกบ้านหาดส้มแป้นให้มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

ภาพที่ 8 ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านที่นำรูปแบบสัตว์น้ำในท้องทะเลมาตกแต่งเป็นกระจกสองหน้า
ที่มา : สุจินต์ เพิ่มพูล

จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อการออกแบบร่างชุดผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร ที่นำลวดลายดอกโกมาซุมมาตกแต่งลวดลายผลิตภัณฑ์ด้วยรูปดอกเซรามิก ซึ่งด้านการออกแบบผลการประเมินระดับความคิดเห็นโดยค่าเฉลี่ย ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นมากที่สุด รองลงมาความสวยงาม และขนาดสัดส่วนมีความเหมาะสม ด้านประโยชน์ใช้สอย ผลประเมินระดับความคิดเห็น ค่าเฉลี่ย ทำความสะอาดง่ายมีค่าเฉลี่ย 4.80 มีความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย 4.40 ด้านการผลิต ผลการประเมินระดับความคิดเห็น ค่าเฉลี่ยขึ้นรูปด้วยใบมีด ค่าเฉลี่ย 4.80 รองลงมาผลิตในเชิงอุตสาหกรรม มีค่าเฉลี่ย 4.80 และขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน 4.40 ความคิดเห็นที่มีต่อแบบร่างผลิตภัณฑ์ชุดสปาอโรมา ที่มีแรงบันดาลใจจากรูปทรงบ่อแร่

น้ำพุร้อนมาเป็นต้นแบบด้านการออกแบบ พบว่าผลการประเมินขนาดสัดส่วน มีค่าเฉลี่ย 4.60 รูปทรงและรูปแบบ มีค่าเฉลี่ย 4.40 และความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ด้านประโยชน์ใช้สอย ผลการประเมิน มีความสะดวกต่อการใช้งาน มีค่าเฉลี่ย 4.60 ด้านการผลิต พบว่าการขึ้นรูปด้วยวิธีหล่อ มีค่าเฉลี่ย 4.80 ความคิดเห็นที่มีต่อแบบร่างประติมากรรม ได้แนวคิดในการนำสถานที่สำคัญอย่าง พระราชวังรัตนรังสรรค์จำลอง แหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อน รถมอเตอร์ไซด์โบราณของจังหวัดระนองมาเป็นรูปแบบในการสร้างงาน ด้านการออกแบบ พบว่าผลการประเมินความกลมกลืนและขนาดสัดส่วนมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.40 ด้านประโยชน์ใช้สอย มีความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย 4.40 ด้านการผลิต การขึ้นรูปด้วยวิธีหล่อ มีค่าเฉลี่ย 4.40 การขึ้นรูปด้วยใบไม้ มีค่าเฉลี่ย 3.80 ความคิดเห็นที่มีต่อแบบร่างผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน ได้แนวความคิดโดยนำต้นไม้ประจำถิ่นรูปทรงมะม่วงหิมพานต์มาตกแต่งลดทอนลงจนแจ่มชัด และรูปแบบสัตว์น้ำในท้องทะเลมาตกแต่งผลงานเป็นกระจกส่องหน้า ด้านการออกแบบ พบว่าผลการประเมิน ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นมีค่าเฉลี่ย 4.6 ความสวยงาม มีค่าเฉลี่ย 4.44 ด้านประโยชน์ใช้สอย มีความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย 4.20 มีความสะดวกต่อการใช้งาน มีค่าเฉลี่ย 3.80 ด้านการผลิตขึ้นรูปปอติสมีค่าเฉลี่ย 4.60

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเชรามิก ที่เป็นเอกลักษณ์บ้านหาดส้มแป้นจังหวัดระนอง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยดังนี้

1. อาจนำผลการวิจัยมาศึกษาข้อมูลเพื่อขยายผลเป็นแนวทางเลือกในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อไป
2. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษากระบวนการเรียนรู้แนวคิดการสร้างสรรคการออกแบบ แก่เยาวชนผู้มีจิตอาสาที่จะมาร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน
3. ควรมีการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย โดยเพิ่มเติมจากงานวิจัยเดิมของผู้วิจัย หากความเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะท้องถิ่นมาเป็นจุดเด่นของรูปแบบผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยการพัฒนารูปแบบความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
2. การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบควรมีการเปรียบเทียบ ความต้องการ ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น
3. การวิจัยพัฒนารูปแบบ ควรให้ครอบคลุมทุกมิติ ทั้งสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี แนวความคิดในการออกแบบ กระบวนการผลิต และด้านการส่งเสริมการตลาด เพื่อเป็นการบูรณาการให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2555). **เที่ยวพระราชวังรัตนสังสรรค์(จำลอง)**. สืบค้นจาก <https://travel.thaiza.com/guide/242913/>
- ชลัยศรีสุข(2555).**บ้านหาดส้มแป้นหมู่บ้านแม่ข่ายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชรามิกต้นแบบ**. สืบค้นจากhttp://lib3.dss.go.th/fulltext/dss_j/2555_190_60_p33-35.pdf
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์(2561). **เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับ Cashew Nuts**STORY BY. สืบค้นจาก <https://krua.co/current/public/food-story/food-view-by-thavitong/81>
- ประกิต บัวบุศย์.(2528). **เครื่องดินเผาและเครื่องเคลือบกับพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมของสยาม**. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองรัตน์.
- ศศิวิมล หมวกบุญแก้ว. (2015). **ดอกไม้ประจำจังหวัดระนอง**. สืบค้นจาก http://sasiwimonoil.blogspot.com/2015/10/blog-post_82.html
- สุจิตต์วงศ์เทศ. (2528). **เครื่องดินเผาและเครื่องเคลือบกับพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมสยาม**. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองรัตน์.
- สุจินต์ เพิ่มพูล.(2555). **การพัฒนาใช้ปูนดินเหลือใช้ในงานเซรามิกเพื่อสร้างสรรค์งานศิลปะ**. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุวิทย์อินทิพย์. (2555). **การพัฒนางานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาในเอกลักษณ์ของชุมชนมอญป่าเกร็ดเป็นผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์, มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการสอนภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารในประเทศไทย

Factors Affecting Effectiveness of Communicative English Language Teaching in Thailand

วันที่รับบทความ : 29 มกราคม 2563

จิรดา เอื้อศิริวัฒนชัย ¹

วันที่แก้ไขบทความ : 12 มีนาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 20 มีนาคม 2563

บทคัดย่อ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีการใช้กันอย่างแพร่หลาย จึงจัดเป็นหนึ่งในทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตาม ความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียนไทยส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำกว่ามาตรฐาน ซึ่งนับเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพในอนาคต ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2557 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหลากหลายวิธีด้วยกัน นโยบายหนึ่งที่สำคัญ คือ การจัดการเรียนการสอนภาษาในห้องเรียนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) แต่ทว่า ยังเป็นที่น่าสงสัยว่าการสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารนี้ เป็นวิธีที่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทยหรือไม่ เนื่องจากคะแนนเฉลี่ยจากผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินักเรียน (O-NET) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในปีการศึกษา 2561 ยังคงไม่เป็นที่น่าพอใจดังเช่นปีที่ผ่านมา ดังนั้น บทความวิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในประเทศไทย จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า การสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารในประเทศไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากยังมีข้อจำกัดในเรื่องของตัวครูผู้สอน ผู้เรียน และระบบบริหารจัดการ นอกจากนี้ บทความฉบับนี้ได้เสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทประเทศไทยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ภาษาอังกฤษ ประเทศไทย ประสิทธิภาพ

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
e-mail : jirada.u@dru.ac.th

Factors Affecting Effectiveness of Communicative English Language Teaching in Thailand

Received: January 29, 2020

Jirada Ueasiriwatthanachai¹

Revised: March 12, 2020

Accepted: March 20, 2020

Abstract

English has been served as the leading international language commonly used worldwide and is therefore considered one of the critical 21st century skills. However, it has been reported that the overall English performances of a majority of Thai students are somewhat below standard. Undoubtedly, having unsatisfactory English proficiency can be considered a major obstacle for Thai students and graduates to professional accomplishment. In 2014, the Ministry of Education therefore announced the policy to reform the teaching and learning of English in the basic education level through various methods. One of them was the implementation of the Communicative Language Teaching (CLT) approach in the Thai classroom context. However, it is still uncertain whether the Communicative English Language Teaching approach is suitable for Thailand as the average scores for the English language examination in the Ordinary National Education Test (O-NET) in the 2018 academic year were still as disappointing as in previous years. Thus, the purpose of this study is to critically examine the effectiveness of Communicative English Language Teaching approach in Thailand. Based on a review of the relevant studies, it was found that bringing Communicative English Language Teaching into practice still had some limitations in terms of teachers, students, and educational administration and management. In addition, valuable implications which could be used as the strategies for improvement in the implementation of Communicative English Language Teaching in Thailand are finally suggested.

Keywords: Communicative Language Teaching (CLT), the English language, Thailand, effectiveness

¹ Lecturer in Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University
e-mail: jirada.u@dru.ac.th

บทนำ

ภาษาอังกฤษถือเป็นภาษาต่างประเทศที่สำคัญและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุด ในฐานะเครื่องมือจำเป็นที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในโลกยุคปัจจุบัน และยังเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และการประกอบอาชีพอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ นานาประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยต่างให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก จะเห็นได้ว่าในช่วงที่ผ่านมา ประเทศไทยพยายามเพิ่มขีดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนหลากหลายวิธีด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศหลักในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียน การส่งเสริมให้จัดทำหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (พ.ศ. 2549-2553) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) อย่างไรก็ตาม ทักษะทางภาษาอังกฤษของเด็กไทยยังคงไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยสำนักทดสอบทางการศึกษาเผยแพร่ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2554-2557 พบว่า คะแนนเฉลี่ยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนทั้ง 3 ระดับชั้น อยู่ในระดับต่ำตลอดทั้ง 4 ปี (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2558, หน้า 20)

เนื่องจากระดับความสามารถของนักเรียนไทยในด้านภาษาอังกฤษยังอยู่ในระดับต่ำมาก การเสริมสร้างสมรรถนะและความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนไทย จึงจัดเป็นความจำเป็นเร่งด่วนของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยจำเป็นต้องสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งในหลาย ๆ ด้าน เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมไปถึงทักษะภาษาอังกฤษ เนื่องจากภาษาอังกฤษถูกกำหนดให้เป็นภาษากลางในการทำงานของอาเซียน อีกทั้งภาษาอังกฤษยังเป็นทักษะที่สำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วยเหตุนี้ ในปี พ.ศ. 2557 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาศักยภาพทางทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน อันเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเองและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยต่อไป โดยมีนโยบายหนึ่งที่สำคัญ คือ การปรับจุดเน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้ โดยเน้นการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้ปรับวิธีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ จากการเน้นไวยากรณ์มาเป็นเน้นการสื่อสารที่เริ่มจาก การฟัง ตามด้วยการพูด การอ่าน และการเขียนตามลำดับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557, หน้า 3) การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารถือเป็นแนวการสอนที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน เนื่องจากผลจากงานวิจัยหลายชิ้นพบว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษที่ดีขึ้นหลังจากเรียนรู้ผ่านแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร อย่างไรก็ตาม สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติเผยแพร่ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2557-2561 พบว่า คะแนนเฉลี่ยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนทั้ง 3 ระดับชั้นยังไม่เป็นที่น่า

พอใจ ในปีการศึกษา 2561 พบว่า คะแนนเฉลี่ยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนทั้ง 3 ระดับชั้น อยู่ที่ 39.24, 29.45 และ 31.41 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2562ก)

ดังนั้น ผู้เขียนจึงต้องการนำเสนอแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมาเป็นประเด็นหลักของบทความนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแง่มุมต่าง ๆ เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทประเทศไทย ว่ามีความเหมาะสมหรือข้อจำกัดในด้านใดบ้าง ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทประเทศไทย ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการ

ลักษณะของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) เป็นแนวการสอน (approach) ที่มีเป้าหมายหลักคือ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการสื่อสาร (communicative competence) แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนี้ เกิดจากการนำแนวคิดหลาย ๆ แนวคิดมาผสมผสานกัน หนึ่งในนั้นคือ แนวคิดของ Dell Hymes นักภาษาศาสตร์เชิงมนุษยวิทยา โดย Hymes (as cited in Richard & Rodgers, 2001, p. 159) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า ผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสาร (communicative competence) คือ ผู้ที่มีทั้งความรู้ทางภาษา (knowledge) และความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วย (ability for language use) ไม่ใช่มีเพียงความรู้ทางภาษาเพียงอย่างเดียว เนื่องจากความรู้ทางภาษา เช่น ความรู้ในด้านโครงสร้างไวยากรณ์ คำศัพท์ และระบบเสียง อาจไม่เพียงพอให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าแนวคิดของ Hymes นี้ ไม่ได้ให้ความสำคัญที่กฎเกณฑ์ไวยากรณ์ทางภาษาเพียงอย่างเดียว แต่ยังเน้นเรื่องการใช้ภาษาในบริบทสังคมและวัฒนธรรม

ต่อมาในปี 1980 Canale and Swain ได้ริเริ่มแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร โดยอ้างอิงถึงแนวคิดของ Hymes ที่ให้ความสำคัญทั้งเรื่องความถูกต้องในตัวภาษาและความเหมาะสมในการใช้ภาษา โดย Canale and Swain (1980, pp. 25-31) และ Canale (1983, pp. 9-10) ได้จำแนกองค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสาร (dimensions of communicative competence) ไว้ 4 องค์ประกอบสำคัญด้วยกัน ได้แก่ 1) ความสามารถด้านกฎเกณฑ์และโครงสร้างทางภาษา (linguistic or grammatical competence) ซึ่งเน้นความรู้ทางด้านตัวภาษา เช่น ความรู้ด้านโครงสร้างของคำและประโยค ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ และการออกเสียง 2) ความสามารถด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคม (sociolinguistic competence) โดยเน้นความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือ ผู้พูดควรพูดอย่างไรในสถานการณ์ใด รู้ถึงจุดประสงค์ในการสื่อสาร ตลอดจนคำนึงถึงบทบาททางสังคมของตนเองและผู้ร่วมสนทนา เป็นต้น 3) ความสามารถเชิงวาทกรรมหรือความสามารถด้านความสัมพันธ์ของข้อความ (discourse competence) คือ ความสามารถในการตีความ วิเคราะห์ความสัมพันธ์กันของประโยคต่าง ๆ โดยสามารถเชื่อมโยงความหมายและโครงสร้างทางไวยากรณ์เพื่อพูดหรือเขียนสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่องกลมกลืน และ 4) ความสามารถเชิงกลยุทธ์หรือความสามารถด้านการใช้กลวิธีในการสื่อความ (strategic competence) หมายถึง ความสามารถในการ

ใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้การสื่อสารประสบความสำเร็จ กล่าวคือ มีการใช้กลวิธีต่าง ๆ ที่จะทำให้การสนทนาลื่นไหล ไม่หยุดลงกลางคัน เช่น ผู้พูดใช้วิธีการขยายความเมื่อนักคำศัพท์ที่จะสื่อไม่ออกการใช้ภาษาทำทางเมื่อจำเป็น ฯลฯ

จากแนวคิดข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เป้าหมายของแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร คือ ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ทางด้านกฎเกณฑ์ไวยากรณ์และสามารถนำความรู้ทางด้านกฎเกณฑ์มาประยุกต์ใช้ได้อย่างลื่นไหล ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพสังคมหรือสถานการณ์นั้น ๆ จึงกล่าวได้ว่า ความถูกต้องในการใช้ภาษา (accuracy) และความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (fluency) ต่างมีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

บทบาทของผู้สอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

Breen and Candlin (1980, p. 99) ได้อธิบายถึงบทบาทของผู้สอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ว่า ผู้สอนมีบทบาทหน้าที่หลัก 3 บทบาท ได้แก่ 1) ผู้ดำเนินการและผู้ช่วยเหลือ (organizer and facilitator) โดยผู้สอนมีหน้าที่จัดเตรียมและดำเนินกิจกรรม 2) ผู้แนะนำหรือแนะแนว (guide) โดยมีหน้าที่แนะนำขั้นตอนในการทำกิจกรรมที่จัดไว้ และ 3) ผู้วิจัยและผู้เรียน (researcher and learner) โดยเรียนรู้พฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละคนระหว่างทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ

นอกจากบทบาทหลักที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ผู้สอนยังมีบทบาทหน้าที่อื่น ๆ อีก เช่น ผู้ให้คำปรึกษา (counselor) ผู้จัดการกระบวนการกลุ่ม (group process manager) ผู้วิเคราะห์ความต้องการ (needs analyst) กล่าวคือ ผู้สอนต้องคอยสังเกตและวิเคราะห์ว่าผู้เรียนแต่ละคนยังขาดทักษะทางภาษาและการสื่อสารในด้านใด

บทบาทของผู้เรียนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น Breen and Candlin (1980, pp. 100-101) ได้อธิบายบทบาทของผู้เรียนไว้ว่า ผู้เรียนคือ ผู้ปรึกษา (negotiator) การเรียนรู้เกิดจากการปรึกษาหารือกันในกลุ่มผู้เรียนและการใช้ภาษาผ่านทางกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงสถานการณ์จริงมากที่สุด ดังนั้น การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันโดยใช้ภาษาเป้าหมาย (target language) จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนี้ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (child center) เพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ผ่านการปฏิสัมพันธ์โดยใช้ภาษาเป้าหมาย

การประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทประเทศไทย

เนื่องจากทักษะทางภาษาอังกฤษเป็นทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 แต่ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนไทยยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ในรายวิชาภาษาอังกฤษ ที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำมาหลายปี จากสภาพปัญหาดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดแนวทางการปฏิรูปการเรียนการสอน

ภาษาอังกฤษหลากหลายวิธีด้วยกัน หนึ่งในวิธีที่น่าสนใจคือ การปรับวิธีการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาค้นคว้า ผู้เขียนพบว่าการประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทประเทศไทยยังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ข้อจำกัดที่เกิดจากครูผู้สอน ข้อจำกัดที่เกิดจากผู้เรียน และข้อจำกัดที่เกิดจากระบบบริหารจัดการ

1) ข้อจำกัดที่เกิดจากครูผู้สอน

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้เขียนพบว่า ข้อจำกัดของการประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทประเทศไทย ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากครูผู้สอน ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากความเข้าใจที่มีต่อแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และปัญหาที่เกิดจากคุณภาพครูผู้สอน

1.1) ปัญหาที่เกิดจากความเข้าใจที่มีต่อแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

จากที่กล่าวไปข้างต้น การจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น เป็นการสอนที่ให้ความสำคัญกับทั้งกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ทางภาษาและความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างลื่นไหล ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ แต่ว่า ผลจากงานวิจัยของ Natthawut Promtara and Kasma Suwannarak (2018, pp. 35-36) พบว่า ครูยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการใช้วิธีการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่ถูกต้อง โดยครูส่วนใหญ่เน้นให้ความสำคัญกับความถูกต้องในการใช้ภาษา (accuracy) มากกว่าการพัฒนาความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (fluency) ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาเป็นเรื่องที่ไม่ควรละเลย เนื่องจากเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสารตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น เช่นเดียวกับผลจากงานวิจัยของ Sayumpoo Khunbankong and Jirapa Abhakorn (2016, p. 44) ที่พบว่า ครูไทยหลายท่านยังไม่เข้าใจในแนวทางปฏิบัติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างถ่องแท้ กล่าวคือ ผู้สอนไม่แน่ใจว่าตนสามารถแทรกภาษาไทยในการสอนได้หรือไม่ ในกรณีที่ผู้เรียนไม่เข้าใจ นอกจากนี้ Nannapat Wanchai (2015, p. 8) และ Kwon (2017, pp. 122-123) ยังพบว่า ครูไทยส่วนมากเห็นด้วยว่า วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารสามารถพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนได้เป็นอย่างดี แต่ครูผู้สอนดังกล่าวมีโอกาสดำเนินการร่วมอบรม ประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการการเรียนรู้ตามแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารน้อยมาก ทำให้ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจที่มีต่อทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติ ซึ่งถือเป็นอุปสรรคสำคัญในการนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

จะเห็นได้ว่า ผู้สอนยังขาดความเข้าใจในทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติในห้องเรียนอย่างถ่องแท้ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในบริบทประเทศไทยไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ปัญหาดังกล่าวถึงแม้จะเป็นปัญหาที่เกิดจากตัวครูผู้สอนเอง แต่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและคุณภาพการศึกษาไทยเป็นอย่างมาก

1.2) ปัญหาที่เกิดจากคุณภาพครู

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า ครูไทยจำนวนมากยอมรับว่า ไม่มีความสามารถเพียงพอในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เนื่องจากไม่ได้จบเอก

ภาษาอังกฤษโดยตรง จึงขาดความรู้และทักษะทางภาษาที่เพียงพอในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน โดยงานวิจัยของนวพร ชลารักษ์ (2559, หน้า 137-138) เรื่อง สภาพการเรียนรู้การสอนวิชาภาษาอังกฤษของครูไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 พบว่า การมอบหมายวิชาการสอนไม่ตรงกับวุฒิ ส่งผลกระทบอย่างมากต่อประสิทธิภาพการสอน และยังส่งผลกระทบต่อผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อีกด้วย กล่าวคือ การนำครูที่ไม่ได้จบภาษาอังกฤษโดยตรงมาสอนย่อมเกิดปัญหา ครูขาดความมั่นใจในการสอนและนักเรียนก็ไม่ได้รับประโยชน์เต็มที่

อย่างไรก็ตาม ปัญหาด้านคุณภาพของครูไทยไม่ได้มาจากการได้รับมอบหมายให้สอนวิชาไม่ตรงกับวุฒิเพียงอย่างเดียว แต่ยังเกิดจากครูผู้สอนที่จบเอกวิชาภาษาอังกฤษโดยตรง ยังขาดทักษะความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ครูผู้สอนที่จบเอกภาษาอังกฤษโดยตรงหลายท่าน ยอมรับว่าไม่มีความสามารถเพียงพอในการใช้และสื่อสารภาษาอังกฤษให้เหมือนกับเจ้าของภาษา ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เนื่องจากแนวการสอนนี้ ผู้สอนจะต้องมีความรู้ในภาษาเป้าหมายเป็นอย่างดี ผู้สอนจะต้องมีความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติและความสามารถทางด้านการสื่อสารให้ถูกต้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ

Chuenjit Inprasit (2016, pp. 41-42) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของครูชาวไทยจำนวน 20 คน เกี่ยวกับประสบการณ์การสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์ยอมรับว่าขาดความมั่นใจในการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษในห้องเรียนเนื่องจากขาดทักษะทางด้านการฟัง การพูด และการออกเสียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nannapat Wanchai (2015, pp. 5-6) และ Kwon (2017, pp. 119-120) ที่พบว่า ครูชาวไทยส่วนใหญ่ยอมรับว่าไม่มีความรู้เพียงพอในการสื่อสารภาษาอังกฤษให้ถูกต้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ เนื่องจากยังขาดความรู้ทั้งทางด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษและความรู้ทางด้านวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ซึ่งปัญหาด้านคุณภาพครูผู้สอนที่ไม่ได้มาตรฐานนี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาทางด้านระบบบริหารจัดการ ซึ่งผู้เขียนจะขอลำถึงประเด็นนี้ในภายหลัง

2) ข้อจำกัดที่เกิดจากผู้เรียน

นอกจากข้อจำกัดที่เกิดจากตัวครูผู้สอนดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น ผลจากการศึกษาค้นคว้าพบว่าคุณภาพของผู้เรียนเองก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้การประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทประเทศไทยไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ผลจากงานวิจัยของ Nannapat Wanchai (2015, pp. 9-10) และ Chuenjit Inprasit (2016, pp. 36-41) มีความสอดคล้องกันอย่างมาก โดยพบว่าระดับความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษของผู้เรียนอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งถือเป็นอุปสรรคสำคัญในการจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ที่เน้นการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียน แม้ว่าครูผู้สอนเห็นด้วยว่าการใช้ภาษาอังกฤษในห้องเรียน สามารถช่วยพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี แต่ในทางปฏิบัติจริงผู้สอนไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารได้ เนื่องจากผู้เรียนมีทักษะทางภาษาอังกฤษที่ต่ำ จึงไม่เข้าใจในสิ่งที่ผู้สอนอธิบาย ดังนั้นผู้สอนจึงต้องเปลี่ยนมาใช้ภาษาไทยในการสื่อสารแทน

นอกจากนี้ Chuenjit Inprasit (2016, pp. 36-37) พบว่า โดยธรรมชาติแล้วผู้เรียนไทยส่วนใหญ่ขาดความมั่นใจ อาย และกลัวที่จะสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ นับเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sayumpoo Khunbankong and Jirapa Abhakorn (2016, p. 47) ที่พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดความมั่นใจที่จะสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ เนื่องจากกลัวสื่อสารผิดพลาดไวยากรณ์ทางภาษา

จะเห็นได้ว่า ระดับความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่อยู่ในระดับต่ำและธรรมชาติของเด็กไทยเอง เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในบริบทประเทศไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่เคยชินกับการเรียนภาษาด้วยวิธีแบบดั้งเดิม คือ การเรียนแบบผู้สอนเป็นศูนย์กลางที่เน้นการอธิบายกฎไวยากรณ์ต่าง ๆ และผู้เรียนมีหน้าที่รับฟัง ซึ่งแตกต่างจากแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

3) ข้อจำกัดที่เกิดจากระบบบริหารจัดการ

นอกจากข้อจำกัดที่เกิดจากตัวครูผู้สอนและข้อจำกัดที่เกิดจากผู้เรียนแล้ว ระบบการบริหารจัดการถือเป็นอีกหนึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้การสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารยังไม่บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษา จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า นอกจากภาระหน้าที่หลักด้านการสอน การทำแผนการสอน และการสอบแล้ว ครูไทยยังมีการงานอื่นที่นอกเหนือจากงานสอนอีกมากมาย เช่น งานพัสดุ งานธุรการ ภาระงานเอกสารเกี่ยวกับการประเมินตามที่ได้รับมอบหมาย (เชษฐาทองยิ่ง, 2559, หน้า 2-3; Nannapat Wanchai, 2015, p. 6; Chuenjit Inprasit, 2016, pp. 42-43) สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพชีวิตเยาวชน (2558, หน้า 1-13) ได้ทำวิจัยเชิงสำรวจเรื่อง กิจกรรมภายนอกชั้นเรียนที่กระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของครู โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อสะท้อนสถานการณ์การทำงานของครูภายใต้ระบบการศึกษาไทยในปัจจุบัน โดยการสัมภาษณ์ครูที่ได้รับรางวัล “ครูสอนดี” จากสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพชีวิตเยาวชน (สสค.) ซึ่งมีอายุเฉลี่ยและวิทยฐานะสูงกว่าครูทั่วไป จำนวนทั้งสิ้น 427 ราย ผลการสำรวจสะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน โดยครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรลดภาระงานของครูที่ไม่เกี่ยวกับเด็ก เพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้ใช้เวลากับเด็กให้มากขึ้น และควรลดภาระการประเมินด้านเอกสารลง โดยควรประเมินจากสภาพความเป็นจริงของโรงเรียนและผลลัพธ์ขององค์กรมากกว่าภาระงานต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้งานเตรียมการสอนซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักถูกลดความสำคัญลงไป

ผลการสำรวจข้างต้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Nannapat Wanchai (2015, p. 6) และ Chuenjit Inprasit (2016, pp. 42-43) ที่ครูไทยส่วนใหญ่ยอมรับว่า ไม่มีเวลามากพอที่จะเตรียมการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เนื่องจากมีภาระงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายมากมายดังที่กล่าวข้างต้น ดังนั้น จึงกลับมาใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิมที่ผู้สอนมีบทบาทสำคัญที่สุดในห้องเรียนในการอธิบายกฎไวยากรณ์ต่าง ๆ และผู้เรียนมีหน้าที่รับฟัง ซึ่งต่างจากแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ผ่านการปฏิสัมพันธ์โดยใช้ภาษาเป้าหมาย

บทสรุป

การประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในประเทศไทยนี้ ยังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ได้แก่ 1) ข้อจำกัดที่เกิดจากครูผู้สอน ที่ยังขาดความเข้าใจในทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างถ่องแท้ รวมทั้งขาดความรู้และทักษะทางภาษาอังกฤษที่เพียงพอในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน 2) ข้อจำกัดที่เกิดจากผู้เรียน ที่มีระดับความสามารถด้านภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และ 3) ข้อจำกัดที่เกิดจากระบบบริหารจัดการ ครูมีภาระหน้าที่อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานสอนมากมาย ส่งผลให้งานการสอนซึ่งถือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบหลักถูกลดความสำคัญลงไป ข้อจำกัดตามที่กล่าวมาถือเป็นปัจจัยหลัก ที่ส่งผลให้นโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการไม่เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เห็นได้จากคะแนนเฉลี่ยจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำพื้นฐาน (O-NET) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่อยู่ในระดับต่ำมาหลายปี

ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการพัฒนา

การนำเสนอข้อจำกัดตามที่กล่าวมามีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่การแก้ไขและการปฏิรูป ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าแก่ผู้สนใจทั่วไป และเพื่อใช้เป็นแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษานำไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาศึกษาสำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม บรรลุตามเจตนารมณ์ของกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง การปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยผู้เขียนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว 3 ประการ ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน

คุณภาพของครูผู้สอนถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างมาก แต่จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยต่าง ๆ พบว่า ครูผู้สอนยังไม่เข้าใจในทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติในห้องเรียนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างถ่องแท้ ดังนั้น องค์กรต่าง ๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยการจัดอบรม ประชุมสัมมนา และสาธิตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารแก่ครูผู้สอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างแท้จริง โดยกิจกรรมดังกล่าวควรจัดในช่วงปิดภาคเรียนเพื่อไม่ให้กระทบต่อการเรียนการสอน

นอกจากนี้ การที่ครูไทยยอมรับว่าขาดความรู้และทักษะทางภาษาที่เพียงพอในการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร สะท้อนให้เห็นว่า ครูไทยขาดการสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาทางภาษาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น เพื่อให้ครูผู้สอนมีศักยภาพเพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพให้กับผู้เรียน ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาภาษาอังกฤษของครูอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อให้ครูมีความสามารถด้านภาษาอังกฤษตามเกณฑ์ที่กำหนดตามกรอบอ้างอิง CEFR หรือ Common European Framework of Reference for Languages ซึ่งถือเป็นมาตรฐานสากลที่สหภาพยุโรปจัดทำขึ้น สำหรับใช้ประเมินความสามารถทางภาษา

ของแต่ละบุคคล โดยสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดให้ครูผู้สอนมีระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษอยู่ในระดับ C (proficient user) กล่าวคือ ผู้สอนควรมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่ว เนื่องจากการสอนภาษาตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารนี้ ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาให้ถูกต้องตามบริบทสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้น ควรมีการประเมินความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษของผู้สอนเป็นระยะ เช่น ทุก ๆ ภาคการศึกษา เพื่อให้งบประมาณในการพัฒนาครูผู้สอนเป็นไปอย่างมีระบบและมีคุณภาพ เนื่องจากคุณภาพของครูผู้สอนมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนอย่างมาก

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า ระดับความสามารถด้านภาษาอังกฤษของเด็กไทยอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งการขาดทักษะทางภาษาส่งผลให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจในการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ นับเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังนั้น ครูผู้สอนควรมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน โดยการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามสมมติฐานของ Krashen (1982, pp. 30-32) เรื่อง The Affective Filter Hypothesis ที่ว่า บรรยากาศการเรียนที่ก่อให้เกิดความเครียดและความวิตกกังวล ทำให้ผู้เรียนรับรู้ภาษาได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ ดังนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องอย่างยั้งที่จะต้องจัดการเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพที่สอดคล้องกับกระบวนการรับรู้ของผู้เรียน เนื่องจากบรรยากาศการเรียนที่ดีส่งผลให้การรับรู้ภาษามีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้ ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น สนับสนุนงบประมาณให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มโอกาสการใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน ด้วยการจัดค่ายภาษาอังกฤษอย่างเข้มข้นเป็นระยะเวลา 2-4 สัปดาห์ (84-170 ชั่วโมง) ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมทักษะทางภาษาและเพื่อเพิ่มความมั่นใจให้กับผู้เรียน อันจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนี้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น เนื่องจากคุณภาพของผู้เรียนมีผลต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน และเพื่อให้งบประมาณในการพัฒนาผู้เรียนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาต้องมีการประเมินคุณภาพผู้เรียนเป็นระยะ โดยใช้ CEFR ซึ่งถือเป็นมาตรฐานสากลเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน โดยนักเรียนที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ควรมีระดับ CEFR อยู่ที่ A1 (Breakthrough or beginner) นักเรียนที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ควรมีระดับ CEFR อยู่ที่ A2 (Waystage or elementary) และนักเรียนที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และปวช. ควรมีระดับ CEFR อยู่ที่ B1 (Threshold or intermediate) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557, หน้า 9)

3) ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาระบบบริหารจัดการ

แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนี้ให้ความสำคัญกับทั้งกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ทางภาษาและการใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับบริบทสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งต้องอาศัยผู้สอนที่มีความชำนาญทางด้านภาษา ดังนั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องใช้เวลาในการเตรียมสอนมากกว่าปกติ แต่ในความเป็นจริง ครูไทยมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากงานสอนมากมาย เช่น ภาระงานด้านเอกสาร งานพัสดุ งานธุรการ ซึ่งภาระงานเหล่านี้ไม่มีผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของเด็กที่เปรียบเป็นอนาคตของชาติ ภาระงานต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้งาน

สอนและงานเตรียมการสอนซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักถูกลดความสำคัญลงไปมาก ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษา ไม่ใช่เพียงแค่การพัฒนาผู้สอนและผู้เรียนเท่านั้น แต่รวมไปถึงการพัฒนาระบบบริหารจัดการด้วย ควรลดภาระงานของครูที่ไม่มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก เช่น ควรลดภาระการประเมินด้านเอกสาร งานธุรการต่าง ๆ ลง นอกจากนี้ การที่จะให้ครูเข้าร่วมโครงการอบรมต่าง ๆ ควรอยู่ในช่วงปิดภาคเรียนเท่านั้น โดยสุภกร บัวสาย (2557, หน้า 1-2) ได้กล่าวถึงผลการศึกษาวิจัยขององค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (USAID) ในปี พ.ศ. 2555 ว่า จากการศึกษาเวลาที่ครูใช้ในห้องเรียนของ 5 ประเทศ ได้แก่ เอธิโอเปีย สาธารณรัฐกัวเตมาลา ฮอนดูรัส โมซัมบิก และเนปาล พบว่า การที่ครูถูกดึงออกนอกห้องเรียนไปเพื่อทำภาระงานต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการสอน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของเด็กที่ลดลงอย่างชัดเจน ทั้งนี้ สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งหามาตรการในการพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อคืนครูสู่ห้องเรียน เนื่องจากการปฏิรูประบบการศึกษาควรเน้นที่การเรียนรู้และความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). แผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (พ.ศ.2549 - 2553). สืบค้นจาก [www.moe.go.th > web_studyenglish > p_eng_2549-2553](http://www.moe.go.th/web_studyenglish/p_eng_2549-2553)
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). แนวปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ. สืบค้นจาก <http://www.reo1.moe.go.th/strategy3/>
- เชษฐา ทองยิ่ง. (2559). ปัญหาครู: ปัญหาที่รอการปฏิรูป. สืบค้นจาก <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2559/hi2559-091.pdf>
- นวพร ชลารักษ์. (2559). สภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของครูไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 10(2), หน้า 130-141.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2562ก). สถิติ O-NET ย้อนหลัง. สืบค้นจาก <https://www.niets.or.th/th/catalog/view/3865>
- _____. (2562ข). สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561. สืบค้นจาก http://www.Newonetresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/PDF/SummaryONETM6_2561.pdf
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพชีวิตเยาวชน. (2558). กิจกรรมภายนอกชั้นเรียนที่กระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของครู. สืบค้นจาก https://qlf-production.s3.amazonaws.com/uploads/project/file_th/1418085736-รายงานการวิจัยกิจกรรมภายนอกชั้นเรียนที่กระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของครู.pdf
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2558). ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ ปีการศึกษา 2557 บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย. สืบค้นจาก <http://bet.obec.go.th/index/wp-content/uploads/2016/08/O-NET57.pdf>
- สุกกร บัวสาย. (2557). เปิดตารางชีวิตครูไทย: ปัจจัยที่ครูต้อง 'หาย' จากห้องเรียน. สืบค้นจาก <http://apps.qlf.or.th/member/UploadedFiles/prefix-18122557-020340-S1f58x.pdf>
- Breen, M.P., & Candlin C.N. (1980). The essentials of a communicative curriculum in language teaching. *Applied Linguistics*, 1(2), pp. 89-112.
- Canale, M. (1983). From communicative competence to communicative language pedagogy. In Richards J.C. & Schmidt, R.W. (Eds.). *Language and Communication* (pp. 2-27). London: Longman.
- Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*, 1(1), pp. 1-47.

- Chuenjit Inprasit. (2016). **Thai native teachers' experiences of using Communicative Language Teaching in extended education schools**. Published master's Thesis in Teaching English as a Foreign Language, Language Institute, Thammasat University.
- Sayumpoo Khunbankong & Jirapa Abhakorn. (2016). Teachers' and students' attitudes and perceptions on the applicability of CLT in the Thai classroom context. **Journal of Humanities, Naresuan University**, 13(3), pp. 35-52.
- Kwon, Y. (2017). A study of Thai teachers' perceptions toward the implementation of Communicative Language Teaching of English. **HRD Journal**, 8(1), pp. 114-125.
- Natthawut Promptara & Kasma Suwannarak. (2018). Thai students and teachers' perceptions of learning and teaching English through the Communicative Language Teaching approach. **NIDA Journal of Language and Communication**, 23(33), pp. 23-42.
- Richards, J.C., & Rodgers, T.S. (2001). **Approaches and Methods in Language Teaching**. (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- Krashen, S.D. (1982). **Principles and practice in second language acquisition**. Retrieved from http://www.sdkrashen.com/content/books/principles_and_practice.pdf
- Nannapat Wanchai. (2015). **Difficulties encountered in implementing a communicative curriculum: EFL teachers' perspectives**. Retrieved from www.culi.chula.ac.th/research/Journal/2012/Final%20RA%20Difficulties%20Encountered%20in%20Implementing%20a%20Communicative%20Curriculum.pdf

เทศกาลหยวนเซียว (โคมไฟ)

Yuan Xiao Festival (Lantern)

วันที่รับบทความ : 5 กรกฎาคม 2562
วันที่แก้ไขบทความ : 30 กันยายน 2562
วันที่ตอบรับบทความ : 28 ตุลาคม 2562

ขวัญดาว มาอยู่¹

บทคัดย่อ

“元宵节” คนไทยรู้จักกันทั่วไปว่า “เทศกาลง่วนเซียว” หรือ “เทศกาลโคมไฟ” เป็นเทศกาลที่มีความสำคัญอีกเทศกาลหนึ่งของชาวจีน หลังจากผ่านพ้นวันตรุษจีนไปแล้ว จะมองเห็นพระจันทร์เต็มดวงครั้งแรกของปีตามปฏิทินจันทรคติ เป็นสัญลักษณ์ว่าการเฉลิมฉลองวันปีใหม่นี้ได้สิ้นสุดลง ในวันนี้ชาวจีนจะรับประทานขนมบัวลอย เพราะเชื่อว่าจะเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว หลังจากนั้น ทุกคนจะออกมาชมการประดับโคมไฟตามท้องถนนและสถานที่ต่าง ๆ ประเทศไทยมีคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อถึงเทศกาลสำคัญของจีน พวกเขาจะร่วมกันจัดงานเฉลิมฉลอง เทศกาลหยวนเซียว เช่นนั้น ทุกปีย่านเยาวราชและชุมชนชาวจีนในทุกจังหวัดทั่วไทย จะจัดงานเทศกาลหยวนเซียวอย่างยิ่งใหญ่ ยึดถือปฏิบัติตามประเพณีดั้งเดิมของจีน มีเพียงกิจกรรมหรือการละเล่นที่จัดขึ้นภายในงานซึ่งจะแตกต่างกันออกไป เพื่อปรับให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้ศึกษาประวัติความเป็นมาการจัดงานเฉลิมฉลองและกิจกรรมต่าง ๆ ในเทศกาลหยวนเซียวของจีนและการจัดงานเทศกาลหยวนเซียวในประเทศไทย วัฒนธรรมของเทศกาลหยวนเซียวที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจและสังคมไทย รวมทั้งแสดงถึงความแตกต่างการจัดงานเทศกาลหยวนเซียวในประเทศจีนและประเทศไทย เพื่อรู้และเข้าใจความสำคัญของเทศกาลหยวนเซียว ตลอดจนเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้เรียนภาษาจีน ทำให้เข้าใจวัฒนธรรมจีนมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : เทศกาลหยวนเซียว ประเทศจีน ประเทศไทย

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
e-mail: pops_eyes123@hotmail.com

Yuan Xiao Festival (Lantern)

Received: July 5, 2019

Kwandaw Mayou¹

Revised: September 30, 2019

Accepted: October 28, 2019

Abstract

“元宵节” is commonly known by Thai people as “Yuan Xiao Festival” or “Lantern Festival”. This festival is important for Chinese people. After the Chinese New Year, a full moon is appeared for the first time according to the Lunar calendar. It marks the end of New Year’s celebrations. On that day, Chinese people like to eat Bua Loy dessert because they believe it brings the prosperity to oneself and family. After that, they go out to see lanterns decorated along streets and various places. In Thailand, there are a lot of Chinese-Thai people. During important Chinese festivals, they often hold celebrations together. Yuan Xiao Festival is also an important festival. Every year, Bangkok’s Chinatown (Yaowarat) and Chinese-Thai communities all over the country hold a big Yuan Xiao Festival by adhering to traditional Chinese traditions. However, activities organized to celebrate this festival vary regionally to make them suitable for particular places. Therefore, the writer investigates the history, its celebrations, and various activities of Yuan Xiao Festival in China and Thailand, To show the differences between the Yuan Xiao Festival in China and Thailand. In addition, how Yuan Xiao Festival cultures affect Thailand’s economy and society is also examined to understand the importance of Yuan Xiao Festival. It would be useful for Chinese learners as it helps them have a better understanding of Chinese culture.

Keywords: Yuan Xiao Festival, China, Thailand

¹ Lecturer of Chinese Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
e-mail: pops_eyes123@hotmail.com

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของประเด็นและแนวคิด

“元宵节” ในภาษาจีนกลางคำว่า “元 (หยวน)” หมายถึง แรกหรือแรกเริ่ม ส่วน คำว่า “宵 (เซียว)” แปลว่า กลางคืน คนไทยเรียกว่า เทศกาลหยวนเซียว หรือ เทศกาลง่วนเซียว¹ บางแห่งอาจเรียกว่า เทศกาลโคมไฟ ซึ่งตรงกับวันที่ 15 เดือน 1 ตามปฏิทินจันทรคติ (ประสิทธิ์ เงินชัย, 2558, หน้า 107) เทศกาลหยวนเซียวสืบทอดต่อกันมายาวนานถึง 2,000 กว่าปี มีประวัติความเป็นมาและตำนานที่น่าสนใจอย่างยิ่ง นอกจากเทศกาลตรุษจีนแล้ว เทศกาลหยวนเซียวถือว่าเป็นเทศกาลหนึ่งที่ชาวจีนให้ความสำคัญมาก เพราะว่ามีขนบธรรมเนียมและประเพณีปฏิบัติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

หลักการจัดงานเฉลิมฉลองเทศกาลหยวนเซียวในประเทศไทย ยังคงยึดถือแบบแผนดั้งเดิมของจีนเป็นสำคัญ มีการแลกเปลี่ยน ผสมผสานวัฒนธรรมไทยและจีนเข้าด้วย ทำให้เพิ่มความบันเทิงใจและความสนุกให้แก่ผู้ที่มีส่วนงานยิ่งขึ้น อาทิ การประกวดธิดาง่วนเซียว การจัดตั้งขบวนอาหารพื้นเมือง สินค้าจากท้องถิ่น (OTOP) การประดับโคมไฟ การแสดงและการละเล่นพื้นบ้าน เป็นต้น กิจกรรมที่จัดในงานเทศกาลหยวนเซียวแต่ละพื้นที่จะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับจำนวนของชาวไทยเชื้อสายจีน การสนับสนุนจากผู้นำในท้องถิ่น และความร่วมมือคนไทยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงมีความสนใจศึกษา ประวัติความเป็นมา ตำนาน และกิจกรรมที่ทำในเทศกาลหยวนเซียวของจีนและไทย รวมทั้งวัฒนธรรมของเทศกาลหยวนเซียวส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทย ผู้เขียนหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อคนไทยให้มีความรู้และเข้าใจวัฒนธรรม ประเพณีและการปฏิบัติในเทศกาลหยวนเซียว และมีประโยชน์ต่อสำหรับผู้เรียนในการสอดแทรก ประเพณีและวัฒนธรรมจีนให้แก่ผู้เรียนภาษาจีน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้ดีขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

บทความฉบับนี้ต้องการนำเสนอเกี่ยวกับ เรื่อง เทศกาลหยวนเซียว เริ่มบรรยายถึงประวัติความเป็นมาตำนานและประเพณีของเทศกาลหยวนเซียวของจีน การจัดงานเฉลิมฉลองเทศกาลหยวนเซียวของไทย รวมทั้งวัฒนธรรมของเทศกาลหยวนเซียวที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทย เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเทศกาลหยวนเซียวของจีน เป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ เพื่อเข้าใจการใช้ชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของคนจีน รวมทั้งยังเป็นการเพิ่มทักษะการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้อีกด้วย

3. ขอบเขตของการศึกษา

เนื้อหาของบทความฉบับนี้ศึกษาและบรรยายในเรื่อง เทศกาลหยวนเซียว ซึ่งเป็นเทศกาลดั้งเดิมที่สำคัญอีกเทศกาลหนึ่งของจีน ประวัติความเป็นมา ตำนานของเทศกาลหยวนเซียว การจัดงานเทศกาลหยวนเซียวในประเทศจีน และเทศกาลหยวนเซียวในประเทศไทย การจัดงานเทศกาลหยวนเซียว

¹ ง่วนเซียว เป็นภาษาแต้จิ๋ว

ส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจไทยอย่างไร โดยอาศัยจากมุมมองด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรม ทำให้รู้และเข้าใจถึงความเหมือน ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเทศกาลหยวนเซียวในประเทศไทย และประเทศจีน

เนื้อเรื่อง

1. ประวัติความเป็นมาและตำนานของเทศกาลหยวนเซียว

ภาษาจีนกลาง ในสมัยก่อนจะเรียกเวลากลางคืนว่า “เซียว (宵)” ดังนั้น คนจีนจะเรียกวันนี้ว่า เทศกาลหยวนเซียว หรือ เทศกาลโคมไฟ เพราะในวันนี้จะมีการประดับโคมไฟทุกหนทุกแห่ง ตรงกับวันที่ 15 ของเดือนแรกตามปฏิทินทางจันทรคติ เป็นวันที่พระจันทร์เต็มดวง และถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของวันสุดท้ายในการฉลองเทศกาลปีใหม่ของจีนตามปฏิทินทางจันทรคติ ตามประเพณีของลัทธิเต๋าวันที่ 15 ในเดือนแรกของปฏิทินจันทรคติ เรียกว่า ช่างหยวน (上元) ตรงกับคำเรียก "เทพแห่งฟ้า" ท่านเป็นผู้ที่ขอบแสงสว่างและวัตถุแห่งความสุข ดังนั้น ผู้คนจึงได้แขวนโคมไฟสีสันสวยงามนับพัน เพื่อเป็นการแสดงความขอบคุณเทพแห่งฟ้า การเฉลิมฉลองเทศกาลนี้ จะมีการละเล่นแก้ปริศนาที่อยู่ในโคมไฟ เรียกว่า ไชเตงหมี่ (猜灯谜) และการกินขนมบัวลอยเรียกว่า ขนมถังหยวน (汤圆) และครอบครัวก็จะอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน บางครอบครัวก็จะพาลูกหลานออกมานอกบ้านไปตามวัด เด็กๆ ก็จะถือโคมไฟกระดาษวิ่งเล่นกันอย่างสนุกสนาน

ความเชื่อเกี่ยวกับเทศกาลหยวนเซียว (โชติช่วง นาดอน, 2545) เมื่อนานมาแล้ว มีสตรีร้ายมากมายออกมาทำร้ายผู้คน ทำให้มนุษย์ต้องรวมตัวกันต่อสู้เพื่อปกป้องตนเอง จนกระทั่งมีอยู่วันหนึ่งได้มีวิหคสวรรค์บินลงมายังโลก แล้วถูกบรรดานายพรานพลั้งมือฆ่าตาย จนทำให้องค์เจ็กเซียนฮ่องเต้ (玉皇大帝)¹ ทรงพิโรธมาก มีราชโองการให้เหล่าขุนพลสวรรค์ ในคืน 15 ค่ำเดือน 1 เดินทางมาปล่อยเพลิงเผาทำลายมนุษย์และทรัพย์สินให้หมดสิ้น ครั้งนั้น วิชาขององค์เจ็กเซียนฮ่องเต้ (玉皇大帝) เกิดสงสารไม่อาจทนเห็นผู้คนต้องประสบเภทภัยเช่นนี้ได้ จึงแอบขี่เมฆบินลงมายังโลกมนุษย์เพื่อเตือนภัยล่วงหน้าให้แก่มนุษย์ทราบ เวลานั้นผู้เฒ่าคนหนึ่งได้เสนอแผนการว่า ในคืนวัน 14 ค่ำ-16 ค่ำเดือน 1 ให้ทุกคนแขวนโคมไฟสีแดง จุดพลุและประทัดให้เสียงดังไปทั่ว เช่นนี้แล้ว องค์เจ็กเซียนฮ่องเต้ (玉皇大帝) จะเข้าใจว่าคนบนโลกถูกเผาทั้งหมดแล้ว ทุกคนต่างเห็นด้วยจึงแยกย้ายกันไปดำเนินการตามแผนนั้น พอถึงวัน 15 ค่ำ องค์เจ็กเซียนฮ่องเต้ (玉皇大帝) ทรงทอดพระเนตรลงมา เห็นว่าบนโลกเต็มไปด้วยสีแดง ยังมีเสียงดังโหวกเหวกต่อเนื่องเป็นเวลา 3 วัน จึงคิดว่าโลกมนุษย์ถูกไฟเผาหมดแล้ว เพื่อเป็นการระลึกถึงเหตุการณ์ในครั้งนี้ ทุกปีเมื่อถึง 15 ค่ำเดือน 1 ทุกบ้านก็จะมีการแขวนโคมไฟและจุดประทัด

ถาวร ลิกขโกศล (2557, หน้า 1-3) กล่าวถึง ตำนานของเทศกาลหยวนเซียว มีตำนานเล่าเอาไว้ 2 เรื่อง ตำนานแรก เกิดขึ้นในสมัยราชวงศ์ฮั่น (汉朝) (206-220 ปี ก่อน ค.ศ.) หลังจากจักรพรรดิ

¹ ชาวจีนมีความเชื่อว่า เจ็กเซียนฮ่องเต้ (玉皇大帝) คือ ผู้ดูแลบันดาลทุกอย่างที่มีบนสวรรค์ โลก และนรก ทั้งธรรมชาติ ดวงชะตาและความเป็นไปของมนุษย์ ดังนั้นเจ็กเซียนฮ่องเต้ จึงมีผลต่อวิถีของชาวจีนเป็นอย่างมาก

อันฮฺยฺตี้ (汉惠帝) สวรรคต หลีวไทเฮา (吕太后) พระพันปีหลวงกุมอำนาจ พวกแซ่หลิว (李姓家) เริ่มแทรกแซงอำนาจราชการจนบ้านเมืองวุ่นวาย จนกระทั่งหลิวไทเฮาสิ้นพระชนม์ เฉินผิง (陈平) กับโจวโป (周勃) ฉวยโอกาสกำจัดพวกแซ่หลิว (李姓家) แล้วอัญเชิญหลิวเหิง (刘恒) ขึ้นครองราชย์ พระนามว่า อันเหวินตี้ (汉文帝) เพื่อเฉลิมฉลองความสำเร็จครั้งนี้ จักรพรรดิอันเหวินตี้ ได้สั่งให้ทหารจุดประทีปโคมไฟตลอดคืนและร่วมเฉลิมฉลองกับประชาชน ทรงเรียกเทศกาลนี้ว่า “หยวนเซียว”

อีกตำนานหนึ่ง เกิดขึ้นในสมัยพระเจ้าอันฮฺยฺตี้ (汉武帝) วันหนึ่งตงฟางซั่ว (东方朔) ขุนนางคนโปรดของฮ่องเต้ พบนางกำนัลคนหนึ่งกำลังจะกระโดดน้ำฆ่าตัวตาย จึงรีบเข้าไปห้ามและถามสาเหตุ จึงรู้ว่า นางกำนัลคนนี้ชื่อ “หยวนเซียว” เข้าวังมาหลายสิบปี ไม่เคยกลับไปเยี่ยมบ้านเลย จึงเกิดความคิดถึงบ้านจนกระทั่งคิดฆ่าตัวตาย ตงฟางซั่ว (东方朔) ฟังแล้วก็เห็นใจ วางแผนให้เธอได้กลับไปอยู่พร้อมหน้ากับคนในครอบครัว ตงฟางซั่ว (东方朔) เปิดร้านหมอดูทายอักษร ที่เมืองฉางอาน (长安) (เมืองหลวงของจีนในสมัยราชวงศ์ฮั่น(汉朝)) เขาทำนายให้คนที่มาดูล่าว่า “กลางเดือนอ้ายจะมีเคราะห์ร้ายถูกไฟคลอก” เหมือนกันทุกคน ช่วนี่แพร่หลายจนทำให้ประชาชนตื่นตระหนกไปทั่วเมืองหลวง พระเจ้าอันฮฺยฺตี้ (汉武帝) ทราบเรื่องจึงถามตงฟางซั่ว (东方朔) เขาทูลว่า “อัคคีเทพ อยากกินถังหยวน (汤圆) (ขนมบัวลอยมีไส้ เหมือนบัวลอยน้ำซิงปัจจุบัน) และบังเอิญตงฟางซั่ว (东方朔) ทราบว่าในวังมีนางกำนัลชื่อ หยวนเซียว (元宵) เชี่ยวชาญในการทำขนมบัวลอย” ดังนั้น พระเจ้าอันฮฺยฺตี้ (汉武帝) โปรดให้นางทำถวาย สนองความปรารถนาของอัคคีเทพ ขณะเดียวกันก็ให้ทหารจุดประทีปโคมไฟในคืนเพ็ญกลางเดือนอ้าย เมื่อถึงวันตามคำทำนายก็ไม่มีภัยใดเกิดขึ้น จึงเชื่อว่าการทำขนมบัวลอยแก้เคล็ดได้ผล ตงฟางซั่ว (东方朔) ถือโอกาสทูลให้พระเจ้าอันฮฺยฺตี้ (汉武帝) ให้บำเหน็จรางวัลแก่นางกำนัลคนนั้น ปล่อนางหยวนเซียวกลับไปอยู่กับครอบครัว นับจากครั้งนั้นถึงวันเพ็ญกลางเดือนอ้ายทุกปี คนจีนก็ทำขนมบัวลอยใส่ไส้และจุดประทีปโคมไฟเฉลิมฉลอง และตั้งชื่อเทศกาลตามชื่อนางหยวนเซียวต่อเนื่องยาวนานจนมาถึงปัจจุบัน

จากข้อมูลข้างต้นเห็นได้ว่า ความเชื่อและตำนานของเทศกาลหยวนเซียวที่เล่าขานสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเป็นเวลามากกว่า 2,000 ปี การจัดงานเฉลิมฉลองมีความแตกต่างกันไปตามยุคสมัย อาทิ สมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันออก (东汉朝) พุทธศาสนาเริ่มเข้ามามีบทบาทในสังคมสมัยนั้น กษัตริย์ก็มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา มีการจุดประทีปบูชาเทพเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์เกิดขึ้น ทำให้สมัยราชวงศ์ต่อมาก็ได้แก่ ราชวงศ์สุย (隋朝) ราชวงศ์ถัง (唐朝) ราชวงศ์ซ่ง (宋朝) จึงได้มีการประดับโคมไฟอย่างแพร่หลายและมีกิจกรรมการเล่นต่าง ๆ เกิดขึ้น เช่น ชมพระจันทร์ ทายคำกลอน การเดินบนสะพานเพื่อขอความโชคดี การจุดประทัด เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การยึดถือธรรมเนียมปฏิบัติดั้งเดิมของเทศกาลหยวนเซียวยังคงอยู่จากรุ่นสู่รุ่น จนกลายเป็นอีกหนึ่งเทศกาลที่มีความสำคัญและมีคุณค่าทางจิตใจของประชาชนคนจีน ในทุกปีชาวจีนจะร่วมกันเฉลิมฉลองเทศกาลหยวนเซียวกับครอบครัวและพากันออกมาชื่นชมโคมไฟอันสวยงาม เพื่อแสดงความระลึกถึงเทพเจ้า บรรพบุรุษและวีรกษัตริย์ที่กล้าหาญ อีกทั้งยังได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันทั้งครอบครัวอย่างมีความสุข

2. การจัดงานเฉลิมฉลองเทศกาลหยวนเซียวของจีน

2.1 การเฉลิมฉลองเทศกาลหยวนเซียวแต่ละยุคสมัย

การเฉลิมฉลองเทศกาลหยวนเซียวนั้น เริ่มขึ้นมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันตก (西汉朝) (202 ปีก่อน ค.ศ.-ค.ศ. 8) จักรพรรดิอันหมิงตี้ (汉明帝) ทรงศรัทธาในพุทธศาสนา และได้ยินมาว่า ในวันขึ้น 15 ค่ำของเดือน 1 เป็นวันพระจันทร์เต็มดวง พระสงฆ์จะเข้าไปสักการะพระธาตุและจุดประทีปบูชาเพื่อแสดงความศรัทธาเลื่อมใส ดังนั้น จึงมีพระราชบัญชาให้วัดและราชวัง รวมไปถึงบ้านเรือนของประชาชนทำการแขวนโคมไฟให้สว่างไสว ตั้งแต่นั้นเป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรมชมโคมไฟ หลังจากนั้นการชมโคมไฟจึงเป็นกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์และทำการอย่างแพร่หลายในหมู่ประชาชน ต่อมาในสมัยราชวงศ์สุย (隋朝) (ค.ศ. 581-618) เทศกาลหยวนเซียวกลายเป็นเทศกาลที่สำคัญและแพร่หลายในทุกชนชั้น อีกทั้งสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของจีนในสมัยราชวงศ์สุย (隋朝) มีความเจริญรุ่งเรืองและสงบเรียบร้อย ดังนั้น พอถึงเทศกาลจักรพรรดิจึงบัญชาการให้ขุนนางจัดงานเฉลิมฉลองอย่างยิ่งใหญ่นอกจากมีการประดับโคมไฟทุกพื้นที่แล้ว ยังให้มีการแสดงจิวและการตีกลอง ร้องรำทำเพลง และการแสดงเปลี่ยนหน้าเพื่อสร้างความครื้นเครงอีกด้วย

พอถึงสมัยราชวงศ์ถัง (唐朝) (ค.ศ. 618-907) เป็นสมัยที่ประเทศจีนมีความเจริญรุ่งเรืองมากที่สุด ประเทศมีความสงบ ไม่มีความขัดแย้งในราชสำนัก ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอยู่ดีมีสุข ดังนั้น เทศกาลหยวนเซียวในสมัยนี้ก็ยิ่งมีความเพลิดเพลินมากขึ้น ภายในพระราชวังหรือตามท้องถนน ทุกหนทุกแห่งล้วนมีการแขวนโคมไฟ ทั้งยังพัฒนาไปเป็นตึกโคมไฟ ต้นไม้โคมไฟ วงล้อโคมไฟ ในยุคนี้ประเพณีการชมโคมไฟมีต่อเนื่องกันถึง 3 วัน และจัดการแสดงพื้นเมือง ๆ มากมาย ประชาชนร่วมกันเฉลิมฉลองอย่างสนุกสนาน หลังจากนั้น การจัดงานในเทศกาลหยวนเซียวก็มีกิจกรรมและการละเล่นเพิ่มมากขึ้น จำนวนวันที่เฉลิมฉลองงานก็เพิ่มมากขึ้นด้วยตามแต่ละยุคสมัย ในสมัยราชวงศ์ซ่ง (宋朝) (ค.ศ. 960-1279) มีการจัดงานเฉลิมฉลองระยะเวลานานถึง 10 วัน จนมาถึงสมัยราชวงศ์ชิง (清朝) (ค.ศ. 1644-1912) ซึ่งเป็นราชวงศ์สุดท้ายของจีน กลับลดจำนวนวันเฉลิมฉลองลงเหลือเพียง 3 วัน แต่กิจกรรมในเทศกาลหยวนเซียวที่จัดมีความยิ่งใหญ่อลังการมากกว่าสมัยอื่น ๆ นอกจากการประดับโคมไฟแล้ว ยังมีการจุดดอกไม้ไฟ การเชิดสิงโต เชิดมังกร และการแข่งเรืออีกด้วย จนถึงปัจจุบันรูปแบบการจัดแสดงโคมไฟมีความหลากหลายมากขึ้น นอกจากจัดแสดงโคมไฟธรรมดาทั่วไปตามลานกว้างหรือสวนสาธารณะแล้ว ยังมีการจัดแสดงโคมไฟน้ำแข็งทางภาคเหนือของจีน ซึ่งเป็นเขตหนาวเย็นที่ปกคลุมด้วยน้ำแข็งและหิมะ ในยามค่ำคืนมีความงดงามอย่างยิ่ง นอกจากนี้ เขตพื้นที่ติดริมแม่น้ำ เช่น บางหมู่บ้านในแถบมณฑลเจ้อเจียง (浙江省) มีประเพณีโคมไฟลอยน้ำ ซึ่งสืบทอดมานานหลายร้อยปี ทำให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวเดินทางมาชมจำนวนมาก สรุปได้ว่า ยุคสมัยที่เปลี่ยนไปส่งผลให้รูปแบบและกิจกรรมการจัดงานของเทศกาลหยวนเซียวเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย แต่กิจกรรมการประดับโคมไฟ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สำคัญและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเทศกาลนี้ยังคงอยู่ เพราะเหตุนี้ ทำให้คนรุ่นหลังได้เห็นถึง

ความสำคัญและคุณค่าของเทศกาลหยวนเซียว อีกทั้งชาวต่างชาติยังได้เรียนรู้วัฒนธรรมจีน ตลอดจนความเชื่อ ความคิด และค่านิยมของชาวจีนมากขึ้น

2.2 กิจกรรมของเทศกาลหยวนเซียว

ตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน กิจกรรมในงานเทศกาลหยวนเซียวมีมากมาย กิจกรรมหลักคือ การประดับตกแต่งบ้านเรือนและถนนหนทางด้วยโคมไฟสีแดง แต่ละบ้านจะประดิษฐ์โคมไฟเป็นรูปต่าง ๆ แล้วนำมาตกแต่งบ้านเรือนของตนเอง เพื่อความเป็นสิริมงคลตามความเชื่อต่าง ๆ ปัจจุบันนี้เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างมาก การประดิษฐ์โคมไฟจึงความพิถีพิถันและสวยงามมากกว่าสมัยก่อนใช้หลอดไฟแทนการจุดไฟ ซึ่งการใช้งานสะดวกและรวดเร็วกว่าเดิม และการละเล่นแก้ปริศนาที่อยู่ในโคมไฟ (猜灯谜) ในสมัยก่อนทุก ๆ บ้านเรือนจะพาลูกหลานออกมาชมโคมไฟที่ประดับตามถนนหนทาง ขณะเดียวกันหนุ่มสาวจะพากันมาเล่นทายปริศนา ส่งผลให้เทศกาลหยวนเซียวโดยนัยยะแล้วยังเป็นเทศกาลแห่งความรักอีกด้วย เนื่องจากในอดีตผู้หญิงส่วนใหญ่จะเก็บตัวอยู่แต่ในเรือนชานไม่ค่อยออกมาเข้าร่วมกิจกรรมนอกบ้าน ในเทศกาลนี้ผู้หญิงจะมีโอกาสออกมาชมการประดับโคมไฟ เล่นทายปริศนา ทำให้หนุ่มสาวทั้งหลายมีโอกาสมองหาและเลือกคู่ครองในอนาคตของตนได้ แต่ว่าปัจจุบันการทายปริศนาที่อยู่ในโคมไฟมีอยู่จำนวนน้อยมาก มีเพียงบางพื้นที่เท่านั้นที่ยังอนุรักษ์และจัดกิจกรรมนี้อยู่ อาทิเช่น มลฑลยูนนาน มลฑลเสฉวน เป็นต้น

กิจกรรมอีกอย่างหนึ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือ การรับประทานทังหยวน (汤圆) หรือว่า บัวลอย แต่ไม่ใช่บัวลอยไขหวานที่คนไทยคุ้นชินกัน บัวลอย หรือว่า ทังหยวน ของชาวจีน จะทำจากแป้งข้าวเจ้า ภายในมีทั้งไส้หวานและไส้เค็ม บั่นเป็นลูกกลม ๆ แล้วนำไปต้มหรือนำไปทอด ในยุคแรกชาวจีนเรียกขนมนี้ว่า ฝูหยวนจี้ (浮圆子) ต่อมาถูกเรียกว่าทังถวน (汤圆) หรือว่า ทังหยวน (汤圆) โดยคำว่า ถวน (团) หรือหยวน (圆) นั้น ออกเสียงใกล้เคียงกัน อีกทั้งยังมีความหมายดีและเป็นสิริมงคล ถึงหยวนหรือถวนเป็นตัวแทนของคำว่า ถวนถวนหยวนหยวน (团团圆圆) ซึ่งหมายถึง การอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันของคนในครอบครัว อีกทั้ง ยังหมายถึง หยวนหมาน (圆满) ที่แปลว่า สมบูรณ์พูนสุขนั่นเอง ดังนั้น ในวันนี้แต่ละบ้านจะร่วมกันชมพระจันทร์เต็มดวงและรับประทานขนมทังหยวน เชื่อกันว่าจะทำให้ครอบครัวอยู่ดี มีสุขและนำความสิริมงคลมาให้ตนเองและครอบครัว

นอกจากกิจกรรมหลักที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว เทศกาลหยวนเซียวในแต่ยุคสมัยยังมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่แตกต่างกันออกไป อาทิ การแสดงจิ้ว การร้องรำทำเพลง การแสดงดนตรีพื้นบ้าน การแสดงเปลี่ยนหน้ากากจีน เป็นต้น เพื่อสร้างความบันเทิงให้แก่ประชาชน ยุคปัจจุบันกิจกรรมที่น่าสนใจก็คือ สถานีโทรทัศน์ของจีนจะจัดงานเพื่อเฉลิมฉลองเทศกาลหยวนเซียว โดยจะมีการแสดงจิ้ว การแสดงตลกของคณะการละครที่มีชื่อเสียงของจีน และเชิญศิลปิน ดารา มาร่วมงานเพื่อส่งมอบความสุขให้แก่ประชาชน ทุกคนจะอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันที่บ้าน รับประทานขนมทังหยวน และชมรายการทางโทรทัศน์ด้วยกัน

3. การจัดงานเฉลิมฉลองเทศกาลหยวนเซียวของไทย

คนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมีจำนวนมาก ต่อมาได้ร่วมกันก่อตั้งเป็นสมาคมและมูลนิธิต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือและสร้างสัมพันธ์ไมตรีระหว่างชาวไทยในพื้นที่ ชาวไทยเชื้อสายจีนมีความเชี่ยวชาญทางธุรกิจ จะก่อตั้งบริษัทห้างร้านเป็นของตนเองและสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตก็เช่นกันถูกปฏิบัติสืบทอดกันเป็นทอด ๆ จนถึงปัจจุบัน รวมทั้งเทศกาลที่สำคัญของจีน หนึ่งในนั้นคือ เทศกาลหยวนเซียว จังหวัดที่มีคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก อาทิเช่น จังหวัดภูเก็ต ก็ได้จัดงานเทศกาลหยวนเซียวขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ในหลาย ๆ พื้นที่ ในปี พ.ศ. 2562 บริเวณศาลเจ้าก๊วกเทียนเก้ง อ.เมือง จ.ภูเก็ต และบริเวณรอบ ๆ จะประดับตกแต่งด้วยโคมไฟสีแดงจำนวนมาก ทางศูนย์การค้าโลมัลไลฟ์อเวนิว ภูเก็ต ก็ได้จัดงานเทศกาลโคมไฟ หรือ “ปางเตงโหยย” ภัคพงศ์ ทวิพัฒน์ (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 29 มกราคม 2562) ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต ให้ข้อมูลว่า “ปางเตงโหยย” แปลว่าการมาชุมนุมกันหรือร่วมกันประดับโคมไฟ เริ่มต้นจากวันส่งซีเป้งจ้าวกุ้น (司命灶君) เทพแห่งเตาไฟขึ้นสวรรค์ ปีนี้ตรงกับวันที่ 29 มกราคม ทุกพื้นที่ทั่วภูเก็ตจะประดับโคมไฟและเปิดไฟให้สว่างไสวทุกคืน จากนั้นจะเป็นวันหยวนเซียว วันขึ้น 15 ค่ำเดือน 1 ปีนี้จะตรงกับวันที่ 19 กุมภาพันธ์ เป็นวันเพ็ญแรกของปี และเป็นวันแซยิด¹ ขององค์เทียนก๊วนไต้เต่ (三官大帝) ซึ่งเป็นเทพแห่งสวรรค์ จะให้พรพวกเราได้อยู่เย็นเป็นสุขปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวง ดังนั้น ทุกหน่วยงานและทุกบ้านเรือนจะประดับโคมไฟตั้งแต่วันที่ 29 มกราคม-19 กุมภาพันธ์ 2562 ประเพณีประดับโคมไฟ ถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของความโชคดีและความหวัง (อรอนพ เพ็ชรภิมล, 2562)

จังหวัดสมุทรปราการร่วมกับมูลนิธิธรรมกตัญญู จัดงานเทศกาลโคมไฟเฟสติวัล แสงสีแห่งเมืองปากน้ำ “Lantern Festival 2019” ซึ่งจัดขึ้นต่อเนื่องเป็นครั้งที่ 7 มูลนิธิธรรมกตัญญู หรือ ศาลเจ้าเสียนหลอไต้เทียนกง (暹羅代天宮) การออกแบบสถาปัตยกรรมของศาลเจ้าแห่งนี้มีที่มาจากมูลนิธิหนานคุนเซินไต้เทียนฟู (南鯤鯓代天府) ที่ได้หวน บนหลังคาประดับด้วยสัตว์มงคล ทั้งหงส์และมังกร รวมถึงตัวละครในนิทานพื้นบ้านจีนกระจายอยู่ทั่วหลังคา ส่วนตรงชายคาแต่งด้วยไม้แกะสลักลงรักปิดทอง ด้านหน้าทางเข้ามีสิงโตคู่ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย แกะสลักจากหินหยกเขียว ภายในศาลเป็นที่ประทับของเทพเจ้า 5 พระองค์ ที่เรียกว่า อู่ฟูเซียนส่วย (五府千歲) เชื่อกันว่าจะช่วยคุ้มครองให้มีชีวิตที่ร่มเย็นราปรีย์ ประสพแต่ความสุข ความสำเร็จ ปราศจากโรคภัย ภายในงานจะประดับโคมไฟไว้อย่างสวยงามตระการตากว่า 5,000 ดวง โดยโคมไฟแบ่งออกเป็น 6 ชุด ได้แก่ 1) โคมไฟชุดเทพเจ้า 5 พระองค์ อำนาจพรปีใหม่ 2) โคมไฟชุด เทพเจ้าไฉชิงเอี้ย (財神) บัลดาลความมั่งคั่งและโชคลาภ 3) โคมไฟชุด รับพระเมตตา เจ้าแม่กวนอิม (觀音菩薩) คุ้มครองดวงชะตา 4) โคมไฟชุด หมูทองฉลองชัย 2562 5) โคมไฟชุดมังกรเจ้าเร้งระบำใต้ท้องทะเล และ 6) โคมไฟชุดวิหคราตรี (สุรินทร์ คงสินธ์, 2562)

จังหวัดพิษณุโลก มูลนิธิศาลเจ้าบุณเถ่ากง-ม่า (本头公妈宮) และมูลนิธิประสาทรบุญสถาน ร่วมกับหอการค้าจังหวัดพิษณุโลกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดขบวนแห่งานเทศกาลโคมไฟง่วนเซียว

¹ แซยิด เป็นภาษาแต้จิ๋ว ตรงกับภาษาจีนกลางคำว่า 生日 แปลว่า วันเกิด

อย่างยิ่งใหญ่ นางมนสิณี วัฒนกุลชัย ประธานมูลนิธิปูนเถ้ากม-มา และประธานมูลนิธิประสาทยุสสถาน จังหวัดพิษณุโลก ในฐานะประธานในการจัดงานเทศกาลโคมไฟง่วนเซียว เปิดเผยถึง แนวคิดในการจัดงานนี้ว่า ในปีนี้มีความตั้งใจที่จะจัดงานเทศกาลโคมไฟง่วนเซียวให้ยิ่งใหญ่มากกว่าทุกปีที่ผ่านมา ต้องการให้ งานเทศกาลโคมไฟง่วนเซียวเป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายจีนจังหวัดพิษณุโลก และสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวจากต่างจังหวัดและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จุดน่าสนใจภายในงานคือ การประดิษฐ์โคมไฟยักษ์ขนาด 6 เมตรเป็นโคมไฟที่ใหญ่ที่สุด ทั้งนี้ ยังตื่นตากับโคมไฟตลอดเส้นทางมากกว่า 10,000 ดวง ตื่นตากับอุโมงค์โคมไฟและสวนตุ๊กตาโคมไฟ อีกทั้งสามารถรับชมและร่วมสนุกกับกิจกรรมต่างๆมากมาย ทั้งการประกวดการแต่งโคมไฟ การประกวดรถแห่โคมไฟ การประกวดหุ่นน้อย เทพธิดา มีการออกร้านของดีของอร่อยเมืองพิษณุโลกรวมกว่า 200 ร้านค้า และมีคอนเสิร์ตเต็มรูปแบบ การแสดงโชว์จากประเทศจีนและดารารวมทั้งศิลปินแนวหน้าของประเทศไทย (ไพบุลย์ ณะบุตรจอม, 2562)

นอกจากนี้ ชุมชนชาวจีนได้อพยพและเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยชุมชนจีนบริเวณนั้น เรียกว่า “ย่านตลาดน้อย” (นิภาพร รัชตพัฒนกุล, 2546, หน้า 162-165) ย่านนี้มีชาวจีนหลากหลายชนชาติ หนึ่งในนั้นคือ ชาวฮกเกี้ยน (福建人) พวกเขาได้สร้าง “ศาลเจ้าโจวซือกง (清水祖师公)” ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2347 เพื่อเป็นศูนย์รวมของชาวจีนฮกเกี้ยน (福建人) ถือว่าเป็นศาลเจ้าที่มีความเก่าแก่มากที่สุดในย่านตลาดน้อย งานเทศกาลหยวนเซียวยังคงเป็นประเพณีสำคัญของศาลเจ้าโจวซือกง (清水祖师公) ย่านตลาดน้อย งานวันหยวนเซียวจะจัดขึ้นภายหลังจากวันตรุษจีนประมาณ 15 วัน ปี 2562 จัดขึ้นเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ที่ผ่านมา ซึ่งตรงกับวันมาฆบูชา ภายในงานชาวจีนโดยเฉพาะกลุ่มฮกเกี้ยน ทั้งที่อาศัยอยู่ภายในย่านตลาดน้อยและจากที่อื่น ๆ ที่มีความศรัทธาในเทพเจ้าโจวซือกง (祖师公) ต่างเดินทางมาร่วมงานกันอย่างคึกคัก ผู้คนเริ่มทยอยมาที่ศาลเจ้าตั้งแต่ช่วงเช้าตรู่ของวันจนถึงช่วงค่ำ พิธีกรรมที่ทำร่วมกันของศาลเจ้า ประกอบด้วยการจุดเทียนเพื่อบูชาเทพเจ้า การเซ่นไหว้ขอพรเทพเจ้าและทำบุญบำรุงศาลเจ้าด้วยการซื้อขนมมงคลต่าง ๆ ที่ศาลเจ้าเตรียมไว้ โดยเฉพาะขนมเต๋อซึ่งทำขึ้นเป็นพิเศษเฉพาะเทศกาลหยวนเซียวเท่านั้น จากนั้นในช่วงค่ำจะมีการแสดงงิ้วที่บริเวณด้านหน้าศาลเจ้า เพื่อถวายเทพเจ้าและเป็นมหรสพที่สร้างความรื่นเริงให้แก่คนทั่วไป วันงานทางศาลเจ้าจะจัดเตรียมของไหว้และขนมมงคลแบบต่าง ๆ อาทิ ส้ม ขนมเปี๊ยะ สำหรับให้ผู้เดินทางมาศาลเจ้าซื้อกลับไป มีความเชื่อว่าเป็นของมงคล เพราะเป็นของที่ผ่านความศักดิ์สิทธิ์จากศาลเจ้าแล้ว ถ้านำกลับไปรับประทานจะมีแต่โชคลาภ ความรุ่งเรืองทั้งต่อตนเองและครอบครัว (อภิญา นนันทนาท, 2559)

สิ่งที่เด่นชัดของไหว้พิเศษที่ทางศาลเจ้าจัดเตรียมไว้เฉพาะสำหรับงานหยวนเซียวเป็นประจำทุกปีคือ “ขนมเต๋อ” กล่าวได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของงานหยวนเซียวที่ศาลเจ้าโจวซือกง (清水祖师公) และเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนาน และอาจเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมชาวจีนฮกเกี้ยนอีกด้วย เนื่องจากพบว่านิยมใช้ขนมที่ทำเป็นรูปเต๋อในงานประเพณีต่าง ๆ ของชาวจีนฮกเกี้ยนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในที่อื่น ๆ ด้วยเช่นกัน ในหลายวัฒนธรรมทั่วโลก “เต๋อ” มีความหมายแสดงถึงการมีอายุยืนยาวและความมั่นคง ด้วย

ลักษณะทางกายภาพของเต่าที่มีความแข็งแรง มีกระดองที่สามารถป้องกันภัยอันตราย และมีอายุยืนยาวตามธรรมชาติ ในวัฒนธรรมจีนก็ให้ความสำคัญกับเต่าในฐานะสัตว์ศักดิ์สิทธิ์และเป็นสัญลักษณ์มงคลที่แสดงถึงความมีอายุยืน พลังความแข็งแรง และการยืนหยัด ตำนานการสร้างโลกของจีน กล่าวว่า เต่ามีส่วนช่วย ผานกู่ (盘古开天) เทพบิดาของชาวจีนสร้างโลก นอกจากนี้ ตั้งแต่ยุคจีนโบราณยังมีความเชื่อว่ากระดองเต่าสามารถใช้ทำนายอนาคตได้อีกด้วย กลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนทั้งในประเทศจีน ไต้หวัน และประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และหลายจังหวัดทางภาคใต้ของไทย เช่น ตรัง พังงา ภูเก็ต ฯลฯ จึงทำขนมรูปร่างเต่าเพื่อนำมาใช้ในเทศกาลสำคัญต่าง ๆ และให้ผู้อื่นในโอกาสพิเศษ เช่น พิธีม้วนธงหรือพิธีครอบเดือนของเด็กชายจีนฮกเกี้ยน เพื่อให้เด็กเติบโตมามีความสุขดี สมบูรณ์แข็งแรง วันคล้ายวันเกิดของผู้อาวุโสจะนำขนมเต่าไปมอบให้เพื่ออวยพรให้มีอายุยืนนาน (อภิญญา นนทนาท, 2559)

สรุปได้ว่า การจัดงานเทศกาลหยวนเซียวทั้ง 4 จังหวัดนี้มีความเหมือนและแตกต่างกันออกไป วัตถุประสงค์และประเพณีดั้งเดิมของทั้ง 4 จังหวัดมีความคล้ายคลึงกัน คือ เพื่อการบูชาเทพเจ้าและขอพรให้แก่ตนเองและครอบครัว ภายในงานมีการประดับโคมไฟอย่างสวยงาม แต่การจัดงานหยวนเซียวในจังหวัดภูเก็ต เนื่องจากเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีชาวจีนโพ้นทะเลและชาวไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จึงให้ความสำคัญประเพณีดั้งเดิมแบบจีน ศาลเจ้าเสียนหลอไต่เทียนกง จังหวัดสมุทรปราการ จัดงานหยวนเซียวขึ้นเป็นประจำทุกปี และจะมีการแสดงอย่างยิ่งใหญ่ เพื่อบูชาเทพเจ้าในศาลเจ้า 5 พระองค์ และจังหวัดพิษณุโลก เกิดจากการร่วมมือกันจากหลายหน่วยงาน จะเน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัด กิจกรรมที่จัดขึ้นมีความแตกต่างจากกิจกรรมของเทศกาลดั้งเดิมของจีน อาทิ การละเล่นพื้นบ้าน การประกวดธิดาหยวนเซียว การแสดงต่าง ๆ ของนักเรียนในพื้นที่ การประกวดรถแห่โคมไฟ เป็นต้น มีการผสมผสานวัฒนธรรมไทยเข้าด้วย ชุมชนชาวจีนย่านตลาดน้อยจะจัดงานคล้ายคลึงกับศาลเจ้าเสียนหลอไต่เทียนกง จังหวัดสมุทรปราการ แต่เป็นการเฉลิมฉลองเฉพาะชาวจีนฮกเกี้ยนเท่านั้น อย่างไรก็ตาม จุดประสงค์หลักในการจัดงานเทศกาลหยวนเซียวนั้นก็คือ เพื่อรักษาและสืบทอดประเพณีของเทศกาลนี้ให้คงอยู่ต่อไป รวมทั้งเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมของเทศกาลหยวนเซียวอีกด้วย

4. วัฒนธรรมของเทศกาลหยวนเซียวที่ส่งผลต่อสังคมไทย

อมรา พงศาพิชญ์ (2534, หน้า 1-2) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น กำหนดขึ้น มีใช้สิ่งที่มนุษย์ทำตามสัจชาตญาณ ฉะนั้น วัฒนธรรม เป็นระบบในสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้น มีใช้ระบบที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ตามสัจชาตญาณ วัฒนธรรมเป็นระบบสัญลักษณ์ในสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้น มา แล้วจึงสอนให้คนรุ่นหลัง ๆ ได้เรียนรู้หรือนำไปปฏิบัติ วัฒนธรรมจึงต้องมีการเรียนรู้และถ่ายทอดโดยแนวคิดของวัฒนธรรมแบ่งเป็น 2 ด้านใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) เห็นว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ดี และ 2) เห็นว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งไม่ดี เนื่องจากประเทศไทยถือว่าเป็นเมืองพุทธ ประชากรไทยร้อยละ 95 นับถือพุทธศาสนา ความเชื่อและวัฒนธรรมทางพุทธศาสนาซึมลึกอยู่ในจิตใจของประชาชน ส่งผลให้คนไทยมีนิสัยใจกว้างและเปิดใจรับสิ่งต่าง ๆ จากภายนอกได้ ดังนั้น คนไทยจะไม่ดูถูกหรือเหยียดหยามวัฒนธรรม

ของต่างประเทศ ชาวจีนจำนวนมากก็นับถือพุทธศาสนาเช่นกัน ถึงแม้จะไม่ใช่นิกายเดียวกัน แต่หลักคำสอนและการปฏิบัติตนมีความคล้ายคลึงกันหลายประการ อีกทั้งชาวจีนยึดถือหลักคำสอนของขงจื๊อ โดยหลักคำสอนขงจื๊อกล่าวว่า มนุษย์ทุกคนต้องมีคุณธรรมซึ่งเป็นการปฏิบัติเพื่อดำรงชีวิตอยู่ในสังคม เช่น การเคารพผู้ใหญ่ ความกตัญญูกตเวที การวางตัวในสังคม เป็นต้น ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับหลักคำสอนของพุทธศาสนาของคนไทย ด้วยเหตุนี้คนไทยเชื้อสายจีนจึงสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนไทยในสังคมได้อย่างมีความสุข อีกทั้งส่งผลให้ความคิด คติ นานิยม รวมทั้งธรรมเนียมประเพณีของจีนบางประการส่งผลให้ต่อการดำรงชีวิตของคนไทยด้วยเช่นกัน

เทศกาลหยวนเซียว ถือว่าเป็นเทศกาลที่สำคัญรองจากเทศกาลตรุษจีน ซึ่งมีประวัติความเป็นมายาวนานถึง 2,000 กว่าปี การจัดงานเฉลิมฉลองเทศกาลและกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นนั้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของเทศกาลหยวนเซียว คนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยร่วมกันจัดงานเทศกาลหยวนเซียวก็เพื่อสืบทอดเทศกาลที่ดั้งเดิมของชาวจีนไว้ และเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมของตนเองให้แก่คนไทยในท้องถิ่นรับรู้ คนไทยในท้องถิ่นได้เข้าร่วมเทศกาลของจีน อาทิ ศาลเจ้าหลายแห่งจัดงานหยวนเซียว ประดับโคมไฟอย่างสวยงาม และมีพิธีกรรมเพื่อบูชาเทพเจ้า เสริมความมงคลในแก่ตนเองและครอบครัว คนไทยที่อาศัยอยู่บริเวณนั้นก็จะมาไหว้เทพเจ้าและร่วมเฉลิมฉลองงานหยวนเซียวด้วยเช่นกัน ส่งผลให้คนไทยในพื้นที่ประมูมมองด้านความคิดและทัศนคติเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างชาติท้ายสุดทำให้คนไทยเชื้อสายจีนและคนไทยที่อาศัยในพื้นที่อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

5. วัฒนธรรมของเทศกาลหยวนเซียวส่งผลต่อเศรษฐกิจของไทย

ลัทธิมากลซ์ (วัชรพล พุทธรักษา, 2559, หน้า 1) กล่าวว่า ความเจริญทางเศรษฐกิจเกิดจากแรงขับเคลื่อนและการพัฒนาของคนและสังคมนั้น ๆ ในสมัยก่อนคนไทยเชื้อชาติจีนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย สถานภาพทางครอบครัวค่อนข้างแย่ ขอเพียงแค่มีอาหารประทังชีวิตก็เพียงพอแล้ว เวลาต่อมา วัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย สมัยก่อนประเทศไทยมีระบบการปกครองแบบศักดินา มีการแบ่งชนชั้น โดยมีเจ้านายและมีทาสรับใช้ ทาสรับใช้ต้องคอยดูแลปรนนิบัติเจ้านาย ดังนั้น พวกเขาจึงไม่มีโอกาสสร้างอาชีพของตนเอง แต่คนจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยในช่วงเวลานั้นไม่ต้องเป็นทาสหรือทำงานให้เจ้านาย สามารถประกอบอาชีพของตนเองได้ คนจีนมีความเชี่ยวชาญในเรื่องการค้าและการประกอบธุรกิจเป็นทุนเดิม ทำให้สมัยกรุงรัตนโกสินทร์กิจการ ร้านค้าในประเทศไทยล้วนมีเจ้าของเป็นคนจีน ขณะเดียวกันพระมหากษัตริย์ลำดับต้นถึงกลางแห่งราชวงศ์จักรีนั้นได้พระราชทานประโยชน์โภชนาผลพร้อมนโยบายพิเศษที่เอื้อแก่พ่อค้าชาวจีนเป็นอย่างมาก คนไทยเองก็ได้ต่อต้านชาวจีน กลับให้สิทธิซึ่งเท่าเทียมกับคนไทยในการทำอาชีพค้าขาย เกษตรกรรม ต่อเรือและการเดินเรือด้วย เหนือสิ่งอื่นใดคือ พ่อค้าชาวจีนได้รับสิทธิพิเศษในการเดินทางเข้าออกประเทศสยามอย่างเสรี อันเป็นอภิสิทธิ์ที่พ่อค้าจากชาติอื่นไม่ได้รับเลย สำหรับผู้อพยพชาวจีน เสน่ห์ของประเทศสยามไม่ได้อยู่ที่ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สภาพความเป็นอยู่ จิตใจ วิถีชีวิต ศาสนา วัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันเท่านั้น แต่อยู่ที่คนไทยปฏิบัติต่อเขาด้วยความอบอุ่นและมีน้ำใจจริงต่อกัน พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรง

ปฏิบัติต่อชาวจีนไม่ต่างกับที่ทรงปฏิบัติต่อชนชาวไทยด้วยกันเลย ใน พ.ศ. 2434 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชกระแสรับสั่งให้สร้างถนนเยาวราช ซึ่งเป็นย่านชุมชนชาวจีน หลังจากประเทศไทยลงนามในสนธิสัญญาบาวริงแล้ว การปฏิรูปชุมชนชาวจีนครั้งสำคัญ โดยมีการจัดตั้งกลุ่มชุมชนและสังคมชาวจีนที่ถูกต้องตามกฎหมาย ในปัจจุบันสมาคมจีนในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 1) สมาคมจีนที่ก่อตั้งบนพื้นฐานของภาษาถิ่นคือ สมาคมกวางสี (滿族) สมาคมไหหลำ (海南) สมาคมฮกเกี้ยน (福建) สมาคมฮากกา (客家) สมาคมแต้จิ๋ว (潮州) 2) สมาคมที่ตั้งบนพื้นฐานของเชื้อสกุลหรือแซ่ มีขึ้นเพื่อจูนเจือมิตรภาพในหมู่สมาชิก เพิ่มโอกาสในการสร้างเครือข่าย เป็นเครื่องเตือนใจชนรุ่นใหม่ในอนาคตถึงเครือญาติในจีนแผ่นดินใหญ่ เช่นเดียวกับความสำคัญที่จะได้รับทราบถึงวัฒนธรรมและสิ่งที่สืบทอดต่อกันมา ปัจจุบันนี้มีสมาคมที่ตั้งขึ้นจากเชื้อสกุลจีนมากกว่า 60 แห่งในประเทศไทย และ 3) สมาคมการค้า ก่อตั้งขึ้นโดยพ่อค้าชาวจีน ประกอบด้วย สมาชิกที่อยู่ในอุตสาหกรรมหรืออาชีพเดียวกัน สมาคมการค้าเป็นตัวกลางแลกเปลี่ยนข้อมูล มีส่วนช่วยให้หลีกเลี่ยงการแข่งขันกันโดยไม่จำเป็นระหว่างสมาชิก หรือการหาข้อพิพาทเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลซึ่งจะมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมของตน สมาคมการค้าจีนที่ใหญ่และมีอิทธิพลที่สุดในประเทศไทยก็คือหอการค้าไทย-จีน (Thai-Chinese Chamber of Commerce: TCC)

จากข้อมูลดังกล่าว คนจีนที่อาศัยอยู่ที่ประเทศไทยสามารถพัฒนาธุรกิจและกิจการของตนเองให้เฟื่องฟูแล้ว ยังมีความรู้และเข้าใจเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างดี พวกเขาจึงนำเอาความคิด วิถีชีวิต ศิลปะและความรู้แขนงต่าง ๆ มาใช้ในการดำรงชีวิตในประเทศไทย ช่วยเพิ่มสีสันและพลังความตื่นตัวให้กับสังคมไทย รวมทั้งวัฒนธรรมจีนหลังไหลเข้ามาอย่างต่อเนื่อง จนส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในด้านต่าง ๆ เช่น การสร้างโรงเรียนจีนเอกชนภายใต้ชื่อของตนเองในชุมชนจีนหลาย ๆ แห่ง การก่อตั้งมูลนิธิเพื่อเด็กต้อ การก่อตั้งโรงพิมพ์หนังสือพิมพ์จีน เป็นต้น รวมทั้งเทศกาลที่สำคัญของจีน หนึ่งในนั้นก็คือ เทศกาลหยวนเซียว ในทุกปีสมาคมจีนจะร่วมมือกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องของจังหวัด จัดงานเฉลิมฉลองเทศกาลหยวนเซียว โดยแนวคิดของการจัดงานในแต่ละปีจะแตกต่างกันออกไป สิ่งสำคัญในงานจะเน้นการประดับโคมไฟและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีนและเผยแพร่วัฒนธรรมจีน นอกจากนั้น ยังสอดแทรกวิถีวัฒนธรรมไทยและกิจกรรมบันเทิงต่าง ๆ เข้าด้วย เช่น ประกวดธิดาหยวนเซียว ประกวดร้องเพลงจีน การแสดงละคร การจัดแสดงร้านอาหารพื้นเมือง เป็นต้น คนไทยเชื้อสายจีนคนไทยในพื้นที่และชาวต่างชาติจำนวนมากต่างเข้าร่วมงาน เพื่อเรียนรู้และซึมซับวัฒนธรรมจีน ถ่ายรูปกับโคมไฟประดับเก็บไว้เป็นที่ระลึก รวมทั้งซื้ออาหารและสินค้าพื้นเมืองเป็นของฝาก การจัดงานเฉลิมฉลองเทศกาลหยวนเซียว นอกจากเป็นการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมจีน ยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด และเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่อีกด้วย ตัวอย่างเช่น เทศกาลโคมไฟที่จังหวัดภูเก็ต ในปี พ.ศ. 2562 กวี ตันสุคตานนท์ (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 29 มกราคม 2562) รองนายกเทศมนตรีนครภูเก็ต กล่าวเพิ่มเติมว่า เทศบาลนครภูเก็ตมีนโยบายในการร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นจากรุ่นสู่รุ่นโดยอาศัยความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายทางวัฒนธรรมหลายภาคส่วน

จนได้รับการยอมรับในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ภายในงานมีการแสดงวัฒนธรรมของนักเรียนในสังกัดเทศบาลนครภูเก็ต รวมทั้งมีจำหน่ายสินค้า ของที่ระลึก และอาหารขึ้นชื่อของจังหวัด จุดประสงค์ของการจัดงาน ได้แก่ 1) เพื่อที่จะฟื้นฟูวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตและการสืบสานเทศกาลโคมไฟ และ 2) สร้างบรรยากาศการท่องเที่ยวและกระตุ้นเศรษฐกิจยามค่ำคืน

บทสรุป

เทศกาลหยวนเซียวเป็นเทศกาลที่มีความสำคัญต่อชาวจีน มีธรรมเนียมและประเพณีปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตำนานและความเชื่อของเทศกาลหยวนเซียวสะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่และการเมือง การปกครองของจักรพรรดิฉินในสมัยก่อน เทศกาลหยวนเซียวในประเทศจีน จะประดับไฟตามบ้านเรือนและถนนหนทาง คนส่วนใหญ่จะออกมาชมการประดับไฟและรับประทานขนมทั้งหยวน รวมทั้งยังมีการละเล่นต่าง ๆ เช่น จุดพลุ จุดประทัด รำพัด และท่ายปริศนาโคมไฟ เป็นต้น การท่ายปริศนาโคมไฟ (猜灯谜) เป็นกิจกรรมที่มีมาตั้งแต่อดีต คือ การที่เจ้าของบ้านจะเขียนปริศนาไว้บนโคมไฟที่ประดับไว้หน้าบ้าน เพื่อเชิญชวนให้ผู้ที่เดินเที่ยวชมมาลองทาย โดยธรรมเนียมถ้าผู้ใดท่ายปริศนาได้ถูกต้อง เจ้าของบ้านจะเชิญเข้าไปร่วมดื่มน้ำชาในบ้านและมอบของรางวัลให้ กิจกรรมนี้จึงถือว่าเป็นกิจกรรมที่โดดเด่นที่จะจัดขึ้นในเทศกาลหยวนเซียวเท่านั้น นอกจากนี้ เทศกาลหยวนเซียวยังทำให้สมาชิกในครอบครัวอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน รับประทานขนมบัวลอยและชมพระจันทร์เต็มดวง เพิ่มโอกาสให้สมาชิกในครอบครัวได้ใช้เวลาร่วมกันอีกด้วย เทศกาลหยวนเซียวในประเทศไทย รูปแบบและกิจกรรมภายในงานจะแตกต่างกันไป ถ้ากลุ่มคนจีนที่อาศัยอยู่ในไทยและกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนเป็นผู้จัดงาน ตัวอย่างเช่น ศาลเจ้าและมูลนิธิหลายแห่งในประเทศไทย จะมีการประดับโคมไฟบริเวณโดยรอบ มีการทำพิธีกรรมเพื่อบูชาเทพเจ้าและสร้างความสิริมงคลในแก่ประชาชน ถ้ามูลนิธิร่วมมือกับทางหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐจัดงาน นอกจากมีการประดับโคมไฟอย่างอลังการแล้ว กิจกรรมภายในงานมีการแสดงวัฒนธรรมของไทยด้วย รวมทั้งมีการจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ กล่าวคือ การจัดงานเฉลิมฉลองเทศกาลหยวนเซียวในประเทศไทย ยังคงยึดถือความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมของจีน เพียงแต่เพิ่มความบันเทิงและผสมผสานวัฒนธรรมไทยเข้ามา เพื่อให้คนไทยในพื้นที่ได้เข้าร่วมชมการแสดงทั้งจีนและไทย เรียนรู้และสัมผัสวัฒนธรรมจีน

บรรณานุกรม

- โชติช่วง นาดอน. (2545). **วิถีแห่งเต๋า ชีวิตและผลงานของกวีเต๋า เถาเยวหนิง**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชุนเขา.
- _____. (2562, มกราคม 25). เทศกาลหยวนเซียว (ง่วนเซียว). **สยามรัฐออนไลน์**. สืบค้นจาก <https://siamrath.co.th/n/62567>
- ถาวร สิกขโกศล. (2557). **เทศกาลจีนและการเซ่นไหว้**. กรุงเทพฯ: มติชน.
- นิภาพร รัชตพัฒนกุล. (2546). ตลาดน้อย : พัฒนาการชุมชน แจ็ก ในบางกอก. **วารสารศิลปวัฒนธรรม**, 24(4), หน้า 162-165.
- ไพบูลย์ ณะบุตรจอม. (2562, มกราคม 20). จัดยิ่งใหญ่ "เทศกาลโคมไฟง่วนเซียว" สองแคว ประดับทั่วเมืองหมื่นดวง. **ไทยรัฐออนไลน์**. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/news/local/north/1474706>
- วัชรพล พุทธรักษา. (2559). ว่าด้วยลัทธิมาร์ก (Marxism). **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**, 12(2), หน้า 1.
- สุรินทร์ คงสินธ์. (2562, กุมภาพันธ์ 2). มุลินิธรรมกัตถัญญ เปิดเทศกาลโคมไฟเฟสตีวัล 2019 ต้อนรับเทศกาลตรุษจีน. **77 ข่าวเด็ด**. สืบค้นจาก <https://www.77kaoded.com/content/304036>
- อมรา พงศาพิชญ์. (2534). **วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ : วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิญญา นนทันท. "ขนมเต๋า" ในเทศกาลหยวนเซียว ที่ศาลเจ้าโจวซือของตลาดน้อย. สืบค้นจาก <http://lekprapai.org/home/view.php?id=5250>
- อรนพ เพ็ชรภิมล. (2562, กุมภาพันธ์ 6). เทศกาลโคมไฟสว่างไสว-ภูเก็ตจัดสืบทอดวัฒนธรรม. **ข่าวสด**. สืบค้นจาก https://www.khaosod.co.th/travel/news_2177666

อิริยาบถที่เหมาะสมของพิธีกรในงานการประชุมวิชาการ

Proper Body Language of Master of Ceremony for the Academic Conference

วันที่รับบทความ : 22 มีนาคม 2562

วันที่แก้ไขบทความ : 21 มิถุนายน 2562

วันที่ตอบรับบทความ : 25 มิถุนายน 2562

อติตตา ภูเจริญยศ¹

โสภิตา สังข์สว่าง²

จอมขวัญ สุทธิอินทร์³

บทคัดย่อ

อิริยาบถเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่สะท้อนจากการสำนึกรู้โดยการแสดงออกที่เหมาะสมในบริบทที่แตกต่างกัน พิธีกรเป็นบุคคลที่ต้องคำนึงถึงอิริยาบถให้เหมาะสมกับงานที่ตนปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะและบรรยากาศของงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานการประชุมวิชาการซึ่งเป็นงานแบบพิธีการ พิธีกรไม่เพียงมีบทบาทและหน้าที่ประกาศให้ผู้เข้าร่วมงานการประชุมทราบข้อมูลทั่วไปของงานเท่านั้น หากยังต้องดำเนินงานให้เป็นไปตามกำหนดการอย่างราบรื่น โดยประสานกับบุคคลหลายฝ่ายเพื่อสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าหรือดำเนินงานต่อไปได้หากมีเหตุให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามกำหนดการ ทั้งคณะกรรมการจัดงานการประชุมมีคุณสมบัติเป็นบุคคลที่มีคุณวุฒิด้านการศึกษาและตำแหน่งทางวิชาการระดับสูงจากนอกสถาบันเจ้าภาพในงานประชุมวิชาการระดับชาติ และจากต่างประเทศในงานประชุมระดับนานาชาติ รวมถึงผู้เข้าร่วมงานเป็นบุคคลในแวดวงการศึกษาเพื่อนำเสนอผลงานวิชาการ และ/หรือเข้าร่วมฟังผลงานวิชาการของผู้นำเสนอปฏิเสธมิได้ว่าพิธีกรเป็นเสมือนตัวแทนหรือภาพลักษณ์ของเจ้าภาพงานการประชุมวิชาการ อิริยาบถของพิธีกรขณะปฏิบัติหน้าที่ในเบื้องหน้าของงานการประชุมวิชาการจึงควรแสดงออกอย่างสำรวม มีท่าทีสง่างาม เผย ทั้งการยืน การเดิน การนั่ง การใช้มือและแขน และการเคลื่อนไหวศีรษะและไหล่ขณะพูดประกาศบนเวที อันจะส่งผลให้อารมณ์ของผู้เข้าร่วมงานสอดคล้องกับบรรยากาศของงานด้านวิชาการอีกด้วย

คำสำคัญ : อิริยาบถ พิธีกร การประชุมวิชาการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและภาษาไทยประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

² นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาชุมชนศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

³ อาจารย์ประจำภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

e-mail: jomkwan.sud@psu.ac.th

Proper Body Language of Master of Ceremony for the Academic Conference

Received: March 22, 2019

Revised: June 21, 2019

Accepted: June 25, 2019

Atitta Phucharoenyot¹

Sopida Sangsawang²

Jomkwan Sudhinont³

Abstract

Body language is a person's behavior reflected from his/her awareness and should be expressed properly in different contexts. A master of ceremony must express his/her body language suitable to the context and atmosphere of conference, especially in a formal academic conference. In the conference, the master of ceremony's role is not only to inform participants general information but also to ensure that the conference runs smoothly by coordinating with various sections to be able to solve problems that may happen and/or to continue even when there is something preventing the conference to run as planned. Because conference committees are people with qualifications, academic titles from the host institution and many other academic institutions from Thailand in a national conference and also from other countries in a case of international conference, and all participants who are the presenters and those who are attendants are academics, it is undeniable that the master of ceremony is a representative and represented as the image of the host institution. Therefore, the master of ceremony's body language while on duty on stage facing participants of the academic conference should be humble and elegant while standing, walking and sitting, and using his/her hands, arms, and moving his/her head and shoulders because his/her body language should set the mood of the participants to correspond with the atmosphere of the academic conference.

Keywords: body language, master of ceremony, academic conference

บทนำ

¹ Undergraduate student in the Language and Applied Thai Program, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus.

² Undergraduate student in the Language and Applied Thai Program, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus.

³ Lecturer, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University
e-mail: jomkwan.sud@psu.ac.th

พิธีกรเป็นบุคคลที่มีบทบาททั้งเบื้องหลังและเบื้องหน้าของงาน กล่าวคือ พิธีกรจำเป็นต้องทราบบริบทของงานที่ตนไปปฏิบัติหน้าที่โดยตลอด ทั้งลักษณะงาน สถานที่จัดงาน เจ้าภาพของงาน วัตถุประสงค์ของการจัดงาน แขกผู้มีเกียรติและแขกทั่วไปที่มาเข้าร่วมงาน รวมถึงกำหนดการของงาน พิธีกรซึ่งต้องติดต่อประสานงานกับคณะผู้จัดงานที่รับผิดชอบด้านต่าง ๆ อันเป็นเบื้องหลัง ส่วนบทบาทที่พิธีกรนำเสนอภาพลักษณ์ความเป็นตัวตนที่สอดคล้องกับงานนั้น ๆ เป็นงานเบื้องหน้า พิธีกรต้องมียุติยานที่เหมาะสมกับบริบทของงาน เพื่อส่งอารมณ์ให้แขกผู้มีเกียรติ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เข้าร่วมงานซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ให้เข้าถึงและมีส่วนร่วมร่วมกับบรรยากาศของงาน

อริยาบถ หมายถึง “อาการที่ร่างกายอยู่ในท่าใดท่าหนึ่ง เช่น วิ่ง กระโดด เดิน ยืน นั่ง นอน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1,416) ดังนั้น อริยาบถที่เหมาะสมของพิธีกร หมายถึง อาการหรือพฤติกรรมที่พิธีกรแสดงออกมาได้สอดคล้องกับบริบทของงาน เช่น พิธีกรใช้น้ำเสียง สีสหน้า และท่าทางสนุกสนานในงานแบบไม่เป็นพิธีการพิธีกรใช้น้ำเสียง สีสหน้า และท่าทางยิ้มแย้มแจ่มใสในงานแบบกึ่งพิธีการ และพิธีกรใช้น้ำเสียง สีสหน้า และท่าทางสำรวมในงานแบบพิธีการ

งานการประชุมวิชาการเป็นงานแบบพิธีการ กล่าวคือ ลักษณะบรรยากาศงานเป็นบรรยากาศแห่งวิชาการ งานดำเนินไปอย่างเคร่งครัดตามกำหนดการ รวมถึงระดับภาษาที่ต้องใช้ คือ ภาษากึ่งแบบแผนหรือภาษาราชการด้วยลักษณะงานการประชุมวิชาการเป็นงานแบบพิธีการ พิธีกรจึงต้องแสดงอริยาบถสำรวม ทั้งการยืน การเดิน การนั่ง การใช้มือและแขน และการเคลื่อนไหวศีรษะและไหล่ขณะพูดประกาศบนเวที

อริยาบถตามขอบเขตความหมายของบุคลิกภาพ

อริยาบถเป็นพฤติกรรมที่ร่างกายแสดงออกมาให้เห็นเป็นกริยา เช่น ท่วงท่าการนั่ง การยืน การเดิน การหันหน้าไปพูดคุยกับบุคคลอื่น การยกมือขึ้นป้องปากเมื่อกระแอม ฯลฯ อริยาบถเหล่านี้ จัดเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพภายนอกที่ได้รับการปลูกฝัง ชัดเกลา และหล่อหลอมจากผู้ปกครองและสังคมมาตั้งแต่วัยเยาว์นั้นแสดงว่าบุคคลที่มีอริยาบถที่ดี เหมาะสมแก่บริบทที่ตนอยู่ตามขอบเขตบทบาทและหน้าที่คือ บุคคลที่มีบุคลิกภาพภายในที่ดีมาก่อน กล่าวคือ เป็นบุคคลที่ได้รับการปลูกฝัง ชัดเกลา และหล่อหลอมให้ตระหนักถึงการแสดงออกที่เหมาะสม

บุคลิกภาพโดยทั่วไป หมายถึง สภาวะทุกอย่างที่ประกอบกันขึ้นเป็นตัวบุคคล โดยหมายรวมถึงคุณสมบัติหรือคุณลักษณะทางจิตใจ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกระทำของบุคคลในสภาพการณ์ต่าง ๆ เช่น รูปร่างหน้าตา กิริยามารยาท ท่าทาง การแต่งกาย การแสดงออก การพูด ทักษะคติ และความสนใจ (นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต, 2541, หน้า 68)

นิยามของบุคลิกภาพข้างต้นสามารถจำแนกบุคลิกภาพของบุคคลได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ บุคลิกภาพภายนอก คือ ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล ที่ผู้ใดจะสังเกตเห็นได้ชัดเจน เช่น รูปร่าง หน้าตา การแต่งกาย เสียง การประสานสายตา อริยาบถ การเคลื่อนไหว ฯลฯ บุคลิกภาพภายนอกนี้ สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้โดยง่าย และยังเห็นการพัฒนาได้อย่างชัดเจน (กฤษณ์สิทธิ์ ไวทยะวณิช, 2542, หน้า 69) ส่วนบุคลิกภาพภายใน คือ ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล ที่สังเกตเห็นได้ยาก เช่น ความฉลาด ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ความรับผิดชอบ ความจำ ซึ่งเป็นเรื่องของนามธรรม เป็นเรื่องของจิตใจที่จะต้องสังเกต คลุกคลีทำงานร่วมกันหรือคบหากันอย่างสนิทสนมจึงจะรู้บุคลิกภาพภายในของบุคคล (กฤษณ์ วัชรวิชัย, 2542, หน้า 76) ดังรายละเอียดตารางที่ 1 บุคลิกภาพภายนอก และบุคลิกภาพภายใน ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 บุคลิกภาพภายนอก และบุคลิกภาพภายใน (ทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์, 2535, หน้า 25)

บุคลิกภาพภายนอก	บุคลิกภาพภายใน
1. รูปร่าง	1. ความเชื่อมั่นในตนเอง
2. การแต่งกาย	2. ความกระตือรือร้น
3. การปรากฏตัว	3. ความรอบรู้
4. กิริยาท่าทาง	4. ความคิดริเริ่ม
5. การสบสายตา	5. ความจริงใจ
6. การใช้น้ำเสียง	6. ปฏิภาณไหวพริบ
7. การใช้ถ้อยคำภาษา	7. ความรับผิดชอบ
	8. ความจำ
	9. อารมณ์ขัน

รายละเอียดบุคลิกภาพภายนอกและบุคลิกภาพภายในดังตารางที่ 1 ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า อิริยาบถของบุคคลที่แสดงออกสู่สายตาบุคคลอื่น หลอมรวมจากประสบการณ์ และการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม และสังคม เป็นบุคลิกภาพภายใน และบุคคลนั้นมีสำนึกรู้ว่าควรแสดงอิริยาบถในบริบทที่แตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม โดยผนวกมารยาทและกาลเทศะร่วมด้วย อิริยาบถที่บุคคลอื่นสังเกตได้นั้น จึงเป็นบุคลิกภาพภายนอกที่สะท้อนจากความเป็นตัวตนภายใน บุคคลที่มีอิริยาบถที่ดีจึงหมายถึงบุคคลที่ได้รับการอบรมสั่งสอนที่ดี ทั้งให้ความสำคัญ และระมัดระวังการแสดงออกของตนเอง

ความสำคัญของอิริยาบถต่อหน้าที่พิธีกร

แม้พิธีกรมีบทบาททั้งติดต่อประสานงานเพื่อทำความเข้าใจบริบทงานในเบื้องหลัง สำหรับนำมาเสนอบนเวทีในเบื้องหน้า กล่าวคือ บทบาททั้งเบื้องหลังและเบื้องหน้าสำคัญทัดเทียมกัน อย่างไรก็ตาม บทบาทเบื้องหน้าเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ผู้เข้าร่วมงานมองเห็น และเป็นส่วนหนึ่งที่ผู้เข้าร่วมงานใช้ตัดสินว่าเป็นงานที่ดีหรือไม่ ดังนั้น พิธีกรจึงเป็นทั้งผู้ดำเนินงาน ภาพลักษณ์ของงาน รวมไปถึงภาพลักษณ์ของเจ้าภาพงานอีกด้วย

อิริยาบถตามขอบเขตความหมายของบุคลิกภาพที่พิธีกรแสดงออกจากการสำนึกถึงมารยาทสังคม และสอดคล้องกับบริบทของงาน นอกจากเป็นภาพลักษณ์ของพิธีกร งาน และเจ้าภาพงานดังกล่าวแล้วยังส่งเสริมให้พิธีกรเป็นผู้มีนัยทางอารมณ์ เป็นที่ชื่นชมของบุคคลที่พบเห็น การแสดงอิริยาบถที่ดีจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการเป็นพิธีกร นอกจากนี้ การแสดงอิริยาบถที่ดี เหมาะสม และสอดคล้องกับงาน

ทำให้พิธีกรรมมันใจยิ่งขึ้นผู้เข้าร่วมงานจะเชื่อมั่นและเข้าถึงอารมณ์ของพิธีกรรมและบรรยากาศของงาน นอกจากนี้ โอกาสที่จะได้รับการทาบทามไปปฏิบัติหน้าที่พิธีกรรมก็จะตามมา และอาจกลายเป็นอาชีพเสริม กระทั่งพัฒนาเป็นอาชีพหลัก เป็นความสำเร็จในหน้าที่การงานได้ในที่สุด (ฐานสัจจันท์ วงศ์สุวรรณ, 2547, หน้า 37-39)

ดังนั้น พิธีกรรมควรตระหนักถึงอิริยาบถที่แสดงออกต่อเจ้าภาพงาน แขกผู้มีเกียรติ รวมถึงผู้รับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เข้าร่วมงานซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ที่อาจสนใจทาบทามพิธีกรรมไปร่วมงานในโอกาสอื่น ๆ ต่อไป

อิริยาบถด้านร่างกายที่เหมาะสมของพิธีกรรม

อิริยาบถ หมายถึง การเคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งสำหรับพิธีกรรมนั้น ถือว่ามีความสำคัญที่จะต้องแสดงอิริยาบถประกอบการพูด โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิริยาบถด้านร่างกายอันเป็นบุคลิกภาพภายนอก ได้แก่ การเดิน การยืน การนั่ง การใช้มือและแขน และการเคลื่อนไหวศีรษะและไหล่ขณะประกาศบนเวที ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต, 2541, หน้า 76-79)

1. การเดิน

“การเดิน” เป็นอิริยาบถแรกในการปฏิบัติหน้าที่ของพิธีกรรมต่อผู้เข้าร่วมงาน ที่สะอาดตาและมักได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วมงานเสมอ เนื่องจากพิธีกรรมเป็นทั้งภาพลักษณ์ของงานและเจ้าภาพ ดังนั้น พิธีกรรมจึงควรเดินอย่างเป็นธรรมชาติ ไม่ก้าวเท้าช้าหรือเร็วจนเกินไป ศีรษะตั้งตรงขณะเดิน แกว่งแขนตามสบาย ตัวตรง ทรงตัวให้ดูสง่า ไม่หลังโกง หรือยืดตัวมากเกินไปจนดูไม่เป็นธรรมชาติหรือแข็งเกร็ง

พิธีกรรมควรเดินไปยังเวทีในลักษณะเส้นตรง ไม่เดินอ้อมเวที ให้ก้าวขึ้นไปบนเวทีด้วยความมั่นใจ ไม่เอื่อยเฉื่อย ไม่วิ่ง หรือกระโดด ไม่จืด ๆ จ้อง ๆ ลูกลู่ลูกกลนและก้าวลงจากเวทีด้วยความผ่อนคลาย ทะมัดทะแมงอย่างสง่าผ่าเผย ไม่เดินย่อง ๆ

2. การยืน

เมื่อพิธีกรรมเดินมายังเวทีแล้ว ต้องยืนกล่าวทักทายหรือยืนปฏิบัติหน้าที่ในส่วนพิธีกรรมเสมอ ยิ่งกว่านั้น พิธีกรรมอาจต้องยืนตลอดการปฏิบัติงานด้วย ความเป็นธรรมชาติในการยืนเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมงานที่มองเห็นไม่อดอึดต่ออิริยาบถที่แข็งเกร็งทั้งท่วงท่าการยืนที่เป็นธรรมชาติดังทำให้พิธีกรรมหันหรือก้าวขาไปยังตำแหน่งอื่นบนเวทีได้สะดวก อย่างไรก็ตาม ท่วงท่าการยืนที่เป็นธรรมชาตินั้น จะต้องไม่สบายกระทั่งทำให้ผู้เข้าร่วมงานรู้สึกวุ่นวายและบรรยากาศของงานขาดความเป็นทางการ

พิธีกรรมควรยืนตัวตรง ศีรษะตั้งตรงในระดับที่พอดี ไม่ก้มหรือเชิด ไหล่ไม่ตก ยก ห่อ หรือยกไหล่ตลอดเวลา ไม่ล้วงกระเป๋า ถ่างขา จับเข็มขัด หรือเท้าเอว ในกรณีที่พิธีกรรมยืนบนแท่นพูดไม่ควรพิงแท่นหรือใช้มือจับไมโครโฟนตลอดเวลา

การยืนสำหรับพิธีกรชาย ควรให้เท้าห่างกันพอสมควรและให้น้ำหนักตัวตกลงบนเท้าทั้งสองข้าง เท่า ๆ กัน ไม่กดน้ำหนักลงตรงส้นเท้าหรือปลายเท้ากระทั่งกลายเป็นเขย่ง ส่วนการยืนสำหรับพิธีกรหญิงควรยืนเท้าชิด ใช้ส้นเท้าข้างหนึ่งแตะตรงกลางเท้าอีกข้างหนึ่ง หรือที่เรียกกันว่ายืนแบบสับนาฬิกา

หรือสองนาฬิกา กรณีที่ไม่ถือไมโครโฟนให้เอามือประสานไว้ข้างหน้า และหากต้องยกไมโครโฟนเพื่อพูดให้ใช้มือเพียงข้างเดียว

3. การนั่ง

การปฏิบัติหน้าที่ของพิธีกรบางโอกาส อาจต้องใช้อิริยาบถในการนั่งพูดตามลักษณะของงาน เช่น การสัมภาษณ์ การรายงานข่าว พิธีกรควรนั่งตัวตรง เพื่อเปล่งเสียงได้อย่างมีพลัง เชิดศีรษะเล็กน้อย พอสวยงาม เพื่อสบตากับผู้ให้สัมภาษณ์หรือผู้เข้าร่วมงาน หลีกเลี่ยงการนั่งพิงพนัก เนื่องจากน้ำหนักตัวจะตกอยู่บริเวณกลางหลัง ส่งผลให้ทรวงอกขยายตัว ไม่สะดวกในการเปล่งเสียง ไม่ควรนั่งโยกเก้าอี้ ควรนั่งในท่าที่สุภาพ ไม่กระดิกเท้า ไขว่ห้าง หรือกระตุกเข่า และไม่ควรงั่งบนโต๊ะหรือบนพนักเก้าอี้

การนั่งในท่าทางที่เหมาะสมระหว่างปฏิบัติหน้าที่พิธีกรดังกล่าว ทำให้การทรงตัวมั่นคง สามารถเปล่งเสียงได้อย่างมีพลัง ช่วยให้การพูดมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเสริมให้มีบุคลิกภาพที่ดีและทำให้การพูดครั้งนั้นส่งอารมณ์ ความรู้สึก และบรรยากาศไปยังผู้เข้าร่วมงานรู้สึกมั่นใจและเชื่อถือ

4. การใช้มือและแขน

การใช้มือและแขนประกอบการพูดสำหรับพิธีกร จะทำให้การพูดน่าสนใจ เป็นธรรมชาติ ทั้งยังเสริมให้ถ้อยคำหนักแน่น ส่งอารมณ์และความรู้สึกให้ผู้เข้าร่วมงานเข้าใจ และเข้าถึงเรื่องราวได้สะดวก ขึ้นอย่างไรก็ตาม หากใช้มากเกินไปจะทำให้จุดสนใจของผู้เข้าร่วมงานเปลี่ยนไปอยู่ที่ท่าทางได้

ดังนั้น พิธีกรจึงควรใช้ท่าทางเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมอย่างเป็นธรรมชาติ สื่อความหมายเป็นที่เข้าใจได้ตรงกันระหว่างพิธีกรกับผู้เข้าร่วมงาน ทั้งเหมาะสมแก่จังหวะและสอดคล้องกับเนื้อหาที่พูด โดยใช้มือและแขนให้อยู่ในระดับสายตาของผู้เข้าร่วมงานหรือไม่ต่ำกว่าสะเอว และละเว้นท่วงท่าที่เป็นไปตามความเคยชิน หรือไร้ความหมาย เช่น การเอามือลูบคลำจมูก หรือการขยับเนคไทบ่อย ๆ

การใช้มือและแขนที่เหมาะสมสำหรับพิธีกรมีหลักการดังต่อไปนี้(นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต อ้างถึงใน สมจิต ชิวปรีชา, 2535, หน้า 48-49)

- 4.1 การผายมือ ใช้เมื่อต้องการบอกทิศทางเชื้อเชิญ หรือใช้ระบุตัวบุคคลแทนการใช้นิ้วชี้
- 4.2 การชี้นิ้ว ใช้เมื่อกล่าวถึงจำนวน ทิศทาง หรือสิ่งของ โดยคำนึงให้เหมาะกับวัตถุประสงค์ของการใช้
- 4.3 การตั้งมือ ใช้ประกอบเมื่อพูดถึงขนาด รูปร่าง ลักษณะของคน หรือสิ่งของ
- 4.4 การคว่ำมือ ใช้เมื่อกล่าวถึงลักษณะสูง หรือต่ำ
- 4.5 การสั่นมือ ใช้เมื่อกล่าวถึงการปฏิเสธ หรือการห้ามปราม
- 4.6 การใช้กำปั้น ใช้เมื่อต้องการแสดงถึงความรู้สึกที่รุนแรง โกรธแค้น หรือการตัดสินใจอย่างเด็ดเดี่ยว

5. การเคลื่อนไหวศีรษะและไหล่

พิธีกรมีโอกาสผนวกศีรษะเมื่อต้องการแสดงการยอมรับหรือเห็นด้วย และสั่นศีรษะเพื่อแสดงการปฏิเสธ หรือยกไหล่เพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกบางอย่าง เป็นการใช้ภาษากายประกอบการกล่าวที่มีความหมายแทนถ้อยคำ ช่วยเสริมให้การกล่าวนั้น เป็นไปอย่างธรรมชาติและมีชีวิตชีวามากขึ้น

ระหว่างที่พิธีกรกล่าวถ้อยคำ ศีรษะควรตั้งตรง ไม่ก้มหรือหันหน้าไปมามากเกินไป ควรเคลื่อนไหวศีรษะและไหล่ให้สอดคล้องกับจังหวะและเรื่องราวที่กำลังกล่าวอาจใช้แทนถ้อยคำบางโอกาส หรือใช้ร่วมกับการกล่าวถ้อยคำเมื่อต้องการเน้นเรื่องราวให้มีน้ำหนักและจริงจัง อย่างไรก็ตาม พิธีกรไม่ควรเคลื่อนไหวศีรษะและไหล่มากเกินไปทั้งดึงความสนใจของผู้เข้าร่วมงานไปจากเรื่องราวที่กำลังกล่าว

นอกจากนี้ พิธีกรไม่ควรหันศีรษะเมื่อไม่เห็นด้วยกับผู้เข้าร่วมงาน สายหน้าเมื่อผู้เข้าร่วมงานตอบผิดหรือตอบไม่ได้ หรือขีดหน้าใส่ผู้เข้าร่วมงาน เนื่องจากเป็นอิริยาบถที่ไม่ให้เกียรติผู้เข้าร่วมงาน

หน้าที่ของพิธีกรในงานการประชุมวิชาการ

งานการประชุมวิชาการเป็นงานแบบพิธีการ พิธีกรต้องทราบรายละเอียดของงานเพื่อทำความเข้าใจขั้นตอนซึ่งมีบางส่วนจำเป็นต้องแจ้งให้ผู้เข้าร่วมงานรับทราบ รวมถึงเข้าใจบริบทขอบเขตบทบาท และเวลาปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ซึ่งขั้นตอนการจัดงานการประชุมวิชาการมีรายละเอียดดังนี้ (มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2559)

1. จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดงานการประชุมวิชาการ
2. นัดประชุมคณะกรรมการจัดงานการประชุมวิชาการ
3. จัดทำเว็บไซต์การประชุมวิชาการ และประชาสัมพันธ์
4. ผู้ประสงค์เข้าร่วมนำเสนอผลงานวิชาการส่งผลงานเพื่อขอรับการพิจารณา
5. พิจารณาและคัดเลือกผลงานวิชาการเพื่อนำเสนอในงานการประชุมวิชาการ
6. จัดทำและจัดส่งหนังสือตอบรับผลงานวิชาการที่ได้รับการคัดเลือกให้นำเสนอในงานการประชุมวิชาการ
7. จัดทำรายงานสืบเนื่อง (proceedings) งานการประชุมวิชาการ
8. จัดเตรียมกระเป๋ใส่เอกสารประกอบงานการประชุมวิชาการ
9. จัดเตรียมพิธีกรสำหรับงานช่วงเช้า รวมทั้งประธานและเลขานุการห้องย่อย
10. จัดเตรียมอาหารและสถานที่ที่ใช้ในการจัดงานการประชุมวิชาการ
11. สรุปผลการจัดงานการประชุมวิชาการ

ขั้นตอนการจัดงานการประชุมวิชาการข้างต้น เป็นส่วนหนึ่งในการเตรียมบทพูดของพิธีกร เช่น แจ้งสถานที่และเวลาการรับรายงานสืบเนื่อง (proceedings) งานการประชุมวิชาการแก่ผู้เข้าร่วมงาน แจ้งสถานที่และเวลาการรับประทานอาหาร นอกจากนี้ ขั้นตอนดังกล่าวยังทำให้พิธีกรเข้าใจบริบทของงานว่ามีบทบาทในช่วงเช้า เนื่องจากในห้องย่อยสำหรับนำเสนอผลงานวิชาการมีบุคคลอื่นปฏิบัติหน้าที่เพิ่มเติม และบทบาทของพิธีกรอาจเกิดขึ้นอีกครั้งเมื่อมีพิธีปิดงาน ขึ้นกับบริบทของแต่ละงาน การรู้ขั้นตอนดังกล่าวส่งผลให้พิธีกรมั่นใจเมื่อแจ้งให้ผู้เข้าร่วมงานรับทราบข้อมูล ทั้งมีผลต่อการแสดงอิริยาบถที่เหมาะสมแก่งานและผู้เข้าร่วมงาน อันช่วยเสริมให้ผู้เข้าร่วมงานเชื่อมั่นถึงคุณภาพและมาตรฐานของงานอีกด้วย

นอกจากนี้ พิธีกรควรทราบบริบทความแตกต่างระหว่างงานการประชุมวิชาการระดับชาติกับงานการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ เพื่อการเตรียมตัวปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม ดังตารางที่ 2 งาน

การประชุมวิชาการระดับชาติและงานการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ (บุรินทร์ รุจจนพันธุ์, 2557) ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 งานการประชุมวิชาการระดับชาติและงานการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ

งานการประชุมวิชาการระดับชาติ	งานการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ
1. มีกองบรรณาธิการจัดทำรายงานการประชุม	1. มีกองบรรณาธิการจัดทำรายงานการประชุม
2. คณะกรรมการจัดประชุมประกอบด้วย ศาสตราจารย์หรือผู้ทรงคุณวุฒิระดับปริญญาเอก หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้น ๆ จากนอกสถาบันเจ้าภาพ อย่างน้อยร้อยละ 25	2. คณะกรรมการจัดประชุมประกอบด้วย ศาสตราจารย์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิระดับปริญญาเอก หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้น ๆ จากต่างประเทศ อย่างน้อยร้อยละ 25
3. มีผู้ประเมินบทความที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น	3. มีผู้ประเมินบทความที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น
4. มีบทความที่มาจากหน่วยงานภายนอก สถาบันอย่างน้อย 3 หน่วยงาน และรวมกันแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 25	4. มีบทความที่มาจากต่างประเทศอย่างน้อย 3 ประเทศ และรวมกันแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 25

บริบทงานการประชุมวิชาการระดับชาติและงานการประชุมวิชาการระดับนานาชาติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าพิธีกรต้องใช้ทั้งอิริยาบถด้านร่างกายที่สอดคล้องกับความเป็นพิธีกรของงาน สำรวม มีท่าทีสง่าผ่าเผย ทั้งการยืน การเดิน การนั่ง การใช้มือและแขน และการเคลื่อนไหวศีรษะและไหล่ขณะประกาศบนเวที และดำเนินงานให้เป็นไปตามกำหนดการอย่างราบรื่น พิธีกรต้องมีไหวพริบในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยคำนึงเป็นอย่างยิ่งว่าพิธีกรปฏิบัติงานอยู่เบื้องหน้าเป็นเสมือนตัวแทนหรือภาพลักษณ์ของงานและเจ้าภาพงานนั้น การทราบเกี่ยวกับบริบทของงานจึงส่งผลต่อการแสดงอิริยาบถซึ่งสำคัญต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เข้าร่วมงานและบรรยากาศของงานการประชุมวิชาการอย่างปฏิเสธมิได้

สรุป

ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าการแสดงอิริยาบถต่าง ๆ ประกอบถ้อยคำหรือเรื่องราวนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการปฏิบัติงานของพิธีกร นอกจากจะสร้างความน่าสนใจให้กับถ้อยคำและเรื่องราวที่กล่าวแล้ว ยังเพิ่มความเข้าใจในสิ่งที่กล่าวให้แก่ผู้เข้าร่วมงาน เพิ่มความหนักแน่นชัดเจนของถ้อยคำ และทำให้การกล่าวนั้นมีชีวิตชีวา

การแสดงกิริยาต่าง ๆ ของพิธีกรซึ่งหมายรวมทั้งการเดิน การยืน การนั่ง การใช้มือและแขน และการเคลื่อนไหวศีรษะและไหล่อย่างเป็นธรรมชาติเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การพูดนั้นดูผ่อนคลาย ซึ่งต้องไม่มากจนกระทั่งผู้เข้าร่วมงานหันเหจุดสนใจไปจากเรื่องราวที่พูด และต้องไม่น้อยจนกระทั่งการกล่าวถ้อยคำดูทื่อ และแข็งเกร็ง

นอกจากนี้ การทราบบริบทของงานการประชุม รวมถึงการทราบความแตกต่างระหว่างงานการประชุมวิชาการระดับชาติกับงานการประชุมวิชาการระดับนานาชาติมีส่วนเสริมให้พิธีกรมั่นใจและเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การแสดงอริยาบถด้านร่างกายเป็นไปด้วยความกระฉับกระเฉง มั่นคง อริยาบถที่สอดคล้องกับถ้อยคำหรือเรื่องราวที่กล่าวส่งผลให้การกล่าวนั้นน่าเชื่อถือและหนักแน่น ทั้งยังช่วยเพิ่มความสง่าแก่พิธีกร อย่างไรก็ตาม ธรรมชาติของบุคคลแตกต่างกัน ความเหมาะสมพอดีของการแสดงอริยาบถของพิธีกรจึงไม่เท่ากัน ความเป็นตัวเอง จะเสริมให้พิธีกรแสดงอริยาบถได้โดยง่าย ราบรื่น และเป็นธรรมชาติ โดยไม่ต้องพยายามเลียนแบบพิธีกรที่มีชื่อเสียงเพียงนำจุดเด่นมาปรับใช้ให้เหมาะกับตนเอง ถือเป็นการเพียงพอ

บรรณานุกรม

- กฤษณสิทธิ์ ไวกะหวณิช. (2542). การฝึกพูดและภาษาไทย. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ฐนสัจจ์นทร์ วงศ์สุวรรณ. (2547). การพูดเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: เทคนิค 19.
- ทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์. (2535). พูดได้ พูดเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต. (2541). หลักการพูด. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บุรินทร์ รุจจนพันธุ์. (2557). แหล่งนำเสนอผลงานทางวิชาการ. สืบค้นจาก
<http://www.thaiall.com/blog/burin/6084/>
- มหาวิทยาลัยศรีปทุม. (2559). คู่มือการจัดประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5
ธันวาคม 2554. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- สมจิต ชีวปรีชา. (2535). วาทยวิทยา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงในวัยรุ่น

Managing Violence among Adolescents

วันที่รับบทความ : 18 กุมภาพันธ์ 2563

เบญจมาภรณ์ รุ่งสาธ ¹

วันที่แก้ไขบทความ : 17 มีนาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 18 มีนาคม 2563

บทคัดย่อ

พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงในวัยรุ่นเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอันตรายทั้งต่อตนเอง ผู้อื่นและสร้างความเสียหายต่อสังคม พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงนั้นเกิดขึ้นได้จากหลายปัจจัยทั้งปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านจิตใจ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยจากเพื่อนและปัจจัยด้านชุมชน ดังนั้นแนวทางการจัดการช่วยเหลือจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายทั้งระดับครอบครัวและสถานศึกษาเพื่อให้วัยรุ่นเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีพฤติกรรมที่เหมาะสม สามารถปรับตัวอยู่ในครอบครัวและสังคมได้

คำสำคัญ: การจัดการ พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง วัยรุ่น

¹ อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
e-mail: benjamaporn.run@mahidol.ac.th

Managing Violence among Adolescents

Received: February 18, 2020

Benjamaporn Rungsang¹

Revised: March 17, 2020

Accepted: March 18, 2020

Abstract

Youth violence is a self-harm involving them contribute greatly to the global burden of premature death, injury and disability. Youth violence can occur from many factors, including personal, psychological, family, peers and community factors. Therefore, the approach to management requires assistance from many contexts, both the family and school level, in order to change to appropriate behavior which able to adaptation in family and society.

Keywords: managing, violence, youth

¹ Lecturer of Faculty of Liberal Arts, Mahidol University
e-mail: benjamaporn.run@mahidol.ac.th

บทนำ

พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงเป็นปัญหาที่ทั่วโลกให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก และพบว่าแนวโน้มจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น ข้อมูลจากการสำรวจพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชนแห่งชาติทั่วโลก พบว่า 32.8% ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง 16.6% มีการพกพาอาวุธตลอดเวลา ในรายงานฉบับเดียวกันยังระบุว่า เด็กและวัยรุ่นอายุ 10-24 ปี จำนวน 707,212 คน ได้รับบาดเจ็บจากความรุนแรงต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล และพบว่า เด็กและวัยรุ่นอายุ 5-18 ปี จำนวน 17 คน เสียชีวิตจากการกระทำความรุนแรงต่อกันในโรงเรียน (ณัฐธรรณ โสภณทัต, 2557, หน้า 101) สำหรับในประเทศไทย 31.5% ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง 6.7% ต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล 6.5% มีการพกพาอาวุธ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558, หน้า 50; ณัฐธรรณ โสภณทัต, 2557, หน้า 101) และสถิตินักเรียน/นักศึกษาก่อเหตุทะเลาะวิวาทจากกองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2553 มีจำนวน นักเรียน/นักศึกษาทะเลาะวิวาทถึง 2,662 ครั้ง ปี พ.ศ. 2554 มีจำนวนนักเรียน/นักศึกษา ทะเลาะวิวาท 2,017 ครั้ง จากสถิติดังกล่าว ถึงแม้ความรุนแรงปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยจะมีความรุนแรงไม่เท่าในต่างประเทศ แต่จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงมีสถิติที่สูงขึ้นในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา และอาจทวีความรุนแรงขึ้นในอนาคต กระทั่งต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและความมั่นคงทางสังคม

วัยรุ่นที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงมักมีปัญหาในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งอาจทำให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ หรือบางครั้งทำร้ายร่างกายกันรุนแรงจนกระทั่งเสียชีวิต (วินิภาญจน์ คงสุวรรณ และคณะ, 2557, หน้า 16) นอกจากผลกระทบดังกล่าวแล้ว พฤติกรรมดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อครอบครัว และประเทศชาติทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยว ฯลฯ รวมทั้งส่งผลกระทบต่อระบบสังคมโดยรวม เช่น การเพิ่มค่าใช้จ่ายทางสาธารณสุข และการสูญเสียทรัพย์สินสาธารณะ (พิทักษ์พล บุญมาลิก, 2555, หน้า 5) การดูแลช่วยเหลือวัยรุ่น ซึ่งมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงอาจก่อให้เกิดอันตรายทั้งต่อตัววัยรุ่นและผู้อื่นเป็นปัญหาที่มีความยุ่งยากในการช่วยเหลือ จึงต้องอาศัยความรู้ทางวิชาการ ทักษะการปฏิบัติงาน และความร่วมมือจากบุคลากรทางสุขภาพ บิดามารดา และครู ดังนั้น บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงในวัยรุ่นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการดูแลวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมรุนแรง ซึ่งจะช่วยให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมที่เหมาะสม และปรับตัวอยู่ในครอบครัวและสังคมได้

ลักษณะของพฤติกรรมก้าวร้าวในวัยรุ่น

ลักษณะของพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง จะแตกต่างกันไปตามโอกาส สถานที่และกลุ่มเพื่อน ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะที่กระทำความรุนแรงต่อบุคคล หรือกลุ่มคนอื่น โดยองค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 2002) ได้แบ่งลักษณะของพฤติกรรมความรุนแรง (nature of violent acts) เป็น 4 รูปแบบตามการแสดงออกถึงความรุนแรง ดังนี้

1) ความรุนแรงต่อร่างกาย (physical violence) เป็นกระทำโดยใช้กำลังบังคับ คุกคาม กระทำรุนแรงทางกาย ตั้งแต่ เขียนตี เตะ กัด หรือวิธีอื่นที่ทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ การก่อเหตุทะเลาะวิวาท ยก

พวกเดียวกัน มีการใช้กำลังหรืออาวุธ มีด อาวุธปืน ปากกา การดัดแปลงอุปกรณ์การเรียนมาเป็นอาวุธ ทำร้ายร่างกายตั้งแต่ระดับเล็กน้อย พิกการ จนอาจถึงขั้นเสียชีวิต

2) ความรุนแรงทางเพศ (sexual violence) การกระทำใด ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อื่นตอบสนองความต้องการทางเพศ โดยการล่วงลามหรือละเมิดสิทธิทางเพศ รวมถึงการใช้ กำลังหรือหลอกล่อ หรือให้คำตอบแทน

3) ความรุนแรงต่อจิตใจ (psychological violence) การทำร้ายจิตใจด้วยวาจาหรือการกระทำที่ทำให้ได้รับความอับอาย รู้สึกด้อยค่า ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ ปวดร้าวหรือหวาดกลัว เช่น การใช้ภาษา ถ้อยคำที่รุนแรง ข่มขู่ ตำหนิติเตียน การกล่าวโทษผู้อื่น

4) ความรุนแรงที่ทำให้เกิดความสูญเสีย ทอดทิ้งหรือการปล่อยปละละเลย (neglect) เป็นการกระทำในการไม่ใส่ใจดูแลอย่างเหมาะสม

วัยรุ่นบางรายตั้งกลุ่มแข่งรถมอเตอร์ไซด์ ดื่มสุราและเสพสารเสพติด มีปัญหาต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่ำ รวมถึงการพยายามฆ่าตัวตาย (นางลักษณ์ วิชัยรัมย์ และคณะ, 2559, หน้า 67) หลังจากที่วัยรุ่นกระทำพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงแล้ว วัยรุ่นจะไม่รู้สึกผิดหรือละอายใจ วัยรุ่นที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงมักใช้กลไกทางจิตแบบโทษผู้อื่น (projection) นอกจากนั้น วัยรุ่นที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงจะพยายามแสดงพฤติกรรมภายนอกว่า มีความเข้มแข็ง อดทน ทั้ง ๆ ที่มีความรู้สึกไม่มั่นใจ รู้สึกคุณค่าในตนเองต่ำ ทนต่อความรู้สึกคับข้องใจไม่ค่อยได้ แสดงอารมณ์เสียบ่อย ๆ และอาจพบอาการวิตกกังวล หรือรู้สึกซึมเศร้าร่วมด้วยก็ได้ (จิราภา เต็งไตรรัตน์ และคณะ, 2554, หน้า 350)

สาเหตุของการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงในวัยรุ่น

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า สาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงในวัยรุ่นมีสาเหตุมาจากหลายประการ ทั้งปัจจัยเสี่ยงจากตัวบุคคล ครอบครัว เพื่อน โรงเรียน ชุมชนและสังคม ในลักษณะที่สัมพันธ์กันดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล (individual factor)

1.1 ลักษณะทางชีวภาพ (Biological factor) เพศและฮอร์โมนของร่างกาย มีการศึกษาพบว่าเพศชายมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าเพศหญิง 1- 2 เท่า และพบการเปลี่ยนแปลงของสารเคมีบางชนิดในร่างกาย เช่นระดับของฮอร์โมนเทสโทสเตอโรนในพลาสมา มีระดับสูงขึ้น ซึ่งอธิบายได้ว่ามีความสัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว (จิราภา เต็งไตรรัตน์ และคณะ, 2554, หน้า 350; นางลักษณ์ วิชัยรัมย์ และคณะ, 2559, หน้า 67)

1.2 โรคทางจิตเวช (Psychiatric factor) มีผลการศึกษาพบว่าวัยรุ่นที่ป่วยเป็นโรคเกร (Conduct Disorder: CD) โรคสมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactivity Disorder: ADHD) และโรคซึมเศร้า (depressive disorder) วัยรุ่นได้รับผลกระทบจากการเป็นโรค ทำให้การเห็นคุณค่าในตนเอง (self-esteem) ต่ำ มีปัญหาในการเข้ากับเพื่อน อารมณ์ซึมเศร้า เครียด วิตกกังวลง่าย ก็อาจเป็นปัจจัยที่

ทำให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวได้ รวมทั้งวัยรุ่นที่มีปัญหาบุคลิกภาพ (Farrington, Gaffney, & Ttofi, 2017, p. 30; Estévez, Jiménez, & Moreno, 2018, p. 71).

2. ปัจจัยทางจิตใจ (Psychological factor) เป็นปัจจัยในลักษณะของทัศนคติ ความคิด ความรู้สึก และบุคลิกภาพที่ต่างกันของแต่ละบุคคล อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ ตามพัฒนาการ ตลอดจน ความคิด ความรู้สึก และความเชื่อที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวด้วย เช่น วัยรุ่นที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มีทัศนคติที่ติดพฤติกรรมก้าวร้าวและเชื่อว่าเป็นวิธีการหรือรูปแบบที่สามารถใช้ได้ต่อบุคคลอื่นเพื่อให้ตนเองได้รับความชื่นชมก็จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมาได้ง่าย (Estévez, Jiménez, & Moreno, 2018, p. 66) เช่นเดียวกับวัยรุ่นที่ขาดทักษะชีวิต หรือขาดทักษะในการแก้ปัญหา ก็พบว่ามีความสัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง (Brännström et al., 2016, p. 67)

3. ปัจจัยทางด้านครอบครัว ในหลายการศึกษา พบว่า ปัจจัยเสี่ยงจากครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวในวัยรุ่น คือ ครอบครัวที่มีการใช้ความรุนแรง ครอบครัวที่มีการเลี้ยงดูไม่เหมาะสม การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และมีปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัว (Farrington, Gaffney, & Ttofi, 2017, p. 30; Estévez, Jiménez, & Moreno, 2018, p. 67).

4. ปัจจัยด้านเพื่อน ครูและโรงเรียน เพื่อน เป็นปัจจัยที่สำคัญมากของวัยรุ่น พบว่า เด็กวัยรุ่นบางคนต้องการการยอมรับจากเพื่อนในกลุ่ม จึงพยายามเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม จากเพื่อน หรือรุ่นพี่ที่ได้รับการยอมรับภายในกลุ่ม (นงลักษณ์ วิชัยรัมย์ และคณะ, 2559, หน้า 67) สอดคล้องกับการวิจัยในประเทศสเปนของ เอซทีเวซ และคณะ (2018) ที่ศึกษาในนักเรียนวัยรุ่นอายุระหว่าง 12 ถึง 16 ปี จำนวน 2,022 คน พบว่า วัยรุ่นที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวมีเพื่อนน้อยกว่าและมีความสัมพันธ์ในทางลบกับเพื่อนในชั้นเรียนเมื่อเทียบกับวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมปกติ (OR 2.68, 95% CI 1.77 – 4.07)

5. ปัจจัยด้านชุมชน และสังคม มีการศึกษาพบว่าอิทธิพลของสื่อ เกมออนไลน์ เป็นสาเหตุหนึ่งของพฤติกรรมรุนแรงในวัยรุ่นผ่านการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ จนกลายเป็นค่านิยม หรือการที่วัยรุ่นซึมซับความรุนแรงจากเกมต่าง ๆ นั้นไว้กับตนเอง จนทำให้มีบุคลิกภาพ หงุดหงิดง่าย เอาแต่ใจ และแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมากับผู้อื่น (ศรีธัญญา อิชิตะ, คมเพชร ฉัตรสุกกุล และสกล วรเจริญศรี, 2556, หน้า 217) การเข้าถึงสารเสพติด และแอลกอฮอล์ได้ง่ายนับว่าเป็นปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรุนแรง เช่น ในบางชุมชนมีประเพณีลงแขกเกี่ยวข้าวที่มีการดื่มเหล้าเป็นประจำ ทำให้วัยรุ่นซึมซับสิ่งเหล่านี้นมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ตลอดจนสภาพความเป็นอยู่ที่เครียด กฎหมายที่ไม่รัดกุม มีการศึกษาพบว่า ชุมชนที่เข้มแข็ง เอื้อเฟื้อ มีกฎหมายที่เคร่งครัด จะพบปัญหาความรุนแรงน้อยและวัยรุ่นสามารถใช้ชีวิตในโรงเรียนและสังคมได้อย่างมีความสุข (พิทักษ์พล บุญยมาลิก, 2555, หน้า 5)

ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลซึ่งกันและกันในการก่อให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง โดยปัจจัยตัวใดตัวหนึ่งอาจเป็นปัจจัยหลัก ปัจจัยอื่น ๆ เป็นปัจจัยสนับสนุน และมีปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ เป็นตัวกระตุ้นที่จะเพิ่มโอกาสในการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง เพิ่มขึ้นหรือลดลงของระดับพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าว บิดามารดา ครู อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้อง ควรมีแนวทางในการจัดการดูแลที่เหมาะสม

แนวทางในการจัดการดูแลวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมรุนแรงสำหรับผู้ปกครอง

1. สร้างความสัมพันธ์อันดีกับวัยรุ่น โดยบิดามารดาและผู้ปกครองควรให้ความสนใจที่จะเข้าใจสภาพปัญหา ธรรมชาติของอารมณ์ และพฤติกรรมของวัยรุ่น
2. มีแนวทางในการสื่อสารที่เหมาะสมกับวัยรุ่น มีการพูดคุย ให้แรงเสริมพฤติกรรมที่ดี รวมทั้งการช่วยเหลือเรื่องการเรียนรู้ในกรณีที่มีปัญหา
3. เป็นตัวอย่างที่ดี บุคคลในครอบครัวต้องพยายามควบคุมอารมณ์ของตนให้บรรยากาศสงบ เมื่อวัยรุ่นได้แสดงความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเอง
4. หาข้อมูลเพื่อการช่วยเหลือ โดยบุคคลในครอบครัวสามารถเข้ารับรู้และฝึกทักษะในการจัดการกับพฤติกรรมวัยรุ่น โดยการใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรม ด้วยการเสริมแรงเพื่อปรับพฤติกรรมที่พึงประสงค์และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์จากหน่วยงานสาธารณสุขได้

แนวทางในการจัดการดูแลวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมรุนแรงสำหรับบุคลากรในสถานศึกษา

1. ส่งเสริมการปรับพฤติกรรมวัยรุ่นในห้องเรียน โดยการออกกฎระเบียบที่ดี มีกฎระเบียบที่ชัดเจน การให้แรงเสริมทางบวก และไม่ให้แรงเสริมในพฤติกรรมเชิงลบ และมีการลงโทษในรูปแบบที่ไม่ใช้ความรุนแรง
2. สนับสนุน ให้ ครู/อาจารย์ที่ปรึกษาเสริมสร้างทักษะชีวิตและส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สร้างสรรค์และมีประโยชน์ต่อสังคมให้แก่วัยรุ่น เช่น กิจกรรมจิตอาสา ค่ายอาสา เพื่อส่งเสริมการมีคุณค่าในตนเอง
3. สร้างบรรยากาศที่เข้าใจ และเป็นกำลังใจจะช่วยให้วัยรุ่นปรับปรุงตนเอง ส่งเสริมให้วัยรุ่นได้มีบทบาทในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และชื่นชมเมื่อวัยรุ่นมีพฤติกรรมที่เหมาะสม
4. ควรจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านหรือพบปะผู้ปกครองในวัยรุ่นที่มีความเสี่ยงจะเกิดพฤติกรรมรุนแรง
5. จัดกิจกรรมซ่อมเสริมให้กับนักเรียนเพื่อลดปัญหาการเรียน โดยอาจมีกัลยาณมิตรดูแลเรื่องการเรียน และควรมีการเฝ้าระวังการขาดเรียนอย่างสม่ำเสมอ และหากพบการขาดเรียนเกิน 2 วัน จะต้องพบผู้ปกครองและวัยรุ่นทันที เพื่อพูดคุยปัญหาร่วมกัน
6. ในสถานศึกษาควรมีนักจิตวิทยา หรือครูสอนจิตวิทยาที่สามารถให้คำปรึกษาในด้านต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนอาชีวศึกษา
7. ควรบรรจุหลักสูตรศีลธรรม จริยธรรม เพื่อบ่มเพาะพฤติกรรมที่เหมาะสม ให้กระทำตนเป็นพลเมืองดี
8. ใช้กิจกรรมที่ระบายความโกรธ ความก้าวร้าว เช่น เตะฟุตบอล ชกกระสอบทราย เครื่องปั้นดินเผา แกะสลัก แต่กิจกรรมนั้นต้องมีกติกาควบคุม
9. ส่งเสริมและสนับสนุนให้วัยรุ่นใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ชุมชน และสังคม เช่น โครงการจิตอาสา

บทสรุป

แนวทางการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงของวัยรุ่น ต้องอาศัยความร่วมมือกันจากหลายฝ่าย ทั้งครอบครัว และสถาบันการศึกษา เช่น บิดามารดาควรให้ความรักความอบอุ่น สร้างความสัมพันธ์ที่ดี เอาใจใส่ดูแลในขณะที่โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการสร้างกัลยาณมิตร และจิตสาธารณะ รวมทั้งจัดหลักสูตรส่งเสริมการมีสติสัมปชัญญะ โดยการปฏิบัติธรรม เจริญสมาธิ ให้กับวัยรุ่น เพื่อเป็นเกราะป้องกันวัยรุ่นจากพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ทั้งยังเป็นการเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถควบคุมตนเองได้แก้ไขปัญหาของตนเองได้ มีพฤติกรรมทางสังคมเหมาะสม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับครอบครัวและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

บรรณานุกรม

- จิราภา เต็งไธรัตน์ และคณะ. (2554). **จิตวิทยาทั่วไป**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐฐาภรณ์ โสภณพัฒน์. (2557). พฤติกรรมการใช้ความรุนแรง กรณีศึกษาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. **วารสารกระบวนกรยุติธรรม**, 7(3), หน้า 99-119.
- นงลักษณ์ วิชัยรัมย์ และคณะ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวด้านจิตสังคมและการมองโลกทางบวกกับการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการควบคุมพฤติกรรมก้าวร้าวในวัยรุ่น. **Nursing Journal of The Ministry of Public Health**, 26(2), หน้า 65-75.
- พิทักษ์พล บุญมาลิก และคณะ. (2555). การพัฒนาและศึกษาความเที่ยงตรงของเครื่องมือประเมินเพื่อใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหามารยาทของนักเรียนอาชีวศึกษา. **วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย**, 57, หน้า 1-18.
- วินิภาณูญณ์ คงสุวรรณ และคณะ. (2557). ผลของโปรแกรมพัฒนาทักษะการจัดการความรุนแรงต่อการป้องกันพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนแกนนำเยาวชนระดับมัธยมศึกษา. **วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**, 20(4), หน้า 73-105.
- ศรัญญา อธิตะ, คมเพชร ฉัตรศุภกุล และสกล วรเจริญศรี. (2556). การศึกษาพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนวัยรุ่น. **วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**, 7(2), หน้า 211-221.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2558). **วิเคราะห์เด็กและเยาวชน**. กรุงเทพฯ: บางกอกบล็อก.
- Brännström, L. et al. (2016). Aggression replacement training (ART) for reducing antisocial behavior in adolescents and adults: a systematic review. **Aggression and violent behavior**, 27, pp. 30-41. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.avb.2016.02.006>.
- Estévez, E., Jiménez, T.I. & Moreno, D. (2018). Aggressive behavior in adolescence as a predictor of personal, family, and school adjustment problems. **Psicothema**, 30(1), pp. 66-73.
- Farrington, D.P., H. Gaffney, & M.M. Ttofi. (2017). Systematic Reviews of Explanatory Risk Factors for Violence, Offending, and Delinquency. **Aggression and Violent Behavior**, 33, pp. 24-36.
- World Health Organization. (2002). **World report on violence and health**. Retrieved from https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42495/9241545615_eng.pdf?sequence=1

การสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในเยาวชนจีน: กรณีศึกษา แบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า

The Creation of Core Ideology of Socialism in Chinese Youth: A Case Study of *the Young Pioneers'* *Activities* Textbooks

วันที่รับบทความ : 16 กันยายน 2562

วุฒิพงษ์ ประพันธ์มิตร¹

วันที่แก้ไขบทความ : 6 พฤศจิกายน 2562

สุรสิทธิ์ อมรวณิชศักดิ์²

วันที่ตอบรับบทความ : 7 พฤศจิกายน 2562

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในเยาวชนจีน ผ่านการศึกษาแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า ซึ่งเป็นแบบเรียนที่คณะกรรมการบริหารแห่งชาติกิจการกลุ่มเยาวชนแนวหน้าจีน ประกาศใช้เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม ค.ศ. 2017 สำหรับนักเรียนระดับชั้นการศึกษาปีที่ 1-8 ผสมกับการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคม ทั้งฝ่ายประชาสัมพันธ์ โฆษณาตามรถโดยสารสาธารณะ และการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ออนไลน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมบนกระบวนทัศน์ที่มองเยาวชนในฐานะเป็นสิ่งประกอบสร้างทางสังคม จากการศึกษาพบว่า แบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า ปรากฏเนื้อหาสำคัญที่สะท้อนถึงพลวัตการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยม แสดงให้เห็นกระบวนการขุดเกลากทางสังคมในด้านทางตรง ทั้งนี้ การเรียบเรียงเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า เกิดขึ้นจากเป้าประสงค์ของพรรคคอมมิวนิสต์ในการปรับแต่งนิสัยใจคอของเยาวชนในชาติ ให้มีจิตสำนึกในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่มีค่านิยมตามหลักสังคมนิยมตามระบอบคุณธรรมพื้นฐานของสังคมที่พึงปฏิบัติ ทั้งมีความเข้าใจในวัฒนธรรมลัทธิสังคมนิยม รวมถึงการทำหน้าที่เป็นยุวทูตในการเผยแพร่จิตวิญญาณความเป็นสังคมนิยม

คำสำคัญ : การกล่อมเกลาค่านิยมตามหลักสังคมนิยม แบบเรียน กิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมจีนศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
e-mail: kejianming1992@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์สาขาวิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
e-mail: noom2517@yahoo.com

The Creation of Core Ideology of Socialism in Chinese Youth: A Case Study of *the Young Pioneers'* Activities Textbooks

Received: September 16, 2019

Revised: November 6, 2019

Accepted: November 7, 2019

Wuttipong Prapantamit¹

Surasit Amornwanitsak²

Abstract

This study aimed to study the creation of core ideology of socialism in Chinese Youth Creation through the study of *the Young Pioneers' Activities* Textbooks which the Chinese Young Pioneers National Working Commission had been promulgated on May, 25th 2017 for the students in grades 1–8. With the studying about the social phenomenon such as advertising boards on public transports and Internet advertisement for core ideology of socialism which the youth were the social construction. The result of the study had shown that some text which appeared in the Young Pioneers' Activities Textbooks presented the creation of core ideology of socialism which revealed the direct socialization. However, compilation's content about the creation of core ideology of socialism in the Young Pioneers' Activities Textbooks might come from the State intention to shape personality of the youth in the nation's to have a consciousness to act as the citizens who possess the core ideology of socialism in accordance with the basic moral system that society should follow, understand the socialism value culture and to act as the ambassador who would propagate the spirit of socialism.

Keywords: socialization, the core ideology of socialism, textbook, Young Pioneers' Activities

¹ Graduate student in Chinese Major, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University
e-mail: kejianming1992@hotmail.com

² Associate Professor Dr. of Chinese Major, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University
e-mail: noom2517@yahoo.com

บทนำ

“ค่านิยม คือ กรอบมโนทัศน์ของความเชื่อหรือหลักการที่เป็นนามธรรม ทั้งยังเป็นจิตวิญญาณหลักของมวลชนในชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่สมาชิกของสังคมหรือกลุ่มยึดถือร่วมกัน และใช้เป็นเครื่องช่วยตัดสินใจรวมถึงกำหนดการกระทำของตน ค่านิยมจึงมีส่วนสำคัญในการกำหนดมาตรฐานความประพฤติและบรรทัดฐานทางสังคม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 796) ทั้งนี้ การที่ค่านิยมจะปรากฏขึ้นในแต่ละสังคมได้ การสร้างค่านิยม จึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยก่อความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างรัฐกับพลเมืองในชาติให้เกิดขึ้น”

สาธารณรัฐประชาชนจีน (中华人民共和国; people's Republic of China) ปกครองในระบอบสังคมนิยมแบบมีอัตลักษณ์จีน (中国特色社会主义; socialism with Chinese characteristics) โดยมีพรรคคอมมิวนิสต์เป็นผู้กำหนดนโยบายหลักในการปกครองประเทศ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1949 จนถึงปัจจุบันตามแนวทางลัทธิมาร์กซ์-เลนิน และความคิดของอดีตผู้นำประเทศ ทั้งเหมาเจ๋อตง (毛泽东; Mao Zedong) เต็งเสี่ยวผิง (邓小平; Deng Xiaoping) เจียงเจ๋อหมิน (江泽民; Jiang Zemin) หูจิ่นเทา (胡锦涛; Hu Jintao) และพัฒนามาจนถึงปัจจุบันภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง (习近平; Xi Jinping) เป็นผลให้สาธารณรัฐประชาชนจีนมีเสถียรภาพในการพัฒนาประเทศอย่างรอบด้าน ทั้งเศรษฐกิจ การยกระดับคุณภาพชีวิต รวมถึงด้านอื่น ๆ อาทิ ด้านการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมของพลเมืองในชาติที่ทำให้สาธารณรัฐประชาชนจีนก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศมหาอำนาจอย่างเต็มตัวในศตวรรษที่ 21

นอกจากการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจแล้ว สาธารณรัฐประชาชนจีนยังคงเป็นอีกประเทศหนึ่งที่รัฐให้ความสนใจต่อการสร้างค่านิยมแก่พลชนในชาติอย่างเป็นรูปธรรม เพราะค่านิยมจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนทิศทาง รวมถึงคุณสมบัติของอำนาจทางวัฒนธรรมแก่พลชนในชาติ ซึ่งการจะสร้างค่านิยมให้เกิดขึ้นแก่พลเมืองได้ ล้วนขึ้นอยู่กับพลังชีวิตความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และความดึงดูดใจในค่านิยมหลักของประเทศ (สวีกัยเชียง, 2562, หน้า 202) ดังกรณีศึกษาการเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยม (社会主义核心价值观; the core ideology of socialism) ผ่านสื่อสาธารณะของรัฐ รวมถึงการใช้ระบบการศึกษาเป็นหนึ่งในช่องทางการเผยแพร่ค่านิยมดังกล่าว เผยให้เห็นพลวัตการเคลื่อนไหวของอำนาจอ่อน (soft power) ต่อการขับเคลื่อนนโยบายการสร้างค่านิยมให้เกิดขึ้นแก่พลเมืองในชาติ และระเบียบทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรม

ค่านิยมตามหลักสังคมนิยม คือ รูปแบบของประเทศลัทธิสังคมนิยมที่ยึดการชี้นำของลัทธิมาร์กซ์ โดยประกอบสร้างแนวทางดังกล่าวขึ้น จากการปฏิบัติและการพัฒนาประเทศภายใต้กรอบความเป็นลัทธิสังคมนิยมซึ่งมีความสอดคล้องกับบริบทการพัฒนากระบวนการเมืองเศรษฐกิจ และรูปแบบวัฒนธรรมความเป็นลัทธิสังคมนิยมในบริบทของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่พรรคคอมมิวนิสต์เป็นผู้นำพาประชาชนชาวจีนในการร่วมพัฒนา และยกระดับระเบียบทางวัฒนธรรมจีนของมวลชนในชาติให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติภายใต้ระบอบสังคมนิยมแบบมีอัตลักษณ์จีน (Dong Xiangqian, 2018, p. 7) โดยมีสาระสำคัญประกอบด้วย ความมั่งคั่ง (富强; prosperity) ความเป็นประชาธิปไตย (民主; democracy) สร้าง

สังคมที่มีอารยธรรม (文明; civility) มีความเสมอภาค (和谐; harmony) ในหมวดสังคม ประกอบด้วย เสรีภาพ (自由; freedom) ความเท่าเทียมทางกฎหมาย (平等; equality) ความยุติธรรม (公正; justice) การมีหลักนิติรัฐ (法治; rule of law) และในหมวดประชาชน ประกอบด้วย ความรักชาติ (爱国; patriotism) ความเคารพศรัทธา (敬业; dedication) ความซื่อสัตย์ (诚信; integrity) และความเป็นมิตร (友善; friendship)

การกล่อมเกล่าและเสริมสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมให้ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรม รัฐได้เลือกใช้พื้นที่เผยแพร่ข้อมูลชุดดังกล่าวผ่านช่องทางต่าง ๆ ทั้งการใช้สื่อสาธารณะ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ โฆษณา โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร รวมถึงผ่านระบบการศึกษาเพื่อกล่อมเกล่าค่านิยมให้เกิดขึ้นแก่เยาวชน ประเด็นน่าสนใจในการเผยแพร่ข้อมูลผ่านช่องทางต่าง ๆ ผู้เขียนพบปรากฏการณ์ที่รัฐกล่อมเกล่าค่านิยมตามหลักสังคมนิยมแก่เยาวชนอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการใช้สื่อทางการศึกษาที่เยาวชนสามารถเข้าถึงได้ดีที่สุด คือ “แบบเรียน” สื่อการศึกษาที่รวบรวมความคิดจากสังคมมาบรรจุไว้อย่างเป็นระบบ และมีความสัมพันธ์โดยตรงกับผู้เรียนในฐานะที่ยึดมั่นโน้ตส่นสำเร็จรูป (conceptualization) ทางความคิดและปรากฏการณ์สังคมให้แก่ผู้เรียน (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2557, หน้า 72-73) แบบเรียนจึงกลายเป็นเครื่องมือผูกขาดที่รัฐเป็นผู้กำหนดขอบเขตสาระการเรียนรู้ คัดเลือกเนื้อหาบทเรียนเพื่อบรรจุในแบบเรียน และยังเป็นผู้ควบคุมการพิมพ์ ตลอดจนการตรวจอนุมัติแบบเรียน

จากปรากฏการณ์การเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมของรัฐที่ได้กล่าวในตอนต้น บทความนี้จึงมุ่งนำเสนอการกล่อมเกล่าค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในมิติของการกล่อมเกล่าเยาวชนจีน ผ่านการศึกษาแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า (《少先队活动》; Young Pioneers' Activities) สำนักพิมพ์เด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย (中国少年儿童出版社; China Children's Press) ร่วมกับการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคม ทั้งป้ายประชาสัมพันธ์ โฆษณาตามรถโดยสารสาธารณะ และการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ออนไลน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยม เป็นกรณีศึกษาปฏิบัติการการเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมของรัฐ ซึ่งเป็นไปได้ว่าการเรียบเรียงแบบเรียนชุดดังกล่าว รัฐอาจต้องการปรับแต่งนิสัยใจคอของเยาวชนในชาติให้มีจิตสำนึกในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่มีค่านิยมตามหลักสังคมนิยมตามระบอบคุณธรรมพื้นฐานที่สังคมพึงปฏิบัติ มีความเข้าใจในวัฒนธรรมลัทธิสังคมนิยม รวมถึงการทำหน้าที่เป็นยุวทูตในการเผยแพร่จิตวิญญาณความเป็นสังคมนิยม อันจะเป็นการยกระดับระเบียบทางวัฒนธรรมจีนของมวลชน ให้เกิดความสอดคล้องกับแนวปฏิบัติของชาติภายใต้ระบอบสังคมนิยมแบบมีอัตลักษณ์จีน

การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยมตามหลักสังคมนิยมภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง

ภายใต้การบริหารของรัฐบาลประธานาธิบดีสีจิ้นผิง การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยมตามหลักสังคมนิยม เป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญที่ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงได้แสดงทัศนะในการประชุมครั้งสำคัญต่อ 3 ทัศนะหลัก ทั้งการประชุมสมัชชาใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีน ครั้งที่ 18 การประชุมสามัญเกี่ยวกับประเด็น

กิจการด้านการเผยแพร่อุดมการณ์แห่งชาติ จนถึงการประชุมสมัชชาผู้แทน ครั้งที่ 19 ของพรรคคอมมิวนิสต์ล้วนสะท้อนแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม

หลังจากการรายงานในการประชุมสมัชชาใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ 18 (中国共产党第十八次全国代表大会; 18th National Congress of the Communist Party of China) เมื่อวันที่ 8-14 พฤศจิกายน ค.ศ. 2012 พรรคคอมมิวนิสต์ได้เริ่มขับเคลื่อนนโยบายการปลูกฝังค่านิยมตามหลักสังคมนิยมอย่างจริงจัง ดังการประกาศจุดยืนต่อการดำเนินกิจกรรมของพรรคซึ่งเน้นไปที่การสนับสนุนความมั่งคั่ง ประชาธิปไตย ความมีอารยธรรม ความสงบสุข สนับสนุนอิสระ ความเท่าเทียม ความยุติธรรม หลักนิติธรรม ความเคารพในหน้าที่การงาน ความน่าเชื่อถือ ความเป็นมิตร ทั้งนี้ ยังสนับสนุนให้ประชาชนเกิดความรักชาติ พร้อมให้ความรู้ และปฏิบัติตามค่านิยมหลักของสังคมนิยมอย่างกระตือรือร้น นโยบายของพรรคส่งอิทธิพลให้เนื้อหาและแนวคิดพื้นฐานของค่านิยมหลักของสังคมนิยม มีความชัดเจนเป็นเงื่อนไขและวิธีการแบบใหม่ของการสร้างระบบค่านิยมตามหลักสังคมนิยม (สวี่ กุ้ยเซียง, 2562, หน้า 202) ภายใต้การดำเนินการของพรรคคอมมิวนิสต์ 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 การให้ความรู้และเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมที่จะต้องมีการเข้าใจในความหมายที่แท้จริงของค่านิยมอย่างลึกซึ้ง เพราะค่านิยมแต่ละประเภทล้วนสะท้อนคุณค่าหลักของการเป็นมนุษย์ในสังคม ทั้งความมั่งคั่ง ความเป็นประชาธิปไตย การมีอารยธรรมและมีความเสมอภาค จะเป็นเป้าหมายสำคัญที่ทำให้ประเทศชาติก้าวเข้าสู่ความเป็นสมัยใหม่ นอกจากนี้ เสรีภาพ ความเท่าเทียมทางกฎหมาย ความยุติธรรม การมีหลักนิติรัฐ ความรักชาติ ความเคารพศรัทธา ความซื่อสัตย์ และความเป็นมิตร เป็นมาตรฐานคุณธรรมพื้นฐานของประชาชน เป็นความคิดพื้นฐานของค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในระดับชั้นพฤติกรรมส่วนบุคคล ครอบครัวคุณธรรมพื้นฐานที่สังคมพึงปฏิบัติ

ประการที่ 2 การให้ความรู้และเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมจะต้องยืนหยัดอยู่ภายใต้วัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน ซึ่งหมายถึงค่านิยมดังกล่าวยังคงยึดเอาความเป็นรากทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของชาติ เป็นแกนกลางสำคัญในการให้ความรู้และเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยม ทั้งยังต้องเผยแพร่จิตวิญญาณที่ยึดการปฏิบัติด้วยความสร้างสรรค์เป็นใจความสำคัญแก่ประชาชน

สำหรับประการที่ 3 ต้องสอดแทรกค่านิยมตามหลักสังคมนิยมเข้าไปในชีวิตทางสังคมทุกด้าน ทั้งยังต้องทำให้ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมซึมซับ จนกลายเป็นความต้องการทางจิตวิญญาณของผู้คนผ่านรูปแบบการขึ้นทางการศึกษา การเผยแพร่ในที่สาธารณะ อิทธิพลทางวัฒนธรรม การปฏิบัติและสวัสดิการ เป็นต้น ทุกคนสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยสมาชิกและหน่วยงานในพรรคต้องเป็นผู้นำในการศึกษา ปฏิบัติและเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยม อย่างไรก็ตาม การปลูกฝังค่านิยมดังกล่าวต้องเริ่มตั้งแต่เด็ก ตั้งแต่โรงเรียน ทำให้ไปถึงแบบเรียน ชั้นเรียนและเข้าไปในจิตสำนึกผ่านการใช้วัฒนธรรมทุกรูปแบบทุกประเภท (สวี่ กุ้ยเซียง, 2562, หน้า 202-204)

จากการประชุมสมัชชาผู้แทน ครั้งที่ 18 ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ภารกิจการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมยังคงเป็นภารกิจหลักในการสร้างจิตวิญญาณแก่มวลชนในชาติ ยังคงปรากฏในวาระด้านการประชุมสามัญเกี่ยวกับประเด็นกิจการด้านการเผยแพร่อุดมการณ์แห่งชาติ (全国宣传思想工作会

议; national conference on publicity and ideological work) เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม ปี 2013 พรรคคอมมิวนิสต์จีนยังคงกล่าวเน้นในประเด็นของการเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในที่ประชุมว่า “การพัฒนาเศรษฐกิจ คืองานหลักของพรรคคอมมิวนิสต์ แต่งานด้านอุดมการณ์คืองานที่สำคัญสูงสุดของพรรคคอมมิวนิสต์” วาทกรรมดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า แม้ขีดกำลังทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีกำลังในการแข่งขันกับนานาชาติอย่างเป็นลำดับ แต่อุดมการณ์ของชาติกลับค่อย ๆ ถูกทำลายจนค่อย ๆ สูญหายอย่างช้า ๆ ทั้งศาสนา ความเชื่อ แนวคิด และรูปแบบการใช้ชีวิตถูกแทนที่ด้วยความเป็นสมัยใหม่จนแทบไม่เหลือรากเดิม (สวี กุ้ยเซียง, 2562, หน้า 202-204)

เช่นเดียวกับการประชุมสมัชชาผู้แทน ครั้งที่ 19 ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2017 การพัฒนาและขับเคลื่อนค่านิยมตามหลักสังคมนิยม เป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงได้แสดงทัศนะของตนต่อที่ประชุม มีใจความสำคัญเกี่ยวกับการยืนหยัดในระบบของค่านิยมตามหลักสังคมนิยม รวมถึงความเชื่อมั่นในตนเองทางวัฒนธรรมเป็นพลังที่เป็นพื้นฐาน และล้าลึกของการพัฒนาประเทศหนึ่งประชาชาติหนึ่ง โดยมวลชนจะต้องยืนหยัดลัทธิมาร์กซ์ ปลุกฝังอุดมคติลัทธิคอมมิวนิสต์อันยาวไกลให้ใหญ่หลวง และอุดมคติร่วมกันต่อลัทธิสังคมนิยมแบบมีอัตลักษณ์จีนอย่างหนักแน่น รวมถึงการบ่มเพาะและดำเนินทัศนะค่านิยมตามหลักสังคมนิยม เสริมความเข้มแข็งแก่สิทธิการนำหลักและสิทธิการพูดจาในอาณาจักรรูปลักษณะจิตสำนึกไม่ขาดสาย ผลักดันการแปรเปลี่ยนอย่างสร้างสรรค์ต่อวัฒนธรรมที่ล้าเลิศซึ่งสืบทอดกันมาของประชาชาติจีน รวมถึงการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ด้วยสืบทอดวัฒนธรรมการปฏิวัติ (สีจิ้นผิง, 2561, หน้า 51)

จากการนำประเด็นในทัศนะการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมที่รัฐพยายามขับเคลื่อนในการประชุมครั้งต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการประชุมสมัชชาผู้แทน ครั้งที่ 18 ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน การประชุมสามัญเกี่ยวกับประเด็นกิจการด้านการเผยแพร่อุดมการณ์แห่งชาติ รวมถึงการประชุมสมัชชาผู้แทน ครั้งที่ 19 ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ตอกย้ำให้เห็นว่าพรรคคอมมิวนิสต์ในฐานะพรรคการเมืองที่เป็นผู้นำชาวจีนทุกชาติพันธุ์ในการดำเนินภารกิจสร้างสรรค์สังคมภายใต้รูปแบบสังคมนิยม (อาร์ม ตั้งนิรันดร, 2557, หน้า 64-65) มองเห็นปัญหาอุดมการณ์ความเป็นชาติของมวลชนที่กำลังถูกความเป็นสมัยใหม่กลืนกินจนอาจเกิดเป็นวิกฤตทางอุดมการณ์ที่ยากเกินจะแก้ไข จึงเป็นเหตุให้รัฐภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง จำเป็นต้องขับเคลื่อนพลวัตทางอุดมการณ์ดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การดำเนินการเสริมสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมยังคงขับเคลื่อนภายใต้ระเบียบทางวัฒนธรรมจีนของประธานาธิบดีสีจิ้นผิงได้ปรากฏเป็นรูปธรรมมากขึ้นจากการคัดเลือกและสรรหาบุคคลตัวอย่างระดับชาติในด้านจริยธรรม

เมื่อวันที่ 5 กันยายน ค.ศ. 2019 สำนักข่าวซินหัว (新华通讯社; Xinhua News Agency) ได้รายงานข่าวการจัดประชุมเอกสารรื้อฟื้นแบบทางจริยธรรมระดับชาติ ครั้งที่ 7 (第七届全国道德模范座谈会; The Seventh National Symposium on moral models) ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงมีการสร้างโครงการเพื่อยกระดับมาตรฐานจริยธรรม รวมถึงวัฒนธรรมของสาธารณชนผ่านการมอบรางวัลการคัดเลือกและสรรหาบุคคลตัวอย่างระดับชาติในด้านจริยธรรม เพื่อเป็นการเตรียมพลเมืองรุ่น

ใหม่ในชาติให้สามารถเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนา ค่านิยมทางสังคม ผลักดันให้มวลชนในชาติมุ่งทำความดี รวมถึงการร่วมภารกิจฟื้นฟูจริยธรรมของมวลชนในชาติได้ ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงซึ่งทั้งดำรงตำแหน่งในฐานะเลขาธิการคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีน (中共中央总书记; General Secretary of the CPC Central Committee) และประธานคณะกรรมการทหารส่วนกลาง (中央军委主席; The Chairman of the Central Military Commission) ยังกล่าวถึงความสำคัญในการปฏิบัติตนตามค่านิยมหลักสังคมนิยม พร้อมเรียกร้องให้มีการยกระดับมาตรฐานจริยธรรมสาธารณะ รวมถึงจรรยาบรรณในการทำงาน ศีลธรรมในครอบครัว ความซื่อสัตย์ พร้อมเรียกร้องให้เสริมพลังและแรงสนับสนุนเพื่อบรรลุความฝันของชาติจีนในยุคใหม่ (สำนักข่าวซินหัว, 2562)

การดำเนินงานของพรรคคอมมิวนิสต์จีนภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง แสดงจุดยืนให้เป็นที่ปรากฏอย่างชัดเจนว่า พรรคคอมมิวนิสต์ต้องการยกระดับอุดมการณ์ของมวลชนในชาติเพื่อพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นสังคมนิยมผ่านการขับเคลื่อนกระบวนการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยม โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ในการดำเนินการกล่อมเกล่าและขัดเกล่าทางสังคมซึ่งการผลิตซ้ำ (reproduction) วิธีการรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

รัฐกับรูปแบบการดำเนินการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยม

สืบเนื่องจากเป้าหมายการดำเนินการของรัฐในประการที่ว่า การสอดแทรกค่านิยมตามหลักสังคมนิยมเข้าไปในชีวิตทุกด้านของสังคมอันเห็นอย่างเป็นรูปธรรม คือ รูปแบบการเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมผ่านสื่อสาธารณะ ทั้งช่องทางผ่านการติดป้ายประชาสัมพันธ์ โปสเตอร์ ตามสื่อและพื้นที่สาธารณะและสถานที่ของส่วนกลางต่าง ๆ โดยมีลักษณะเป็นป้ายที่เน้นการเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยม ทั้ง 12 ประการ ทั้งนี้ กระบวนการดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงการผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดอุดมการณ์ (reproduction of ideology) เพื่อสืบทอดให้เกิดสถานะการดำเนินต่อไปของระเบียบทางวิธีคิด ไม่ให้สูญหายไปจากระเบียบทางสังคม (กาญจนา แก้วเทพ, 2554, หน้า 56) สะท้อนให้เห็นแนวคิดมาร์กซ์ที่เคยกล่าวไว้ว่า “แม้แต่เด็ก ๆ ก็ยังรู้ว่า ถ้าเมื่อใดก็ตามที่ขาดการผลิตซ้ำของเงื่อนไขการผลิตแล้วการก่อตัวของสังคมนั้น ๆ ย่อมไม่อาจจะมีชีวิตยืนยาวต่อไปได้” ดังนั้น กระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมจึงเป็นหนึ่งในเงื่อนไขสำคัญทางการผลิตที่จะขาดไปไม่ได้ (หลุยส์ อัลธุสเซอร์, 2557, หน้า 36)

จากการลงสำรวจพื้นที่ของผู้เขียนและการสืบค้นปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสังคมจีน พบรูปแบบการผลิตซ้ำค่านิยมตามหลักสังคมนิยมตามสื่อที่สาธารณะต่าง ๆ จำนวน 3 ช่องทางสำคัญ ได้แก่ ป้ายประชาสัมพันธ์ โฆษณาตามรถโดยสารสาธารณะ และการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ออนไลน์

1) การติดป้ายประชาสัมพันธ์ตามศูนย์การค้า

จากการลงสำรวจพื้นที่ของผู้เขียน พบป้ายเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมดังภาพที่ 1 ซึ่งเก็บข้อมูลได้จากย่านซีตัน (西单; Xi Dan) กรุงปักกิ่ง เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม ค.ศ. 2018 ย่านซีตันเป็นย่านศูนย์รวมของด้านการค้า การทำธุรกิจ ชาวปักกิ่งรวมถึงชาวต่างชาติมักจะเดินพลุกพล่านเพื่อซื้อสินค้าตลอดทั้งวัน ทั้งยังเป็นที่พักผ่อนสำหรับบุคคลทุกเพศทุกวัย ป้ายที่ผู้เขียนพบมีขนาดใหญ่ พบการให้ข้อมูล

เกี่ยวกับค่านิยมตามหลักสังคมนิยม ทั้ง 12 ประการ ตัวอักษรใช้สีเหลืองและสีขาว อักษรมีขนาดใหญ่ ผนวกกับการใช้พื้นหลังสีแดง พร้อมรูปภาพธงชาติและจัตุรัสเทียนอันเหมิน ทำให้สามารถสังเกตเห็นป้ายดังกล่าวได้อย่างชัดเจน

ภาพที่ 1 ป้ายเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมจากย่านซีตัน กรุงปักกิ่ง
ที่มา : วุฒิพงษ์ ประพันธ์มิตร

2) การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ตามรถโดยสารสาธารณะ

จากการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ เพื่อศึกษาถึงปรากฏการณ์ทางสังคมอันเกิดจากรูปแบบการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมผ่านพื้นที่สื่อสาธารณะแหล่งอื่น ๆ ผู้เขียนพบว่า รัฐยังอาศัยการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมตามหลักสังคมนิยมโดยใช้ช่องทางผ่านรถโดยสารสาธารณะ ดังภาพที่ 2 ซึ่งการฉีกข้อความไว้บริเวณด้านข้างทั้งสองของรถประจำทาง เป็นพาหนะที่สามารถพบเห็นในความถี่ที่มากกว่ายานพาหนะประเภทอื่น ๆ

ภาพที่ 2 โฆษณาเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในสื่อสาธารณะของจีน
ที่มา : <http://www.pxsbus.com/shownews.asp?pid=381&dir=387&id=1151>

3) การประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ สื่อออนไลน์และอินเทอร์เน็ต

นอกจากนี้ จากการสืบค้นผ่านเว็บไซต์เผยแพร่วิดีโอออนไลน์คือ ยูทูบ (Youtube) และโยวคู (youku; 优酷) ผู้เขียนพบว่า รัฐยังมีการเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมผ่านโฆษณาผ่านสื่อเว็บไซต์ออนไลน์ ดังภาพที่ 3 ซึ่งเป็นการเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยม ผ่านการใช้นำเสนอตัวบุคคลในแต่ละช่วงวัย ทั้งผู้สูงอายุ ผู้ใหญ่วัยกลางคน รวมถึงเด็ก ทำการบอกเล่าอัตลักษณ์ทางค่านิยมทั้ง 12 ประการ ในแต่ละหัวข้อผ่านการผนวกเข้ากับศิลปะของจีนในแขนงต่าง ๆ ทั้งการแกะสลักแท่นพิมพ์ การตัดกระดาษ รวมถึงการเขียนพู่กันจีน สะท้อนให้เห็นรากทางวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ยังคงผสมผสานจิตวิญญาณของวัฒนธรรมสมัยใหม่ภายใต้สังคมนิยมจีน

ภาพที่ 3 โฆษณาเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมผ่านสื่อออนไลน์

ที่มา : https://www.bilibili.com/video/av7530502/?spm_id_from=333.788.videocard.2

การเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในรูปแบบต่าง ๆ ดังที่ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมจีนข้างต้น สะท้อนให้เห็นกระบวนการผลิตซ้ำทางอุดมการณ์เพื่อเผยแพร่ค่านิยมดังกล่าว ทั้งการเลือกพื้นที่ของสื่อที่ประชาชนในชาติสามารถพบเห็นได้สูงสุดดังป้ายประชาสัมพันธ์ตามแหล่งชุมชนหรือยานพาหนะสาธารณะ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือถ่ายทอดผ่านเว็บไซต์เผยแพร่วิดีโอออนไลน์ ทั้งนี้ นอกจากการอาศัยพื้นที่สื่อสาธารณะดังที่ได้กล่าวไปนั้น เป้าหมายอีกประการหนึ่งที่ผู้เขียนพบ คือ ปรากฏการณ์การสอดแทรกค่านิยมตามหลักสังคมนิยมของรัฐที่เริ่มตั้งแต่พลเมืองของชาติในกลุ่มเด็กและเยาวชนผ่านพื้นที่สื่อกลางอย่างโรงเรียน ประเด็นนี้เองแสดงให้เห็นว่าการผลิตซ้ำ (reproduction) และการครอบงำ (domination) ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมแก่มวลชนในชาติอย่างต่อเนื่อง รัฐไม่ได้มองเพียงกลุ่มเป้าหมายในระดับผู้ใหญ่เท่านั้น หากแต่ยังมีการเจาะกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญที่สุดอย่างเด็กและเยาวชนที่จะเติบโตเป็นพลเมืองขับเคลื่อนประเทศในอนาคต ทำให้จิตใจและความคิดของพวกเขาซึมซับไปด้วยจิตสำนึกในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่มีค่านิยมตามหลักสังคมนิยมตามระบอบคุณธรรมพื้นฐานที่สังคมพึงปฏิบัติ ถูกบ่มเพาะผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนหรือสื่อต่าง ๆ ซึ่งเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดเนื้อหาและกระบวนการปฏิบัติตนที่เยาวชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายที่สุดเมื่ออยู่ในโรงเรียน คือ แบบเรียน

ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในแบบเรียนวิชา กิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า: บทสะท้อนจากวาทกรรมในบทเรียน

แบบเรียนหรือตำราเรียน นอกจากจะทำหน้าที่เป็นเครื่องมือที่ฝังอยู่ในระบบการศึกษามานาน แต่ยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือ “หล่อหลอม” “การอัดฉีด” และ “การกรอกหู” ทั้งยังเป็นกลไกการสื่อสารสำคัญในการยึมนโนทัศน์สำเร็จรูปให้แก่ผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนจะซึมโนทัศน์นี้ในการเข้าใจปรากฏการณ์ในชีวิตจริงของตน เรียนรู้ปรากฏการณ์จากประสบการณ์แต่เข้าใจปรากฏการณ์จากนโนทัศน์ที่ได้ในห้องเรียน (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2557, หน้า 72) ผ่านพื้นที่สื่อกลางอย่างโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ที่จะนำเยาวชนจากทุกชนชั้นในสังคมออกจากแวดวงพ่อแม่ และทำการอบรมบ่มเพาะพวกเขา ไม่ว่าจะเป็นด้วยวิธีการสอนแบบใหม่หรือแบบเก่าก็ตามเป็นเวลากว่าหลาย ๆ ปี ช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมา และเยาวชนต้องอยู่ในโรงเรียน ถือเป็นช่วงระยะเวลาชีวิตที่อ่อนแอที่สุด และในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่เขาจะถูกขัดเกลามาจากพื้นที่สื่อกลางอย่างโรงเรียนเพื่อเป็นเข็มทิศชี้แนะในการดำเนินชีวิต โดยจะถูกหล่อหลอมให้ซึมซับด้วยอุดมการณ์ของสังคมผ่านการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ทั้งเป็นแบบวิธีการทางอ้อม อย่างการเรียนวิชาทางภาษา การคำนวณ วรรณคดี จนถึงวิธีการทางตรงอย่าง วิชาศีลธรรม วิชาหน้าที่พลเมืองและวิชาปรัชญา เป็นต้น (หลุยส์ อัลธุสแซร์, 2557, หน้า 71-72)

การบ่มเพาะเยาวชนผ่านเครื่องมืออย่างแบบเรียนในประเทศจีนภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีสีจิ้นผิงปรากฏขึ้นในปี ค.ศ. 2017 เผยให้เห็นถึงความพยายามของรัฐผ่านการเคลื่อนไหวการบ่มเพาะค่านิยมตามหลักสังคมนิยมผ่านการเรียบเรียงและประกาศใช้แบบเรียนวิชา*กิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า* (《少先队活动》; Young Pioneers' Activities) เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม ค.ศ. 2017 แบบเรียนชุดใหม่สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ศึกษาสัปดาห์ละ 1 คาบเรียน (Office of the National Youth Work Committee, 2017, Online) แบบเรียนชุดดังกล่าวไม่เพียงแต่อาศัยกลไกทางการสื่อสารเท่านั้น หากแต่ยังคงสถานะในการเป็นเครื่องมือถ่ายทอดกลไกทางวัฒนธรรมเพื่อการจัดระเบียบการประพฤติตนภายใต้กรอบค่านิยมความเป็นสังคมนิยม

การเรียบเรียงแบบเรียนวิชา*กิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า* จึงเป็นมุมมองสะท้อนให้เห็นถึงการใช้รูปแบบการขัดเกลากายทางสังคม (socialization) ทั้งวิธีการขัดเกลากายทางตรง (direct socialization) คือการใช้แบบเรียนวิชา*กิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า* เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดค่านิยมตามหลักสังคมนิยม โดยมีครูเป็นผู้สอนและชี้นำผู้เรียน (อัมพร สุคันธวิช และพวงเพชร สุรัตนวิกุล, 2562, หน้า 69) บนกระบวนทัศน์ ที่มองเยาวชนในฐานะเป็นสิ่งประกอบสร้างทางสังคม

จากการสำรวจตัวบทแบบเรียนวิชา*กิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า* พบว่า ตัวบทมีการใช้อำนาจของวาทกรรม (discourse) เป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดค่านิยมตามหลักสังคมนิยม วาทกรรม คือรูปแบบของภาษาที่ใช้อยู่ในบริบททางการสื่อสารอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้ใช้ภาษาในสังคม (จินทิมา อังคพนิชกิจ, 2561, หน้า 24) เพื่อสร้างอำนาจในการครอบงำบางอย่างให้แก่ผู้รับสาร ดังตัวบทส่วนหนึ่งที่มีการเรียบเรียงเนื้อหาเกี่ยวกับการจดจำค่านิยมตามหลักสังคมนิยม

ดั่งบทเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หน่วยที่ 1 คุณปู่สิ หนูรักท่าน (习爷爷，我爱您) ผู้เขียนพบว่า แบบเรียนได้มีการเรียบเรียงเนื้อหาให้ผู้เรียนรู้จักค่านิยมตามหลักสังคมนิยมผ่านรูปภาพการ์ตูนที่เกี่ยวกับค่านิยมตามหลักสังคมนิยม 12 ประการ และยังมีกิจกรรมทำยบบทเรียนให้ผู้เรียนฝึกร้องเพลงเกี่ยวกับค่านิยมตามหลักสังคมนิยมเพื่อให้สามารถจำค่านิยมตามหลักสังคมนิยมทั้ง 12 ประการ ได้อย่างคล่องแคล่ว ดังตัวอย่างที่ 1 ซึ่งเป็นเพลงค่านิยมตามหลักสังคมนิยม มีเนื้อหาเกี่ยวกับการให้เยาวชนมีค่านิยมตามหลักค่านิยมสังคมนิยม อันได้แก่ ความมั่งคั่ง ความเป็นประชาธิปไตย สร้างสังคมที่มีอารยธรรม ความเสมอภาค เสรีภาพ ความเท่าเทียมทางกฎหมาย ความยุติธรรม การมีหลักนิติรัฐ ความรักชาติ ความเคารพศรัทธา ความซื่อสัตย์ และความเป็นมิตร

ตัวอย่างที่ 1 *你拍一，我拍一，富强民主排第一；你拍二，我拍二，文明和谐在我这儿；你拍三，我拍三，自由平等在心间；你拍四，我拍四，公正法治要牢记；你拍五，我拍五，爱国敬业靠你我；你拍六我拍六，诚信友善人人乐，人人乐。* (China Young Pioneers National Working Commission, 2018, p. 15)

เธอปรบหนึ่ง ฉันปรบหนึ่ง มั่งคั่งเข้มแข็ง รักประชาธิปไตยตั้งไว้ที่หนึ่ง เธอปรบสอง ฉันปรบสอง อารยธรรมและความเสมอภาคตั้งอยู่ที่นี่ เธอปรบสาม ฉันปรบสาม เสรีภาพและความเท่าเทียมฝังไว้ในใจ เธอปรบสี่ ฉันปรบสี่ ความยุติธรรมและหลักนิติรัฐจงจำขึ้นใจ เธอปรบห้า ฉันปรบห้า รักชาติศรัทธาพึ่งพาพวกเรา เธอปรบหก ฉันปรบหก ซื่อสัตย์มีมิตรภาพนั้นไซ้ เปิกบานใจเอย เปิกบานใจเอย

จากเนื้อเพลงข้างต้นที่ปรากฏข้างต้น แสดงให้เห็นถึงกระบวนการเรียบเรียงแบบเรียนโดยใช้เพลงประกอบการเรียนการสอนผนวกกับการเข้าจังหวะผ่านการปรบมือเป็นเทคนิคในการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้การจดจำของผู้เรียนมีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น นอกจากนี้ ในตอนท้ายบทเรียนมีการออกแบบให้การ์ตูนเด็กซึ่งมีอายุในวัยเรียนเช่นเดียวกับผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้สรุปใจความสำคัญในตอนท้ายของบทเรียน เปรียบเสมือนเป็นสื่อกลางในฐานะผู้แทนของเยาวชน ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามความคาดหวังของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง ดังตัวอย่างที่ 2

ตัวอย่างที่ 2 *“作为中国娃，我们应该牢记习爷爷的要求，让社会主义核心价值观的种子在心中生根发芽。”* (China Young Pioneers National Working Commission, 2018, p. 19)

“ในฐานะที่เป็นเยาวชนจีน พวกเราควรจดจำคำขอของคุณปู่³ ให้เมล็ดพันธุ์ของค่านิยมตามหลักสังคมนิยมเบ่งบานในจิตใจของพวกเราทุกคน

จากตัวอย่างที่ 1-2 แสดงให้เห็นว่า การเลือกใช้ผู้เรียนที่มีอายุในวัยเรียนเช่นเดียวกับผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้สรุปใจความสำคัญในตอนท้ายของบทเรียน ตามหลักทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ (developmental psychology) ในเด็กวัยประถมศึกษา (อายุ 6-12 ปี) ของฌอง วิลเลียม ฟรีดส์ พิอาเจต์ (Jean William Fritz Piaget) นักจิตวิทยาชาวสวิสเซอร์แลนด์ ได้กล่าวถึงพัฒนาทางด้านอารมณ์

³ คุณปู่สิ (习爷爷；Grandpa Xi) เป็นคำสรรพนามที่แบบเรียนให้เยาวชนใช้เรียกประธานาธิบดีสีจิ้นผิง เพื่อให้เกิดความใกล้ชิดทางความสัมพันธ์ระหว่างประธานาธิบดีสีจิ้นผิงและเยาวชน

และสังคมของเด็กวัยประถมศึกษาถึงสถานะของเด็กในช่วงวัยดังกล่าว เป็นวัยที่มีเพื่อนร่วมวัยเป็นตัวแทน การขัดเกลาทางสังคม (Socialization agent) ที่สำคัญเด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ จากเพื่อนและมีเพื่อนเป็นผู้ที่ให้แรงเสริม (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2559, หน้า 86) การออกแบบโดยให้เด็กในอายุคราวเดียวกันจะทำให้ผู้รับสารจากแบบเรียนสามารถจำในสิ่งที่การตูนผู้สรุปท้ายบทเรียนในฐานะ “เพื่อน” อีกคนของตนได้อย่างขึ้นใจ

นอกจากการบ่มเพาะในแบบเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แล้ว เนื้อหาบทเรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้น ยังแสดงเนื้อหาการบ่มเพาะค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กิจกรรมยุทธุดค่านิยมตามหลักสังคมนิยม (红领巾为社会主义核心价值观代言) ซึ่งในบทเรียนสร้างบทบาท ให้ผู้เรียนจากเป็นผู้เผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมผ่านการเป็นยุทธุดในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและรัฐ ซึ่งตัวบทได้ชี้แนะแนวทางเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติการเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การร้องเพลง การวาดภาพ การฝึกเขียนอักษรจีนค่านิยมตามหลักสังคมนิยมทั้ง 24 ตัวอักษร รวมถึงการอภิปรายหน้าที่ของตนในการปฏิบัติตนค่านิยมตามหลักสังคมนิยม เป็นต้น ดังตัวอย่างที่ 3 แสดงตัวอย่างการฝึกเขียนอักษรจีนค่านิยมตามหลักสังคมนิยมทั้ง 24 ตัวอักษร กิจกรรมสร้างบทสนทนาให้ผู้เรียนได้กล่าวเกี่ยวกับกิจกรรมดังกล่าว

ตัวอย่างที่ 3 “为了把社会主义核心价值观记得的更牢固，我们可以一起来学习写一写这 24 个字”

“เพื่อให้การจดจำค่านิยมตามหลักสังคมนิยมคงทนยิ่งขึ้น พวกเรามาฝึกเขียนตัวอักษรทั้ง 24 ตัวกันเถอะ” (China Young Pioneers National Working Commission, 2018, p. 16)

จากตัวอย่างที่ 3 กิจกรรมสะท้อนให้เห็นเป้าหมายของการเรียบเรียงเนื้อหาในแบบเรียนวิชา กิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้าที่ต้องการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมให้เกิดขึ้นแก่เยาวชนจีนในชาติผ่านกระบวนการต่าง ๆ อาทิ การฝึกเขียนอักษรจีนค่านิยมตามหลักสังคมนิยมทั้ง 24 ตัวอักษร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจดจำค่านิยมดังกล่าวได้อย่างขึ้นใจ อีกทั้งยังเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้มีค่านิยมอันพึงประสงค์ตามความคาดหวังของรัฐ

นอกจากนี้ ยังปรากฏตัวอย่างกิจกรรมการวาดภาพระบายสีป้ายประชาสัมพันธ์ค่านิยมตามหลักสังคมนิยม ทั้ง 12 ประการ จากแบบเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 กิจกรรมการวาดภาพระบายสีป้ายประชาสัมพันธ์ค่านิยมตามหลักสังคมนิยม
ที่มา : China Young Pioneers National Working Commission (2018, p. 14)

กิจกรรมข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า การสร้างสรรค์งานศิลปะ นอกจากจะช่วยสร้างสุนทรียภาพให้แก่ผู้เรียนแล้ว ยังสามารถเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมไปยังผู้อื่นได้เช่นกัน ทั้งนี้ภายใต้โครงสร้างของกิจกรรมดังกล่าว แบบเรียนยังได้สรุปแนวคิดในตอนท้าย ดังตัวอย่างที่ 5

ตัวอย่างที่ 5 “社会主义核心价值观体现了古圣贤的思想，体现了仁人志士的风愿，体现了革命先烈思想，也寄托着各族人民对美好生活的向往之情。我们不仅要把核心价值观的 24 个大字牢牢记在心间，还要积极行动起来，为社会主义核心价值观代言。” (China Young Pioneers National Working Commission, 2018, p. 12)

“ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมสะท้อนให้เห็นแนวคิดของปราชญ์สมัยโบราณ ทั้งยังเป็นคตินิยมของการเป็นมนุษย์ที่เปี่ยมไปด้วยความเมตตา และยังสะท้อนให้เห็นแนวคิดการปฏิบัติของเหล่าบรรพบุรุษ และเป็นสิ่งที่ฝากฝังความต้องการมีชีวิตที่ดีงามของมนุษย์ทุกคน การที่เราจะเป็นเยาวชนที่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมที่ดีนั้น พวกเราไม่เพียงแต่ต้องจำแนกค่านิยมตามหลักสังคมนิยมทั้ง 24 ตัวอักษรไว้ภายในใจ ทั้งยังต้องกระตือรือร้นปฏิบัติ เพื่อเป็นเยาวชนที่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยม”

จากการศึกษากรณีศึกษาจากแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า สะท้อนให้เห็นว่าแบบเรียนชุดดังกล่าว คือ เครื่องมือขัดเกลาค่านิยมตามหลักสังคมนิยมของรัฐเพื่อเตรียมคนให้เป็นพลเมือง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการเตรียมการของรัฐต่อการใช้รูปแบบการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (civic education) โดยปลูกฝังค่านิยมตามหลักสังคมนิยมผ่านการขัดเกลาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการฝึกฝน การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบบทเรียน ทั้งหมดได้หล่อหลอมพฤติกรรมทางสังคม (socialization) ของเยาวชนในชาติกลายเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะและค่านิยมอันพึงประสงค์ตามความต้องการของรัฐ (ทิพย์พาพร ตันติสุนทร, 2555, หน้า 49-50)

บทสรุป

พลวัตการดำเนินนโยบายด้านการเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมภายใต้รัฐบาลในสมัยประธานาธิบดีสีจิ้นผิง ทำให้เป็นที่ประจักษ์ว่าประธานาธิบดีสีจิ้นผิงใช้การผลิตซ้ำค่านิยมตามหลักสังคมนิยม เพื่อต้องการควบคุมกฎทางจริยธรรมในการมีจิตสำนึกเรื่องความรักชาติ โดยปลูกฝังแนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ ในการปฏิบัติตนของการเป็นพลเมืองที่ดีผ่านการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมเพื่อเป็นกฎเกณฑ์ที่ชนชั้นปกครองอย่างรัฐได้สร้างขึ้นเพื่อปรับแต่งนิสัยใจคอพลเมืองในชาติ อีกทั้งยังเป็นการฟื้นฟูประชาชาติยุคใหม่แห่งประเทศจีนภายใต้ความเป็นสังคมนิยมแบบมีอัตลักษณ์จีน โดยริเริ่มเจาะจงสร้างทรัพยากรในกลุ่มเยาวชน เพื่อยกระดับจิตใจให้มีการแสดงออกถึงค่านิยมหลักอันพึงประสงค์ของรัฐ เป็นเยาวชนผู้ที่มีความรักและศรัทธาในชาติ รักพรรคคอมมิวนิสต์ และรักลัทธิสังคมนิยม

ดังแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า สะท้อนพลวัตการประกอบสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยม แสดงให้เห็นถึงกระบวนการขัดเกลาทางสังคมในรูปแบบทางตรง (direct socialization) ผ่านการออกแบบกิจกรรมโดยอิงหลักพัฒนาการด้านเชาวน์ปัญญาของผู้เรียนในช่วงวัยระดับประถมศึกษาปีที่ 1 เน้นการทำกิจกรรมง่าย ๆ ไม่มีความซับซ้อน เช่น การสอนเนื้อหาของค่านิยมตามหลักสังคมนิยมโดย

แต่งเพลง และให้มีการร้องเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจดจำค่านิยมตามหลักสังคมนิยมทั้ง 12 ประการ สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้เรียนที่มีพัฒนาการทางการเรียนรู้ที่สูงขึ้น แบบเรียนจะฝึกให้ผู้เรียนเป็นผู้ประยุกต์ใช้ข้อมูล ผ่านการช่วยรัฐเผยแพร่ค่านิยมดังกล่าวไปยังแหล่งสาธารณะ เช่น การร้องเพลง การวาดภาพ การฝึกเขียนอักษรจีนค่านิยมตามหลักสังคมนิยมทั้ง 24 ตัวอักษร รวมถึงการอภิปรายหน้าที่ของตน ในการปฏิบัติตนค่านิยมตามหลักสังคมนิยม เป็นต้น จากการวิเคราะห์ข้างต้น ผู้เขียนพบข้อสังเกตประการหนึ่งคือ แบบเรียนเน้นการปลูกฝังค่านิยมหลักสังคมนิยมเฉพาะผู้เรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้นเท่านั้น แสดงให้เห็นเป้าประสงค์ของรัฐว่า เนื้อหาดังกล่าวควรจะเริ่มต้นปลูกฝังตั้งแต่ต้นเพื่อให้การแสดงออกทางค่านิยมของเยาวชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ การเรียบเรียงเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมตามหลักสังคมนิยมที่ในแบบเรียนชุดดังกล่าว อาจเป็นหนึ่งในเป้าประสงค์ของรัฐในการปรับแตงนิสัยใจคอเยาวชนจีนให้มีจิตสำนึกในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่มีค่านิยมตามหลักสังคมนิยมตามระบอบคุณธรรมพื้นฐานที่สังคมพึงปฏิบัติ มีความเข้าใจในวัฒนธรรมลัทธิสังคมนิยม รวมถึงการทำหน้าที่เป็นยุวทูตในการเผยแพร่จิตวิญญาณความเป็นสังคมนิยม จึงเป็นผลให้รัฐต้องหล่อหลอมพฤติกรรมทางสังคม (socialization) ของเยาวชนในชาติเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะและค่านิยมอันพึงประสงค์ตามความต้องการของรัฐต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ. (2554). **สื่อเก่า-สื่อใหม่: สัญญา อัตลักษณ์ อุดมการณ์**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- จันทิมา อังคพณชกิจ. (2561). **การวิเคราะห์ข้อความ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2557). **ชาติไทย เมืองไทย หนังสือเรียนและอนุสาวรีย์—ว่าด้วยวัฒนธรรม รัฐ และรูปการจิตสำนึก**. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- สวีย์ชัย (เขียน), ปิยะมาศ สรรพวีรพงศ์ (แปล). (2562). **โครงสร้างทฤษฎีแนวคิดสังคมนิยมอัตลักษณ์จีน**. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- สีจิ้นผิง. (2561). **จีนก้าวหน้าต่อไปในยุคใหม่**. (บุญศักดิ์ แสงระวี, แปล). กรุงเทพฯ: ชนนิยม.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2559). **จิตวิทยาการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักข่าวซินหัว. (2562, กันยายน 5). **สีจิ้นผิงย้ำความสำคัญของการยกระดับมาตรฐานจริยธรรม-วัฒนธรรม. จีนหัวไทยออนไลน์**. สืบค้นจาก https://www.xinhuaithai.com/china/สีจิ้นผิงย้ำความสำคัญ_20190905?fbclid=IwAR1ZCJiyiY9WabB6B_ODiVVSpcrtbelQHlyS5wsaZEHw6Ql4veX1McB7Ks
- หลุยส์ อัลธุสแซร์ (เขียน), กาญจนา แก้วเทพ (แปล). (2557). **อุดมการณ์และกลไกทางอุดมการณ์ของรัฐ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- อัมพร สุคันธวิช, พวงเพชร สุรัตน์กุล. (2562). **มนุษย์กับสังคม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อาร์ม ตั้งนิรันดร. (2557). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับระบบกฎหมายจีน**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- China Young Pioneers National Working Commission. (2018). **Young Pioneers' Activities Grade1-A**. Beijing: China children's press. (中国少年先锋队全国工作委员会《少先队活动 一年级上册》，北京：中国少年儿童出版社，2018 年版。)
- _____. (2018). **Young Pioneers' Activities Grade3-B**. Beijing: China children's press. (中国少年先锋队全国工作委员会《少先队活动 三年级下册》，北京：中国少年儿童出版社，2018 年版。)

- Dong, Xiangqian. (2016). **Research on patriotism education from the perspective of the Core Values of Chinese Socialism**. Changchun: Northeast Normal University Press. (董向前《社会主义核心价值观视域下的爱国主义教育研究》，长春：东北师范大学出版社，2018 年版。)
- Office of the National Youth Work Committee. (2017). **Notice on using the young pioneers' activities textbooks**. Retrieved From http://www.sohu.com/a/145974830_787153

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Faculty of Humanities and Social Sciences

รายละเอียดการส่งบทความจัดพิมพ์ในวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีจัดทำวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการของคณาจารย์ นักวิชาการทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยเปิดรับผลงานวิชาการประเภท บทความวิจัย บทความวิชาการ สำหรับการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ภายใต้เงื่อนไขว่า จะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นมาก่อน และบทความที่ได้รับตีพิมพ์จะมีการตรวจความถูกต้องเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review) และกองบรรณาธิการ

รูปแบบการเขียนบทความ

1. บทความที่รับพิจารณาตีพิมพ์เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษหรือภาษาจีน โดยมีจำนวนหน้าของเนื้อหาและเอกสารอ้างอิงรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 15 หน้า ภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ภาษาจีนใช้ตัวอักษร Simsun
2. ข้อปฏิบัติการพิมพ์แต่ละหัวข้อ/ส่วนประกอบ

ที่	หัวข้อ/ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
1.	ขนาดเล่มวารสาร	เล่มวารสารมีขนาด 18.7 x 26 เซนติเมตร หัวกระดาษ 2 เซนติเมตร ท้ายกระดาษ 1.5 เซนติเมตร ก้นซ้าย 2 เซนติเมตร ก้นขวา 1.5 เซนติเมตร
2.	ชื่อบทความ	ระบุชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 24 พอยท์ ชนิดหนา ภาษาจีนขนาดตัวอักษร 20 พอยท์ ชนิดหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
3.	ชื่อผู้เขียนบทความ	ระบุชื่อผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย (ถ้ามี) ทุกคนทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ ภาษาจีน ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ไว้ชิดด้านขวาหน้ากระดาษ
4.	สังกัดผู้เขียนบทความ	ระบุวุฒิการศึกษา ชื่อสถาบันการศึกษาหรือวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ สถานที่ทำงาน e-mail ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ภาษาจีน ขนาดตัวอักษร 8 พอยท์ ไว้ที่เชิงอรรถท้ายหน้า
5.	บทคัดย่อ	บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีความยาวไม่เกิน 300 คำ และมี 1 ย่อหน้าเท่านั้น
6.	คำสำคัญ	ระบุคำสำคัญ 3 - 6 คำทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไว้ท้ายบทคัดย่อ

ที่	หัวข้อ/ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
7.	เนื้อหา	• หัวข้อใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ ชนิดหนา ภาษาจีนขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ชนิดหนา วางไว้ชิดขอบซ้ายส่วนรายละเอียดใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษขนาดขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ ธรรมดา ภาษาจีนขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ชนิดธรรมดา • การเขียนบทความแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้ 1. บทความวิจัย ประกอบด้วย 1.1 บทนำ 1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย 1.3 สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) 1.4 วิธีดำเนินการวิจัย - ประชากร - เครื่องมือ - การเก็บรวบรวมข้อมูล - การวิเคราะห์ข้อมูล 1.5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย 1.6 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย 1.7 บรรณานุกรม 2. บทความวิชาการ ประกอบด้วย 2.1 บทนำ 2.2 เนื้อเรื่อง 2.3 บทสรุป 2.4 บรรณานุกรม
8.	ตารางและกราฟ (ถ้ามี)	ตารางที่แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล
9	รูปภาพ	รูปภาพประกอบให้ส่งต้นฉบับเป็นภาพถ่ายหรือสไลด์ที่มีความคมชัด และส่งจัดไฟล์รูปภาพเป็นนามสกุล JPEG, PNG

รูปแบบเขียนการอ้างอิงในเนื้อหาและบรรณานุกรม

1. การอ้างอิง เป็นการนำข้อมูลจากการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นหลักฐานในการสนับสนุน และระบุที่มาของเนื้อหาที่นำมาอ้างอิงอย่างชัดเจน ซึ่งแบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1.1) การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (in-text citation) ใช้ระบบนาม-ปี ซึ่งระบุแหล่งที่มาของเนื้อหาเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องโดยใส่วงเล็บแทรกในส่วนต้นประโยค ท้ายประโยค หรือในเนื้อหา โดยการอ้างอิงแทรกในเนื้อหานี้จะปรากฏด้วยในส่วนท้ายเล่ม (บรรณานุกรม) โดยในกรณีที่ผู้เขียนเป็นชาวต่างประเทศให้ขึ้นต้นด้วย นามสกุล และตามด้วยชื่อย่อ

1.2) การอ้างอิงแบบเชิงอรรถ (footnote citation) ให้ใช้เฉพาะเชิงอรรถขยายความเท่านั้น โดยการอ้างอิงแบบการขยายความเนื้อหา เป็นส่วนที่ช่วยเพิ่มเติม หรือขยายความข้อมูลโดยการบอกถึงแหล่งที่มาไม่ควรซับซ้อน ควรเขียนเป็นประโยคสั้น ๆ กระชับรัดกุมและเข้าใจง่าย ซึ่งหากมีความยาวมากเกินไปควรนำไปใช้อ้างอิงแทรกในเนื้อหา

2. การเขียนบรรณานุกรมหรือเอกสารอ้างอิง เป็นการรวบรวมเพื่อระบุถึงแหล่งที่มาและเป็นการแสดงจริยธรรมทางวิชาการของผู้เขียน รวมทั้งใช้ในการติดตามข้อมูลต่อหากมีผู้ที่สนใจจะศึกษาต่อ ดังนั้น วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จึงได้กำหนดการอ้างอิงและบรรณานุกรมเพื่อให้เป็นแนวทางเดียวกันทั้งฉบับ โดยใช้รูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรม APA 6th

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา

1. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่มีผู้แต่งคนเดียว

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุล/(ปีที่พิมพ์,/หน้า) Surname/(Year,/pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุล,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) (Surname,/Year,/pp.)
ขจีรัตน์ ดวงดาว (2555)	(ขจีรัตน์ ดวงดาว, 2555)
ขจีรัตน์ ดวงดาว (2555, หน้า 24)	(ขจีรัตน์ ดวงดาว, 2555, หน้า 24)
ขจีรัตน์ ดวงดาว (2555, หน้า 24-31)	(ขจีรัตน์ ดวงดาว, 2555, หน้า 24-31)
ขจีรัตน์ ดวงดาว (2555, หน้า 24-27, 31)	(ขจีรัตน์ ดวงดาว, 2555, หน้า 24-27, 31)
Adam (2010)	(Adam, 2010)
Adam (2010, p. 14)	(Adam, 2010, p. 14)
Adam (2010, p. 14-18)	(Adam, 2010, p. 14-18)
Adam (2010, p. 14, 18-20)	(Adam, 2010, p. 14, 18-20)

2. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่มีผู้แต่ง 2 คน

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุลคนที่ 1/และคนที่ 2/(ปีที่พิมพ์,/หน้า) Surname 1/and/Surname 2/(Year,/pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุลคนที่ 1/และคนที่ 2,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) (Surname 1/&/Surname 2,/Year,/pp.)
กนกอร ทิพย์ชัย และสุณี ไทธนา (2554)	(กนกอร ทิพย์ชัย และสุณี ไทธนา, 2554)
กนกอร ทิพย์ชัย และสุณี ไทธนา (2554, หน้า 45)	(กนกอร ทิพย์ชัย และสุณี ไทธนา, 2554, หน้า 45)
กนกอร ทิพย์ชัย และสุณี ไทธนา (2554, หน้า 45-50)	(กนกอร ทิพย์ชัย และสุณี ไทธนา, 2554, หน้า 45-50)
Drucker and Keegan (2009)	(Drucker & Keegan, 2009)
Drucker and Keegan (2009, p. 156)	(Drucker & Keegan, 2009, p. 156)
Drucker and Keegan (2009, pp. 156-159)	(Drucker & Keegan, 2009, pp. 156-159)

3. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่มีผู้แต่ง 3 คน

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุลคนที่ 1,/คนที่ 2/และคนที่ 3/(ปีที่พิมพ์,/หน้า) Surname 1,/2,/and/3/(Year, pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุลคนที่ 1,/คนที่ 2/และคนที่ 3,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) (Surname 1,/2,/and/3,/Year,/pp.)
คมศร เมธิกุล, นัตดา คมคาย และกิ่งแก้ว ทวีชัย (2553)	(คมศร เมธิกุล, นัตดา คมคาย และกิ่งแก้ว ทวีชัย, 2553)

คมศร เมธิกุล, นัตตา คมคาย และกิ่งแก้ว ทวีชัย (2553, หน้า 16-22)	(คมศร เมธิกุล, นัตตา คมคาย และกิ่งแก้ว ทวีชัย, 2553, หน้า 16-22)
Abeles, Morgan, and Saltvit (1992)	(Abeles, Morgan, & Saltvit, 1992)
Abeles, Morgan, and Saltvit (1992, pp. 23-25)	(Abeles, Morgan, & Saltvit, 1992, pp. 23-25)

4. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่มีผู้แต่ง 4-5 คน

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุลคนที่ 1,/.../และคนที่ 5/(ปีที่พิมพ์,/หน้า) Surname 1,/.../and/Surname 5/(Year,/pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุลคนที่ 1,/.../และคนที่ 5,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) (Surname 1,/.../ & Surname 5,/Year,/pp.)
กมลศรี สมใจ, ธาวิณี บุญญสิทธิ, มณฑา ทองอุไร, วันดี เข้มจิรา และจิราพร จรแก้ว (2555, หน้า 187-193)	(กมลศรี สมใจ, ธาวิณี บุญญสิทธิ, มณฑา ทองอุไร, วันดี เข้มจิรา และจิราพร จรแก้ว, 2555, หน้า 187-193)
Durbin, Cornor, Martin, Jerard, Dick, and Santum (2005, pp. 35-38)	(Durbin, Cornor, Martin, Jerard, Dick, & Santum, 2005, pp. 35-38)

5. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่มีผู้แต่ง 6 คน หรือมากกว่า

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุลคนที่ 1/และคณะ/(ปีที่พิมพ์,/หน้า) Surname 1/et al./(Year,/pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุลคนที่ 1/และคณะ,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) (Surname 1/et al.,/Year,/pp.)
ศรีสุภา รัตนา และคณะ (2550, หน้า 9-21)	(ศรีสุภา รัตนา และคณะ, 2550, หน้า 9-21)
Green et al. (2009, pp. 44-47)	(Green et al., 2009, pp. 44-47)

6. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่ผู้แต่งใช้นามแฝง

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อนามแฝง/(ปีที่พิมพ์,/หน้า)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อนามแฝง,/ปีที่พิมพ์,/หน้า)
ทมยันตี (2540, หน้า 49-53)	(ทมยันตี, 2540, หน้า 49-53)
Omega (2002, p. 51)	(Omega, 2002, p. 451)

7. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่ผู้แต่งมีบรรดาศักดิ์ ยศ หรือฐานันดรศักดิ์

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ
------------------------------------	------------------------------------

บรรดาศักดิ์ ยศฯ/ชื่อ-สกุล/(ปีที่พิมพ์,หน้า)	(บรรดาศักดิ์ ยศฯ/ชื่อ-สกุล,ปีที่พิมพ์,หน้า)
พล.ต. ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช (2524, หน้า 14-15)	(พล.ต. ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, 2524, หน้า 14-15)
คุณหญิงแม้นมาส ขวลิต (2525, หน้า 9)	(คุณหญิงแม้นมาส ขวลิต, 2525, หน้า 9)

8. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่ผู้แต่งมีสมณศักดิ์

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อสมณศักดิ์/(ปีที่พิมพ์,หน้า)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อสมณศักดิ์,ปีที่พิมพ์,หน้า)
พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (2552, หน้า 8-12)	(พระพรหมมิ่งคลาจารย์, 2552, หน้า 8-12)

9. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหางานที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่งหรือชื่อบรรณาธิการ

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ “ชื่อบทความ”/(ปีที่พิมพ์,หน้า)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (“ชื่อบทความ”,ปีที่พิมพ์,หน้า)
“สหรัฐอเมริกากับเวียดนาม” (2530, หน้า 3)	(“สหรัฐอเมริกากับเวียดนาม”, 2530, หน้า 3)
“Instruction in Junior” (1987, pp. 57-58)	(“Instruction in Junior”, 1987, pp. 57-58)

10. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหางานที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุล/(ม.ป.ป./หน้า) Surname/(n.d./pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุล,ม.ป.ป./หน้า) (Surname/n.d./pp.)
คมทวน คันธนู (ม.ป.ป., หน้า 18)	(คมทวน คันธนู, ม.ป.ป., หน้า 18)
Daly (n.d., pp. 25-26)	(Daly, n.d., pp. 25-26)

11. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาจากการสัมภาษณ์หรือการติดต่อส่วนตัว

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุล/(การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล,วัน/เดือน/ปี) Name/(personal communication,/M/D,/Y)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุล,การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล,วัน/เดือน/ปี) (Name,/personal communication,/M/D,/Y)
ยุพิน เตชะมณี (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 พฤษภาคม 2557)	(ยุพิน เตชะมณี, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 พฤษภาคม 2557)

ยุพิน เตชะมณี (การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์, 19 พฤษภาคม 2557)	(ยุพิน เตชะมณี, การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์, 19 พฤษภาคม 2557)
C.M. Nyamboga (personal communication, March 19, 2006)	(C.M. Nyamboga, personal communication, March 19, 2006)

12. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาจากข้อมูลที่ถูกอ้างถึงในเอกสารอื่น

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุล/(อ้างถึงใน/ชื่อ-สกุล,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) Surname/(as cited in/Surname,/Year,/pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุล/อ้างถึงใน/ชื่อ-สกุล,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) (Surname/as cited in/Surname,/Year,/pp.)
กุลธิดา ท้วมสุข (อ้างถึงใน อุษณีย์ ศรีสารคาม, 2555, หน้า 10)	(กุลธิดา ท้วมสุข อ้างถึงใน อุษณีย์ ศรีสารคาม, 2555, หน้า 10)
Miller (อ้างถึงใน ณรงค์ ป้อมบุปผา, 2526, หน้า 4-6)	(Miller อ้างถึงใน ณรงค์ ป้อมบุปผา, 2526, หน้า 4-6)
Maslow (as cited in Wilson, 1988, pp. 15-18)	(Maslow as cited in Wilson, 1988, pp. 15-18)

บรรณานุกรม

หนังสือทั่วไป	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ./ (ครั้งที่พิมพ์). (พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)/สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
	สุทิตี ชัดติยะ และวิไลลักษณ์ สุจิตตานนท์. (2554). แบบแผนการวิจัยและสถิติ . (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ประยูรวงศ์พรินต์ติ้ง.
	ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 . (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน
	Wonnacott, T.H., & Wonnacott, R.J. (1969). Introductory Statistics . (5th ed.). Singapore: John Wiley and Sons.
	American Library Association. (1963). Let's read together: Books for family enjoyment . Chicago: American Library Association.
บทความในหนังสือรวมเรื่อง	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก./Ed./Eds.) (ถ้ามี)/ชื่อหนังสือ/(หน้า/เลขหน้า)/สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
	จุลทรรศน์ พยาฆรานนท์. (2548). ศิลปกรรมในพระพุทธศาสนา. ใน สุวรรณี สันตธนะวาณิช (บ.ก.). ศาสนศิลป์ในชุมชนธนบุรี (หน้า 69-90). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

	ทัศนาศา และรุ่งฟ้า ฐิโณทัย. (2548). การจัดการในงานวิเคราะห์สารสนเทศ. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการวิเคราะห์สารสนเทศ (หน่วยที่ 8). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
	Druxman, R. (2003). Designing opportunities for learning. in Norton, P., & Wiberg K.M. (Eds.). Teaching with technology (pp. 17-41). Canada, OT: Thomson Wadsworth.
บทความในวารสาร	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่(ฉบับที่)./หน้า/เลขหน้า.
	วัฒน์ะ จุฑะวิภาต. (2556). ผ้าทอกับชีวิตคนไทย. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 6(2), หน้า 103-126.
	Carter, J.S., Corra, M., Carter, S.K., & McCrosky, R. (2014) .The impact of place? A reassessment of the importance of the South in affecting beliefs about racial inequality. The Social Science Journal , 51(1), pp. 12-20.

รายงานการวิจัย	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่องานวิจัย./สถานที่พิมพ์./หน่วยงาน.
	วิไล ตั้งจิตสมคิด. (2555). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนามาตรฐานอาหารแปรรูปจากเห็ดนางฟ้าอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, สถาบันวิจัยและพัฒนา.
	Hassen, N. (2013). A literature review: The neurological effects of a spinal manipulable therapy. USA, MA: Harvard University.
เอกสารรายงานการประชุมทางวิชาการ	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก./Ed./Eds.) (ถ้ามี)./ชื่อการประชุม./ (หน้า/เลขหน้า)./สถานที่พิมพ์./หน่วยงาน.
	ธวัชพล คงน้อย, ศกร คุณวุฒิฤทธิ์, ธนาทิพย์ สุวรรณโสภี และอภิญา หิรัญวงษ์. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลและสหสัมพันธ์ระหว่างปริมาณและคุณภาพน้ำเชื้อพ่อพันธุ์โคนมที่เลี้ยงดูในเขตภาคกลางของประเทศไทย ใน การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 47: สาขาสัตว. (หน้า 182-190). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
	Nyamboga, C.M., & Prapat Pawinan. (2001). Copyright and right of digital information: Challenges to information professionals. In H.K. Kual & E. Ramma Reddy (Eds.), Library and Information Networking: NACLIN 2001 . (pp. 408-420). Delhi:

	Developing Library Network.
วิทยานิพนธ์	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อวิทยานิพนธ์ ./ (วิทยานิพนธ์/ปริญญาโท/ปริญญาตรี/การศึกษาค้นคว้าอิสระ) ชื่อปริญญา/สาขาวิชา./ ชื่อมหาวิทยาลัย.
	อัครพล นิยมรัตน์. (2554). แบบจำลองการจัดการความรู้สำหรับการบ่มเพาะธุรกิจในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย . วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
	Prapat Pawinan. (2005). Appropriate tree species and techniques for direct seeding for forest restoration in Chiang Mai and Lamphun provinces . Unpublished master's thesis, Chiangmai University.
บทความในนิตยสารหรือหนังสือพิมพ์	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์./ เดือน/วันที่ (ถ้ามี))./ ชื่อบทความ ./ ชื่อนิตยสารหรือชื่อหนังสือพิมพ์ ./ ปีที่./ หน้า/เลขหน้า.
	ส้มโอมี. (2558, มีนาคม). อาหารบำรุงสมอง. กุลสตรี , 20, หน้า 37-40.
	ไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร. (2560, พฤศจิกายน 8). อนาคตจีน-อเมริกา. เดลินิวส์ , หน้า 6.
	Kington, J. (2005, December 23). East Timor's search for justice. Bangkok Post , p. 12.

คำสั่ง ประกาศ หนังสือสั่งการ	
รูปแบบ	ชื่อหน่วยงานเจ้าของเอกสาร./ (ปี./ เดือน/วันที่)./ ชื่อคำสั่งหรือชื่อเอกสาร ./ เลขที่เอกสาร (ถ้ามี).
	มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2551, เมษายน 22). ระเบียบมหาวิทยาลัยรามคำแหงว่าด้วยความมั่นคงปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พ.ศ. 2551 .
เอกสารโบราณ	
รูปแบบ	ชื่อเรื่อง ./ [ประเภทของเอกสาร]./ (ปีที่สร้าง)./ ลักษณะเส้นหรือรายละเอียดของเอกสาร (ถ้ามี)./ ชื่อหน่วยงานที่เป็นเจ้าของ./ เลขที่เอกสาร.
	กฎกระทรวงกลาโหมให้แก่พระยานครศรีธรรมราช จ.ศ. 1173 [กระดานเพลา]. (จ.ศ. 1173). อักษรไทย, ภาษาไทย, เส้นดินสอ. หอสมุดแห่งชาติ, เลขที่ 15 หมวดจดหมายเหตุ กท.ร.2.
	ความทรงจำเรื่องกรุงเก่าเสียแล้วเจ้าตากมาตั้งเมืองธนบุรี [หนังสือสมุดไทยดำ]. (จ.ศ. 1129). อักษรไทย, ภาษาไทย, เส้นขาว. หอสมุดแห่งชาติ, เลขที่ 28 หมวดจดหมายเหตุ รบ.
เอกสารอิเล็กทรอนิกส์	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต)./ ชื่อเรื่อง ./ สืบค้นจาก URL หรือตำแหน่งข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต
	มณีรัตน์ ก้องโสตร์. (2555). หอยหลอด . สืบค้นจาก http://www.nicaonline.com/articles3/site/view_article.asp?idarticle=11
	Blood, R. (2000). A History and Perspective . Rebecca's Pocket. Retrieved from

	http://www.rebeccablood.net/essays/weblog_history.html
บทความจากวารสารออนไลน์	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร./ ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่)./ หน้า/ เลขหน้า./ สืบค้นจาก URL หรือตำแหน่งข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต
	ธีระ รุ่งธีระ. (2552). การศึกษาปัญหาการออกเสียงภาษาฝรั่งเศสของผู้เรียนชาวไทย. วารสารสงขลานครินทร์ , 13(1), หน้า 857-869. สืบค้นจาก http://www.tci-thaijo.org/index.php
	Crane, G. (2006). What do you do with a million books? D-Lib Magazine , 12(3). Retrieved from http://www.dlib.org/dlib/03crane.html

จดหมายข่าวออนไลน์	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์./ เดือน/วันที่)./ ชื่อบทความ./ ชื่อนิตยสารหรือชื่อหนังสือพิมพ์./ สืบค้นจาก URL หรือตำแหน่งข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต
	พิมพ์ข่าวภูมิภาค. (2553, มกราคม 14). รุกอุยยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมกว่า 200 ไร่. ไทยรัฐออนไลน์ . สืบค้นจาก http://www.thairath.co.th/content/region/58641

คลิปวิดีโอจากยูทูป	
รูปแบบ	ชื่อ Username./ (ปี./ เดือน/วันที่)./ ชื่อเรื่องคลิปวิดีโอ/[Video File]./ สืบค้นจาก URL
	โพลีพลัส เอ็นเตอร์เทนเมนต์. (2561, พฤศจิกายน). 3 แสบ “เคน-เต้ย” คงแขน แม่ทัพหมดเปลือก! กองละครมีเพียงรัก [Video File]. สืบค้นจาก https://www.youtube.com/watch?v=ewRga15
	GEICO Insurance. (2013, May 22). GEICO hump day camel [Video File]. Retrieved from http://youtu.be/kWBhP0EQ

***** ส่งต้นฉบับ 1 ชุด พร้อมแผ่นบันทึกข้อมูลที่กองบรรณาธิการ *****
หรือจัดส่งทางอีเมลมาที่ journal.human@dru.ac.th